İSTANBUL'DA SON AŞK MILORAD PAVİÇ

İSTANBUL'DA SON AŞK

MİLORAD PAVİÇ

Çeviren:
Aslı Biçen

AGATE
YAYINCILIK

Milorad Paviç: 2
Last Love in Constantinople
Belgrad 1989
ПОСЛЕДЊА ЉУБАВ У ЦАРИГРАДУ

Genel Tasarım: Altuğ Güzey
Baskıya Hazırlayan: Mustafa Küpüşoğlu
Redaksiyon: Uğur Özdemir
Renk Ayrımı: Figür
Baskı: Ohan Matbaası

Milorad Paviç 1: Aziz Marko'nun Atları
Milorad Paviç 2: İstanbul'da Son Aşk

ISBN 975-94321-4-5

Agate Yayıncılık Figür Grafik Ltd. Şti.'nin iştirakidir.

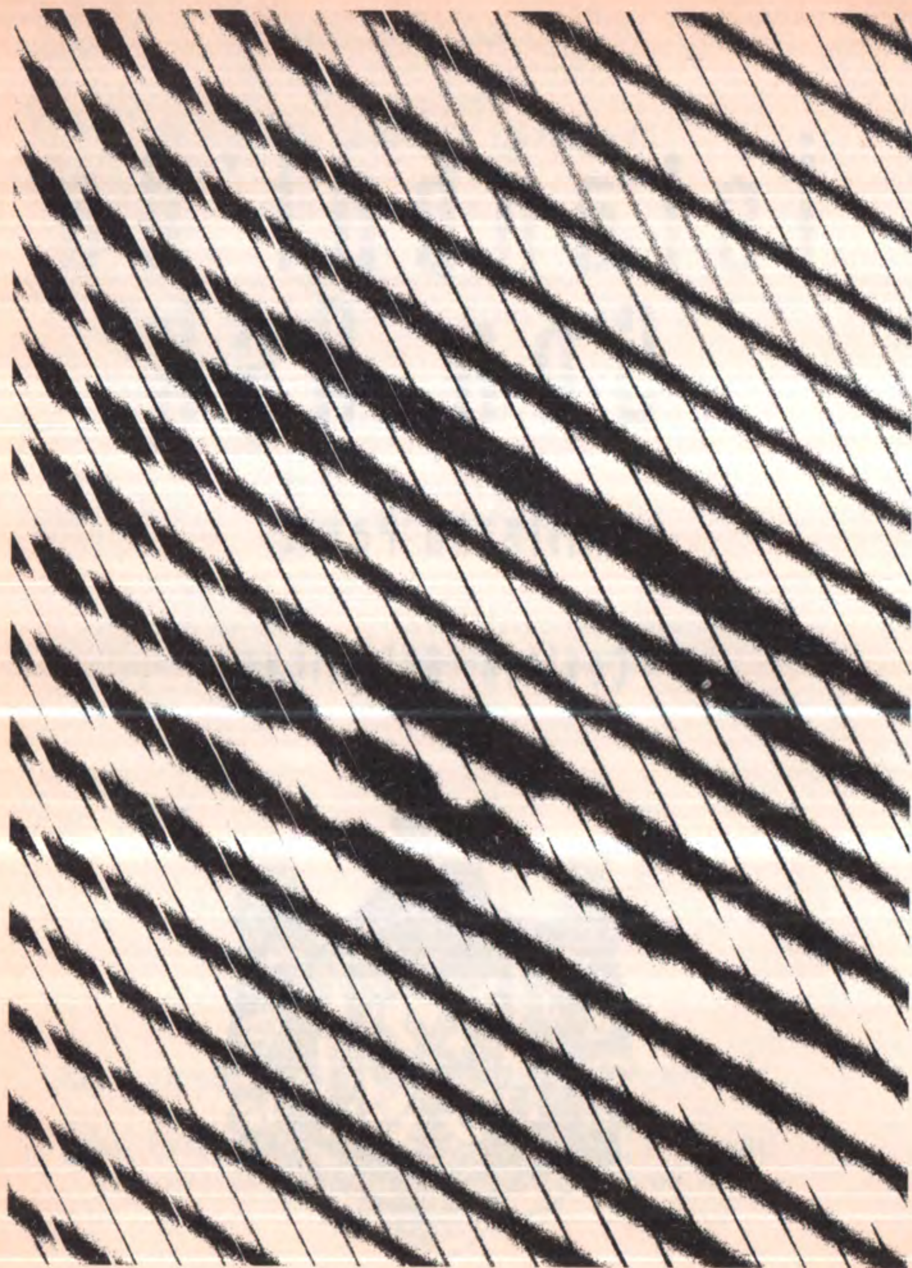
Aytar Caddesi Sunar Apt. No: 14 Kat: 3 1. Levent
Tel: (0212) 284 24 03 Faks: (0212) 283 66 78
figür@turk.net

İstanbul'da Son Aşk

Milorad Paviç

Çeviren: Aslı Biçen

İKİ CİNSİYETLİ HANIMLAR İÇİN BÜYÜK SIRRIN ANAHTARLARI

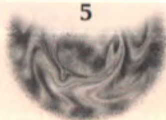
Düz durduğunda: Kararsızlık, ama sonu mutlu. Yeni bir seçenek. Yeni yollar ve deneyimler.
Ters durduğunda: Hıyanet. Başa gelecek darbelere dikkat. Yakın çevrede nefret gösterileri.

İLK YEDİ ANAHTAR

Düz durduğunda: Faydalı bilgi, yaratıcı enerji. Özgünlük. Bir işe başlamak için iyi bir zaman. Erkek niyetlinin kişiliği.
Ters durduğunda: Düşüş, şarlatanlık, kötü başlangıçlar.

Düz durduğunda: Büyük talih, gizli etkiler. Kart, uyuma ve bilginin anasına, idrakın öğreticisine delâlet eder. Dişi niyetlinin kişiliği.
Ters durduğunda: Tutarsızlık, evlilikte sadakatsizlik, yanlış hükümler.

Düz durduğunda: Bereket, dişilik, maddi zenginlik, mülk mirası.
Ters durduğunda: Sert davranışlar, işte durgunluk. Yıkılmış hayaller. Bitkinlik.

Düz durduğunda: Koruma, liderlik. Ciddi krizlerde yardım ya da akıllıca öğütler. İyi niyetli bir enerji.
Ters durduğunda: Zalim ve saldırgan iktidar sahibi. Maddi kriz, yetersizlik, kötü öğütler. Ne yapılsa işe yaramaz.

Düz durduğunda: Geleneklere uygun davranmak. Aşkta sencil bir eş. Mükemmel kararlar. Uyum sağlama. Bilgelik, geniş ufuklar.
Ters durduğunda: Tahammülsüzlük. Hile. Başarısızlık. Yakın gelecekte büyük zorluklar. İş konusunda hesap hataları, kısa aşk ilişkileri.

Düz durduğunda: Duraksama, iki aşk arasında seçim. Sağlık.
Ters durduğunda: Karşılıksız aşk. Nörotik aşk acıları. Aşkın bitişi, bencillik üzerine kurulu ilişki.

Düz durduğunda: Başarı. Aklın geleneklere karşı zaferi.
Ters durduğunda: Beklenmedik başarısızlık. Kayıtsızlık ve hastalık.

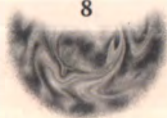
İKİNCİ YEDİ ANAHTAR

kötü sonuçlanması gerekmeyen olaylar.
Ters durduğunda: Dalgınlık, ayrılık. Boşa giden çabalar. İnsanın kendi hareketlerini tekrar gözden geçirmesi.

13. Anahtar - ÖLÜM................................s. 115
Düz durduğunda: Dönüşüm, değişim, yenilenme. Kazançlar.
Ters durduğunda: Mücadele, hastalık, melankoli. Aniden yoksullaşma ya da kötüye gitme. Matem.

14. Anahtar - DENGE....................s. 121
Düz durduğunda: Sabır, uyumluluk, kafa huzuru, ama aynı zamanda bir uyarı.
Ters durduğunda: Uyumsuz bir aşk. Tembellik. Pişmanlığa neden olan davranışlar. Acı meyveler veren yeni kararlar.

ÜÇÜNCÜ YEDİ ANAHTAR

Düz durduğunda: Uğursuzluk, üç iblis, maddi şeylere düşkünlük. Manyetizma, doğaüstü yetenekler. Kötü arkadaşlar.

Ters durduğunda: Zührevi hastalık, tehlike, istenmeyen gebelik.

Düz durduğunda: Felaket, yıkım, bencil hırsların ve eski yaşam tarzının bırakılması.

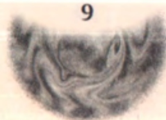
Ters durduğunda: Tahmin edilemezlik, düşmanlar, kaos. Sağlık bozukluğu.

Düz durduğunda: Umut, sağlık, ilham. Gerçekleşen istekler, yaratıcılık.

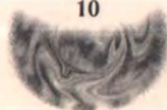
Ters durduğunda: İstenmeyen bir durum, moral bozukluğu. Aşkta hayal kırıklığı.

Düz durduğunda: Kandırmaca, öngörülmemiş tehlikeler. İkiyüzlülük, başkalarınca haset duyulma. Sadakatsizlik. Gebelik. Sezgi, rüyalar, hayalgücü.

Ters durduğunda: Yanılsamalar, gizli tehlikeler, akıl hastalığı, kısır hayalgücü.

TAROT AÇMANIN YOLLARI

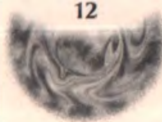

Arkana Majör (Büyük Sır) fal bakmak için kullanılan 22 kartlık bir destenin adıdır. Bu kartlar 0'dan 21'e kadar numaralanmıştır ve 56 karttan oluşan daha büyük bir desteyle (Arkana Minör) birlikte Tarot'u (Tarroc, Tarocchi) oluşturur. Tarot'un ilk olarak Yunanistan'daki Eleusis Ayinleri rahipleri (Başrahipler) tarafından bulunduğu söylenir, bazıları da Tarot'un Hermes kültleri geleneğinden kaynaklandığına inanır. Bu gizli "dili" Kildani ülkesi ve Mısır'dan İsrail'le Yunanistan'a getirdiklerine ve böylece bütün Akdeniz'e yayılmasını sağladıklarına inanılan Çingeneler, kartları genelde falcılıkta kullanırlar. Bilindiği kadarıyla Tarot Orta Avrupa, Fransa ve İtalya'da yaklaşık yedi yüzyıldır dolaşım halinde, günümüzde de dünya çapında bilinen bir oyun. Tarot kartlarının günümüze kalmış en eski örnekleri 1390 ve 1445 yıllarından (Venedik'teki Correr Müzesi'ndeki Minchiatti destesi).

Arkana Majör genelde her biri yedi karttan oluşan üç gruba bölünür. Fal bakılırken her kartın anlamı ve diğerleriyle ilişkisi, kartların yerleşik anlamlarını (anahtarlar) bilen ya da onlara kendisinin saklı tuttuğu bir anlam yükleyen falcı tarafından yorumlanır. Tarot kartının anlamı, düz mü yoksa ters mi durduğuna göre değişir, çünkü ters durması kartın anlamının zıddının alınması demektir. Günümüzde Tarot ve anahtarları sayısız ve genelde de birbirinden çok farklı elkitaplarına konu olmaktadır. Tarot'un kökeninde İnsanın kolektif zihninin simgesel dili yatar. Tarot'un simgeleri ve anahtarları kadim Yunan, Kabala, astroloji, sayıbilim vs.'yi esas alır. Mistik enerji ve batıni hikmet, Abdal'ın (Tarot'un "Büyük Sırrı"nın hem sıfırını hem orta hem de son kartını simgeler) 21 başlangıç yapmasıyla edinilir.

(Bir ansiklopediden)

İki Cinsiyetli Hanımlar İçin Büyük Sırrın Anahtarları

Özel Anahtar
ABDAL

Anadilinden başka Yunanca, Fransızca, İtalyanca ve Türkçe de konuşuyordu; Adriyatik'te gemileri, Tuna'da buğday tarlalarıyla üzüm bağları olan, tüccarlar ve tiyatro hamilerinden ibaret Sırp bir ailenin evladı olarak Trieste'de doğmuştu, çocukluğundan beri babası, Fransız süvari subayı Haralampije Opujiç'in birliğinde askerlik yapıyordu, at sırtında ateş ederken ya da sevişirken nefes vermenin nefes almaktan daha önemli olduğunu bilirdi, o muhteşem süva-

ri üniformalarından giyer, kışın ortasında Rus tazısıyla enciklerini içinden çıkartmak yerine üstü kapalı arabanın altında karda uyumayı tercih ederdi ve savaşın ortasında sarı süvari çizmeleri mahvoldu diye ağlardı, süvari teçhizatından mahrum kalmamak için piyadelikten ayrılmıştı, güzel atlara deli olur, kuyruklarını örerdi, gümüş takımlarını Viyana'dan almıştı, kıyafet balolarına, maskeli balolara, havai fişek gösterilerine bayılırdı ve salonlarda, kadınlarla müziğin şereflendirdiği hanlarda kendini sudaki balık gibi hissederdi.

Babası onun ilk rüzgâr kadar aptal olduğunu ve uçurumun kenarında dolaştığını söylerdi, bir an annesine benzerdi, bir an sonra dedesine, bir an sonra henüz doğmamış oğluna ya da torununa. Çok yakışıklı bir adamdı, ortadan uzundu, solgun bir yüzü, çenesinde göbek deliği gibi bir gamzesi, kömür gibi kara, uzun, gür saçları vardı. Hafif büklümlü kaşlarını bıyık gibi burardı, bıyıkları da kamçı gibi örülüydü. Bavyera, Silezya ve İtalya'ya bitmez tükenmez askeri seferleri sırasında kadınlar görüntüsüne, at binmedeki ustalığına, askeri hayatın zorlukları ve uzun yollardan bıktığında yol kenarındaki bir hanın ocağı yanında kuruttuğu, taranmış uzun saçlarına hayran kalırlardı; eğlence olsun diye ona kadın giysileri giydirir, saçlarına beyaz bir gül takar, taverna dansında son kuruşunu da elinden alır, hasta ya da yorgun olduğunda ona yataklarını verir ve kış konaklaması bittikten sonra süvari birliklerinden gözyaşlarıyla ayrılırlardı. Ama o, o bütün anılarının yemek çantasında olduğunu söylemeyi âdet edinmişti.

Yüzünde yabancı kadınsı bir gülüşle ve uzamış sakalla-

rıyla genç Opujiç önce çocukluğunda babasıyla, sonra Fransız süvari birliğinde kendi başına Avrupa'yı katetmişti, Trieste, Venedik ve Tuna'dan Wagram ve Leipzig'e gitmiş, her on yılda bir savaş görerek Fransız askeri kamplarında büyümüştü. Annesi Bayan Paraskeva Opujiç ona boşu boşuna "hüzünlü cevizlerle yapılmış kekler" gönderip durmuştu. Genç Sofronije'nin şeytanı çocuğundan önce doğmuştu. Bir gözü ilk başta Yunan olan anneannesinin gözüne benziyordu, öteki gözü sonunda Sırp olan babaannesinin gözüne, bu yüzden de Triesteli genç Opujiç dünyayı şaşı görüyordu. Şöyle fısıldardı:

"Tanrı Neyse O'dur, ben ne değilsem oyum."

Küçüklüğünden beri büyük, iyi gizlenmiş bir sırrı saklamıştı. Sanki bir insan olarak bir acayipliği olduğunu hisseder gibiydi. Bunu değiştirmek istemesi de doğaldı. Gizliden gizliye, fena halde istiyordu, sanki münasebetsiz bir ziyaretmiş gibi bu isteğinden biraz da utanarak istiyordu. Yüreğin altında bir ağrı gibi inleyen küçük bir açlık sancısıydı sanki, daha doğrusu ruhta açlık gibi kıpırdanan küçük bir acıydı sanki. Bu gizli değişme özleminin içinde ne zaman gövdesiz bir enerji şeklinde filizlendiğini hatırlamıyordu. Sanki ortaparmağıyla başparmağını birbirine dokundurarak uzanmış ve başı yana düştüğünde kolu yataktan kayıp parmakları açılmış gibi; bir şey düşürdüğünü sanıp sıçrayarak uyanmıştı. Aslında kendini düşürmüştü. O arzu, o korkunç, amansız arzu da peydahlanıvermişti, öyle ağırdı ki sağ bacağı ağırlığından topallamaya başlamıştı. . . Başka bir seferinde de çok uzun zaman önce kapuska dolu tabağının içinde birinin ruhunun yüzdüğünü fark edip onu yuttuğunu düşü-

necekti.

İşte bu sır, bu güçlü şey içinde böyle tohumlanmıştı. Babasının askeri kariyeriyle kendisininkine bağlı başdöndürücü bir hırs, yeni, gerçek düşmanlara ve daha anlamlı müttefiklere duyulan tatmini mümkün olmayan bir özlem miydi bu, genç Opujiç babasıyla ilişkisini tersine çevirmek mi istiyordu, yoksa Güneyi seviyor ve bir krallık süvarisi olarak, Balkanlardaki imparatorlukların birbiri ardına çökmesiyle doğrudan Peloponezya'nın cazibesine mi kapılıyordu, akrabaları Avrupa'yla Asya arasında ticaretle bir servet kazanmış Yunan anneannesinin kanından gelme bir şey mi vardı, yoksa üçüncü bir tesadüf, güçlü ve huzursuzların yüzünün asla sükunete kavuşmamasını sağlayan o tutku muydu bu? Bir an yaşlandığında bürüneceği şekle giriyordu yüzü, bir an sonra eskiden göründüğü gibi, ona dünyada kılavuzluk eden yegane şeylerin hâlâ kulakları olduğu zamanki gibi görünüyordu. Çünkü insanın yüzü nefes alır, zamanı sürekli içine çeker ve dışa verir.

Bunun ardından hayatında temel bir değişiklik yapmak, hayatının rüyasını gerçekleştirmek için sürekli büyük gayret gösterdi ama bunu mümkün olduğunca sakladı ve başkaları genelde hareketlerini kafa karıştırıcı buldular.

O andan sonra genç Opujiç kimseye belli etmeden dilinin altında bir taşı sır gibi taşıdı, daha doğrusu bir sırrı taş gibi taşıdı ve vücudu gizlenmesi zor bir değişim geçirerek yavaş yavaş efsane ülkesine girdi. Önce kadınlar fark ettiler ama bir şey söylemediler; sonra alayındaki adamlar bu konuda açıktan açığa şakalar yapmaya başladılar ve hikâye bütün savaş meydanına yayıldı.

"Kadın gibi. Ne zaman istese yapabiliyor!" derdi birliğindeki subaylar gülerek. O meşum günden sonra genç Opujiç sırrını içinde ve her an hazır erkek mızrağını karnına yapışık taşıyarak gezdi dünyayı. Bükülmeyen on birinci parmağı yıldızları saymaya başlamıştı. Öyle de kaldı. Kafasını takmıyor, keyifle atını sürüyordu ama belki de her şeyin nedeni olan sırrı hakkında kimseye tek kelime etmiyordu.

"Vakit geçiriyor," diyordu birliğindeki subaylar, sürekli kuzeybatıya, bilinmeyene doğru ilerlerken. Bu çamurlu askerlik yollarına babasının buyruğuyla dökülmüştü ama artık babası Yüzbaşı Haralampije Opujiç'le neredeyse hiç görüşmüyordu. Bazen geceleyin, Trieste'deki saraylarında, babasının karanlıkta başını yastıktan kaldırıp uzun uzun bir şeyleri dinleyişini hatırlardı.

"Neyi dinliyor?" diye merak ederdi çocuk. "Evi mi? Savaşı mı? Zamanı mı? Denizi mi? Fransızları mı? Geçmişini mi? Yoksa gelecekten gelen korku seslerini mi dinliyor? Çünkü gelecek, içinden korku çıkan bir ahırdır. Sonra annesi babasının başını aniden yastığa çekerdi, boynunu dikmiş, kulak kesilmiş bir vaziyette uyuyakalmasın diye. Hem astlarına hem üstlerine korku salan baba Opujiç anneden çok oğlu severdi. Seyahat eden savaş meydanlarının muazzam mesafesinden onu kollardı. Oğlu onu uzun zamandır görmemişti ve artık babasının nasıl göründüğünü hatırlamıyor, görürse tanıyıp tanıyamayacağını bilmiyordu. Hele hele Tireste'deki annesi. Boşu boşuna dememişti oğluna:

"O iki kanın karışımıdır, Sırp ve Yunan. Uyandığında gökkuşağı ister, uyuduğunda bir dükkan."

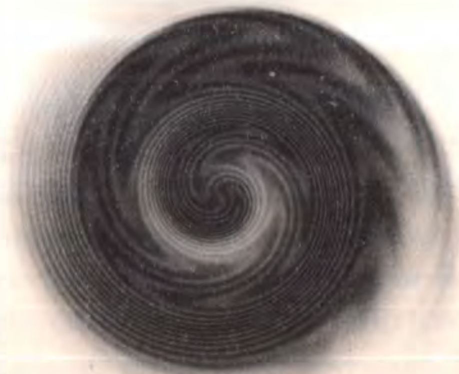
Aslında Teğmen Sofronije Opujiç tazıları gibiydi. Her

köşenin ardında ne olduğunu görür ve duyardı. Gaziydi, on dört yaşındayken Ulm zaferi sırasında ve yirmi iki yaşında Prusya'daki bozgunda vurulmuştu ama ruhunun derinliklerinde hâlâ çılgın bir çocuktu. Hâlâ bir köşenin ardında babasını görüyor, bir diğerinin ardında annesini duyuyordu. Onları görmek için de can atıyordu. Kim olduğunu bilmiyordu.

İlk Yedi Anahtar

Birinci Anahtar
BÜYÜCÜ

"Sizi emzireyim mi, mon lieutenant?" diye sordu kız genç Opujiç'e Ulm'un eteklerindeki bir çadırın önünde.

Teğmenin gözü, çadırın üzerindeki şiddetli rüzgârda sanki bağlanmış gibi hep aynı yerde süzülen bir kuşa takılmıştı. Çadırın içinde bir erkek sesi "***Anılar Ruhun Teridir***" şarkısını söylüyordu; Opujiç parayı verip içeri girdi.

İçerideki masada beline kendi kuyruğunu yiyen bir yılan takmış olan bir büyücü oturmuş şarkı söylüyordu. Adamın

saçında kırmızı güller vardı. Şarkıyı bitirince tiz sesini sanki çadırın üzerindeki kuşu nişanlamış gibi köpek dişinin üzerinden fırlattı ve sesi bir ok gibi kuşu düşürdü. Sonra ziyaretçilerine hizmetlerini sundu. Çeyrek *Napoléon d'or*'a mevcut herkesin adını yiyebiliyordu, biraz daha fazla alınca soyadlarını da yiyebiliyordu.

"Bunu her kim kabul ederse, buraya girdiği isimle dışarı çıkamaz! Eğer evinizin anahtarı yanınızdaysa ama eviniz savaşta yıkılmışsa, anahtarları sadece kazana atarak evinizi en küçük ayrıntısına kadar yeni baştan inşa edebilirim çünkü her anahtar, koruduğu odanın biçimi ve büyüklüğünün net tarifini yapan bir yankı verir kulağa."

Sonunda büyücü oradaki herkesin bir dilek tutmasını istedi ve bunun gerçekleşmesi için yardımda bulunacağını iddia etti, bu esnada Mademoiselle Marie yoluna çıkan bütün beyleri, geldikleri için teşekkür mahiyetinde, memnuniyetle emziriyordu. Dilek tutma sırası Opujiç'e geldiğinde büyücü çılgına döndü, hem de izleyicilerinin dileklerinden haberi olmadığı halde; hemen masadan indi, çadırdan çıkmaya hamle etti.

"Tek çiçekte yeterince bal olmadığı gibi, tek bir günde de yeterince hikmet olmaz," diye düşündü Opujiç ve büyücüye yetişerek onu yakasından yakaladı, bir varilin üzerine oturup büyücüyü de kucağına oturttu.

"Dilini çıkart!" diye buyurdu ve büyücü hemen dediğini yaptı. "Yağmur yağıyor mu?"

Yağmur yağmadığı halde büyücü başını salladı.

"Yalancı! Çadırının üzerinde hep aynı yerde süzülen o

kuşu kandırdığın gibi beni de kandıracağını mı zannettin? Sen benim kim olduğumu biliyor musun?"

"Evet. Bu yüzden kaçmak istedim. Sen Triesteli Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in oğlusun."

"Doğru, şimdi konumuza dönelim. Bir dileğin gerçekleşmesini sağlayabilir misin sağlayamaz mısın?"

"Senin dileğin olmaz. Ama nerede yapılabileceğini biliyorum. Sana bir sır vereceğim. İstanbul'da bir tapınakta bir sütuna takılmış bakır bir kalkan var. O kalkanın tam ortasında bir delik var. Bir dilekte bulunmak isteyen parmağını deliğe sokup elini de parmağın üzerinde yumruk yapmalı, ama ne yumruk bakır yüzeyden ne de parmak delikten ayrılmamalı, işte o zaman dileği gerçekleşir. Ama dikkat edin efendim, şunu bilin. Tanrı birini cezalandırmak istediğinde onun aynı anda hem dileğini gerçekleştirir hem de ona korkunç bir talihsizlik verir. Belki de en sevdiklerine böyle davranır, bilemeyiz, ama bizim için hepsi bir. Bu yüzden de dikkatli olun Teğmen. "***Anılar Ruhun Teridir***" şarkısını da sakın unutmayın."

"Söylediklerinin tek harfine bile inanmıyorum," dedi teğmen, "ama yine de sana bir soru daha soracağım. Babamı bulmama yardım edebilir misin? Taş hafifleyip rüzgâr ağırlaştığından beri onu görmedim. Leipzig'e doğru geri çekildiğini biliyorum ama şu anda nerede olduğunu bilmiyorum."

"Bunu söyleyemem ama bir grup yankesiciyle şarlatanın her Perşembe buraya gelip inananlara bir oyun sergilediğini söyleyebilirim. Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in, babanızın

ölümlerini oynuyorlar."

"Ne ölümü? O yaşıyor!"

"Yaşadığını biliyorum, Teğmen. Ama gösterinin adı bu: 'Yüzbaşı Opujiç'in Üç Ölümü'."

"Dediklerinin tek harfine bile inanmıyorum," dedi teğmen bir kere daha ve yatmaya gitti.

*

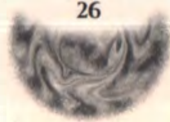
Ama Perşembe günü sorup soruşturdu. Büyücünün çadırında gerçekten de babası Haralampije Opujiç'in üç ölümünü oynuyorlardı. Genç Opujiç çadıra girdiğinde yakaladığı ilk maskeli aktöre yaşayan bir adamın ölümünü oynamaya nasıl cesaret ettiklerini sordu, ama aktör sükunete cevap verdi:

"Bu oyun için bizzat Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in para verdiğini bilmelisiniz, efendim, Yüzbaşı bir sahne hayranı, tiyatro ve komedi hamisidir. Şu anda Elbe'de savaşta."

Tabii Triesteli Opujiçlerin uzun zamandır tiyatroya kol kanat gerdiğini bilen teğmen Sofronije için oturup oyunu seyretmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı. Çadırdaki adamlar onu gördüklerinde kaskatı kesilmiş gibi oldular. Onu tanımışlardı. Aktörlere başlamakta serbest olduklarını söyledi.

Önce başka birinin sakalıyla ve bir Fransız asker ceketiyle oynayan bir adam belirdi karşılarında. Yüzbaşı Opujiç'i oynuyordu. Etrafında dört kadın ve bir kız duruyordu. Birisi yüzbaşıya dönüp şöyle dedi:

"Yerimizi bilelim, lütfen benim annenin dedesinin ruhu

olmadığımı aklında tut, onu bir vampir şeklinde de temsil etmiyorum. O öldü ve ondan geriye hiçbir şey kalmadı, ne bedeni ne de ruhu. Ama ölümler ölmediğine göre ben buradayım. Ben onun ölümüyüm. Yanımda da büyük ninenin ölümü var. Ondan geriye kalan sadece bu. Bu konuda birbirimizi anladığımızı düşünerek devam ediyorum. Demek ki cetlerinin sadece birer ölümü varmış. Ama senin öyle değil. Senin üç ölümün var ve hepsi burda. Şu yaşlı kadın, şu güzel kadın ve şu kız, onlar senin üç ölümün. Onlara iyi bak..."

"Benden geriye bir tek bunlar mı kalacak?"

"Evet. Bunu göz ardı edemezsin. Ama yüzbaşı, ölümlerini fark etmeyeceksin, sanki zafer kapısından geçer gibi onların içinden geçeceksin ve sanki hiç olmamışlar gibi yolculuğuna devam edeceksin."

"Peki üçüncü ölümümden sonra, üçüncü kez vampir olduktan sonra ne olacak?"

"Bir müddet hem sana hem de diğerlerine hâlâ hayattaymışsın gibi gelecek, hiçbir şey olmamış gibi, ta ki son aşkını yaşayana kadar, ta ki sana bir çocuk verebilecek bir kadın sana vurulana kadar. İşte tam o anda dünya üzerinden kaybolacaksın çünkü üçüncü ruh çocuk sahibi olamaz, tıpkı üçüncü kez vampir olan birinin çocuk sahibi olamadığı gibi..."

Sonra çadır karardı ve bir ayının homurtusu duyuldu. Sahne ışıkları tekrar yandığında Fransız asker ceketi giymiş bir adam (yüzbaşı Opujiç rolünde) canını kurtarmak için kocaman bir ayıyla boğuşuyordu. Adam hayvanı bıçakladı

ve hayvan ölüm acıları içinde işeyerek onu boğdu. Hem adam hem hayvan yere düştüler...

İzleyiciler alkışladı, aktörler her seyirciye ölen adamın ruhu için bir kaşık haşlanmış buğday verdiler ve birisi bunun Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in ilk ölümü olduğu tesbitinde bulundu. İkincisi de sıradaydı.

Birinci Sahne'deki güzel kadın seyircilerin önüne çıkıp şöyle dedi:

"Siz insanlar günlerinizi nasıl ölçeceğinizi bilmiyorsunuz. Onların sadece uzunluğunu ölçüp 24 saat olduklarını söylüyorsunuz. Ama günlerinizin derinliği bazen uzunluklarından daha fazladır ve bu derinlik bir gün içinde bir ay ,hatta bir yıl uzunluğunda olabilir. İşte bu yüzden hayatlarınızı nasıl hesaplayacağınızı bilmiyorsunuz. Ölümleriniz de cabası..."

Bu sözler üzerine Yüzbaşı Opujiç, elinde askeri bir dürbün, izleyicileri sağa sola savurarak at üstünde sahneye çıktı. Arkasında Avusturya asker ceketli, silahlı bir adam belirdi. Yüzbaşı arkasına dönüp dürbünü gözüne dayadı. O anda öteki adam onu dürbünden öldürdü. Yüzbaşı atından düştü ve yükünden kurtulan hayvan dört nala geceye çıktı. . . Bu Yüzbaşı Opujiç'in ikinci ölümüydü. Tekrar ruhu için haşlanmış buğday dağıttılar.

Sonra Birinci Sahne'deki küçük kız seyircilerin önüne çıkıp selam verdi.

"Daha gitmeyin. Ölülerim bu gece iyi değiller; parmağınızı kulağıma sokun ki ben uyuduktan sonra bile burada olduğunuzu bileyim. Dinleyin! Karanlıkta kalp, birinin içi-

mizde bitmiş yıllarının tümünün sayısını vurur. . ."

Bu, Yüzbaşının üçüncü ve en genç ölümünü haber verdi. Sahnede (dışarıda da olduğu gibi) gece çökmüştü. Fener ve kılıç taşıyan iki adam birbirlerine doğru yürüyorlardı. Belli ki bir düello yapacaklardı. Birisi Yüzbaşı Opujiç rolündeydi (Fransız asker ceketli), öteki Avusturya subayı. Opujiç'i temsil eden birden durdu, kılıcını yere sapladı, feneri kılıca astı ve geceye çekildi, adama arkadan saldıracaktı. Karanlıkta sadece bir kaç adım ötede tedirginlikle duran rakibinin fenerini takip ederek arkasına dolandı, düşmanının neyin peşinde olduğunu ve neden o kadar hareketsiz durduğunu göremiyordu. Hiç beklemediği bir anda, Haralampije Opujiç doğrudan doğruya, öteki adamın kurnazca sokağın ortasına diktiği kılıçla fenerin uzağında, karanlıktaki Avusturya bıçağının üzerine koştu. Bu da Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in üçüncü ölümüydü.

"Hiçbir şey anlamıyorum," diye düşündü genç Opujiç çadırdan çıkarken.

Tam o sırada arkasında bir ses duydu:

"Anlamaman daha iyi!"

Arkasını dönen teğmen saçlarına güller takmış büyücüyü gördü ve ona sordu:

"Gerçek ne? Babam hayatta mı değil mi?"

"Herkesin iki geçmişi vardır," diye cevap verdi büyücü. "Birisine Yavaşlama denir; bu geçmiş doğumdan itibaren insanla birlikte büyür ve ölümüne doğru ilerler. Öteki geçmişe Kayma denir ve insanı doğumuna geri takip eder. Bu iki geçmiş aynı uzunlukta değildir. İkisinden hangisinin daha

uzun olduğuna bağlı olarak bir insan ölümü yüzünden ya hastalanır ya da hastalanmaz. İkincisi söz konusuysa bu, insanın geçmişini mezarın öte tarafında da inşa ettiği anlamına gelir, yani ölümünden sonra bile geçmişi büyümeye devam eder. Gerçek bu iki geçmişin arasında gizlidir... Peki teğmen neden Başrahibe'yi aramıyor?" diye sordu büyücü sonunda ve gitti.

2. Anahtar
BAŞRAHİBE

Başrahibe, bir yabancının gözyaşlarında insanın her rüyasını okuyabiliyordu. Hayatını Ulm'da geçirmişti ve gençliğinde fal bakmazdı. Hep şöyle derdi:

"Neden birinin zamanının nasıl biçildiğini görmek için bir başkasının zaman kırpığına bakayım ki? Beylerin saatlerinin içinde ne taşıdıkları ya da hanımların korselerinin altında saatin kaç olduğu beni ilgilendirmez."

Rivayet bu ya, L şeklinde bir sokakta küçük bir ev yap-

tırmaya karar vermiş. Temel biter bitmez duvarcıları ondan kartlarını istemişler, onları karıştırıp sermesini söylemişler, evinin 78 temel taşının her birinin altına bir kart kapatmışlar. Ne olduğuna bakmadan.

İşte bu evde bir akşam Başrahibe rüyayı gördüğü gecenin en az iki misli uzunlukta bir rüya görmüş. Başucu ve ayakucundaki dört direğin her birinin üzerinde madeni bir top olan yatağında yatıyormuş. Bir adamla güzel, genç bir kadın yanına gelip saçlarını önce boynuna sonra da yastığının arkasındaki yatak demirlerine dolamışlar. Sonra yatağın ucunu saçları iyice gergineşecek kadar kaldırmışlar. Sonra da şöyle demişler:

"Şimdi evini gökyüzüne taşıyacağız. Bunun için tek bir geceye ihtiyacımız var. Hızlıyız ve güçlüyüz. Eğer karşı koymaz ve bağırmazsan sana dokunmayız. Eğer bağırırsan şu anda evini gökyüzünde bulursun. Seni yatağından bile kaldırmayacağız."

Bağırmış ve yatağı biraz daha kaldırmışlar, bu esnada evi boşaltıp içindekileri arabaya taşıyorlarmış. Yine bağırmış ama bu sefer onunla birlikte yatağı daha da fazla kaldırmışlar, o da sabaha kadar orada saçından asılı kalmış.

Yatağında uyanmış ama her yer tamtakır kuru bakırmış. Bir gecede ve canlı bedeninin üzerinde, hırsızlar bütün evi çalmışlar, taş taş, kiremit kiremit götürmüşler. Ne bir pencere ne de bir kapı kulbu bulunabilmiş. Döşeği ve direkleriyle sadece yatak sapasağlam duruyormuş ama o da yandaki evin duvarına adeta dimdik dayalıymış, yani kendi saçlarıyla yarı yarıya boğazlanmış vaziyette, ayaklarının altındaki toprağa bakarak yatıyormuş yatakta.

Ondan sonra yeni bir ev yapmak istememiş, komşusunun evinde kalmayı tercih etmiş. Bu esnada çalınan evin temellerinden beyaz ve kırmızı güller, serviler, ayçiçekleri, buğdaylar, zambaklar ve palmiyeler çıkmış ve bahçenin ortasında "hayat ağacı", onun yanında da "bilgi ağacı" büyümüş, her yerde yapraklarla otlardan yapılma çelenkler, zafer takları varmış.

Ondan sonra Başrahibe gökyüzünde bir evi olduğunu söylemiş, yatağını bahçede tutmuş ve kartları da orada okumaya başlamış.

Opujiç de onu orada buldu. Siyah beyaz boyanmış iki taşın arasından geçip bahçeye girdi.

"Sen Başrahibe misin?" diye sordu orada duran yaşlı kadına.

"Ben Ay bakiresiyim," diye cevap verdi kadın.

Teğmen ondan kendisinin ve babasının falına bakmasını rica etti. Kadın ona akşam gelmesini söyledi. Sonra yatağının üzerine kartları sermeye başladı. Birinci kartı açtı ve şunları söyledi:

"Baban başarılı bir biçimde birbirine bağlı o insan takımından. Manastırlarda buna dayanışma birliği derler — komün halinde yaşayan, birlikte yiyen, birlikte dua edip yaşayan rahiplerden oluşur. Burada, dışarıda, bizim yaşadığımız bu dünyada genelde güç bu insanların elindedir, savaşları başlatırlar, baban da güçlü, elinde bir kılıç, çizmelerinin altında zafere giden bir savaş var. O ve onun gibilerden çok iyi doktor olur, bitkici, şarkıcı, duvarcı, bağcı, müzisyen ve yazar olur.

"Sana gelince," diye devam etti Başrahibe hâlâ aynı kartta bakarak, "sen onların takımına, babanın takımına dahil değilsin. Zavallı kahraman oğlu! Dünya asla onun olmaz. Senin için de böyle. Baban ve biraderleri seninle öteki çocukları sonsuza kadar yürüteçte tutacak. Beşikte yaşlanacaksınız. Baba evini hayal edip duruyorsun, dişi ikonları erkek ikonlara tercih ediyorsun, kendi bilekleri ve kendi yürekleriyle yaşayan o yalnızlar takımına gireceksin. Tek başına yiyip tek başına uyuyacaksın."

"Bir dakika," dedi Sofronije. "Aynı kartta babam için bir şey görüyorsun benim için bambaşka bir şey! Bu nasıl oluyor?"

"Basit. Kimisi şarabı içer, şarap ona boyun eğer; kimisi aynı şarabı içer şarap ona karşı çıkar. Ne istiyorsun?"

"Devam et."

Ay bakiresi başka bir kartı çevirdi ve onda şunları gördü:

"Babanla onun gibiler büyük kutsal bir aile gibi birbirlerini desteklerler; yabancı devletlerde kutsal biraderlik ruhunu taşırlar, her şey ona bağımlıdır. Babanın hiç mülkü olmayacak çünkü sahip olduğu her şey ortakmal olacak, bu da demektir ki onun aynı zamanda kendisinin de olduğunu düşünecek. Onun kilisesi onların da kilisesi, yani onların kendisi kilise olacak. Baban günü geceye, erkek ikonları dişi ikonlara tercih edecek. Hizmet ettiğin devlet güç ve bolluk amaçladığı müddetçe babana ait olacak. Bir de onun takımına, biraderliğine.

"Sana gelince yakışıklı çocuk, sen buğday seveceksin ve asla bir savaşçı olamayacaksın, sen babanın düşmanlarının

dillerini öğreneceksin. Güzel konuşacak, kendini dinleteceksin, bu yüzden de nasıl susulacağını bileceksin. Yıllar boyu sessiz kalabilirsin. . . Bir şey daha var. Sağ çizmen arada bir ayağına vuruyor mu?"

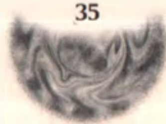
"Evet."

"Tahmin etmiştim. Senelerce yüreğinin altında büyük bir şeyi taşıyacak ve saklayacaksın, bu öyle büyük bir rüya, bir sır ya da bir arzu ki sağ bacağın onun ağırlığı altında topallayacak. Bu arzunun, acıya benzer bu açlığın peşinden çok uzaklara gideceksin, tüm dünyada bu açlığı takip eden acının izini sürerek yollara düşeceksin. Onunla senelerce boğuşacaksın. Gizliden gizliye, tek başına. Çünkü senin gibi adamlar birbirine tahammül edemez. Hiç arkadaşın olmayacak. . . Bu yüzden de kim olduğunu bilmeyeceksin."

"Kim olduğumu ve ne olduğumu gayet iyi biliyorum," diye araya girdi teğmen. "Çalışırken elime, yerken tabağıma başkalarını tükürten biriyim. Karanlığı ve bıçakları yutarım, bir delilik taşından ötekine atlarım, bacaklarımın birbiriyle arası bozuktur. Bir cebimde buğday büyür, ötekinde ot, bitkinim, ruhum burnumdan çıkıyor ve bana burnumu çekmemi öğretiyorlar. Babam göğümü hem aydınlatıyor hem karartıyor, tabağıma yağmur, yatağıma kar yağıyor. Onun saçlarını çatalla tarayan benim, bıçakları eken, dişleri şişmanlatan benim çünkü, yerken kaşıklarım büyümüyor. . . senin topal hikâyene ihtiyacım yok."

"Peki neye ihtiyacın var kahramanım?"

"Senin hikâyen erkek bir hikâye. Bunu daha önce manastırlarda duydum. Ya hikâyenin dişi kısmı? Senin ya da ma-

nastırların ya da her kimse onun rol dağıtımında kadının yeri neresi söylemek ister misin? Kadınları unuttun mu? Yoksa dağıtım sadece kadınlar için mi? Annemin, kız kardeşlerimin kim olduğunu, kızlarımın kim olacağını bilmek istiyorum."

"Onu söyleyemem. Bu sorunun cevabını "üçüncü pabuç" olan bir kadından alacaksın."

"Üçüncü pabuç nedir?"

"İki cinsiyetli bir kadın."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu şaşkın teğmen.

"Erkeklerin sadece bir tek cinsiyeti vardır. Kadınların iki. Üçüncü pabuca dikkat et!"

Tam o anda genç Opujiç ruhunda bir acı gibi sessizce yatan o küçük açlık sancısını kalbinin altında tekrar hissetti. Bahçede kendini sanki kilisedeymiş gibi buhurla çevrelenmiş hissetti, insanın harfleri okuması gibi kokuların anlamlarını okuyup anlamaya başladı. Kokular, dünyadaki bitkiler sayesinde, onu kendi yollarına çektiler. Zambak, arzudan etkilenmemiş saf bir düşünce gibi, ebedi hayat gibi, rüyada meme emme gibi, bir eşeğin cinsel organı gibi, bir yetişkinin giyemeyeceği giysiler ama gençlerin kullanabileceği bir havlu gibi açtı onun için. Beyaz gül Trakya gibi, günahtan önceki Havva gibi, Muhammed'in teri gibi, insan ruhu gibi ve hayvani arzulardan uzak Venüs'ün kanı gibi kokuyordu , ama o kan gülü kızıla boyadığında tutku, günahtan sonra Havva, şeytanın laneti ve beş yapraklı gül savaş tanrısına ait hayati güçle onu kamçılarken Yüce Efendimizin takdisi gibi kokuyordu. Servi, aşk ilahesinin kutsal ağacı gibi hışırdı-

yordu, cennet ve Aynaroz Dağı, alevler, Zeus'un asası, Amor'un oku, kokulu ateş kokuyordu; köküyse gümüş, altın ve bronz kokuyordu. Buğday, İsa'nın gövdesi, Toprak Ana, nar ve yeraltı kokuyordu ve yankısı tuzla şarap kokuyordu, palmiye zaferi ölümün üzerinde ve gücü harekette taşıyordu; ayçiçekleri Güneş'e değil ona bakıyorlardı, yaşlı kadının arkasındaki bilgi ağacı ona beş duyu gibi beş meyvesini sunmuştu ve kendi arkasındaki hayat ağacı on iki yaprak yerine aynı sayıda küçük ateşler taşıyordu ki bu da hemen gökyüzündeki takım yıldızlara ve onun taşıdığı acıya bağlanıyordu.

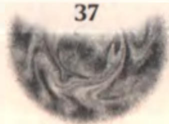
İşte o zaman Başrahibe'nin yatağının üzerindeki kartları tekrar açmaya başladığını gördü: önce Büyücü çıktı, sonra Başrahip, sonra Asaların İkisi, Tılsımların Ası, Kupaların Ası ve Denge çıktı.

"Bunlar zambak için," dedi. Kartları çevirmeyi sürdürdü. Yatağın üzerine beyaz gül için Abdal düştü, Büyücü, Başrahip, kırmızı gül için Tılsımların Kraliçesi, beş yapraklı gül için Ölüm. Palmiye için Başrahibe'nin kendi kartı, servi ve buğday için İmparatoriçe, ayçiçeği için Asaların Kraliçesi ve Güneş, aşk ağacı ve bilgi ağacı için Aşıklar ve Savaş Arabası'nı açtı, Başrahibe.

"Çalınan evinin temelleri altında yatan kartların dilini mi konuşmaya başladı bitkiler yani?"

"Hayır. Binlerce yıldır kartlar insan kaderinin yazılı olduğu bitkilerin dilini konuşuyor. Üçüncü ayakkabı bitkilerin üzerine basmayandır."

Şafakta bahçeden çıktığında teğmen Sofronije Opujiç

kendini bir uçurumun kenarında hissetti. Başının üzerinden iki kara kanadıyla rüzgârı tarayarak hoyrat bir karga geçti. Birdenbire yalnızlığının iki katına çıktığını hissetti. Sonra yalnızlık büyümeye başladı, sonra bir an durdu ve iki sayısına geri döndü. Başka birileri yalnızlığına sürgün edilmişti. Yalnız bir adam için bunun büyük şans olduğunu düşündü.

3. Anahtar
İMPARATORİÇE

1813'ün Paskalya Günü, bayraktar Sofronije Opujiç gizli bir görevle cephenin onun bölgesindeki karargâhına gönderildi. Yolu Trieste'den geçiyordu; en nihayet, onca yıldan sonra, Sofronije kırmızı toprağı ve boynuzlarında parlak toplar olan kırmızı sığırları tekrar gördü, acı deniz havasını içine çekti ve geceyi baba evinde geçirdi ama o akşam annesini göremedi.

Uyuyan sarayda onu dişinde mücevher olan bir güzel

karşıladı, siyah saçlarında yıldız tozu ve göğüslerinin arasında yapay bir güzellik işareti vardı.

"Onyedisinde olmalı," diye düşündü Sofronije o konuşurken, kız adının Petra olduğunu, onun teyzesi sayılacağını, annesi Madam Paraskeva'nın kendisine onu yatağa yatırmasını tembihlediğini söylüyordu. Kız onu, duvarında bir ikon, bir ayna ve oval yaldızlı çerçeveli bir resim olan bir odaya götürdü. Opujiç resimde sadece kadife bir perde olduğunu görünce şaşırdı. Petra böcekleri çekmesin diye aynanın tersini çevirdi ve hiç sormadan genç Opujiç'in soyunmasına yardım ederek onu bir çocuk gibi yatağına yatırdı. On birinci parmağının dimdik durduğunu görünce mırıldandı:

"Madam Paraskeva yarın kiliseye böyle gidemeyeceğini söylüyor."

Sonra lambanın yanına oturup örgü örmeye başladı.

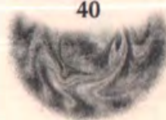
"Aç mısın?" diye sordu örgüsüne gülerek.

Opujiç de güldü ve:

"Adım bir balığın adı. Balık yedim mi hemen doyarım. Ama onu da herkese vermezler," dedi.

"Şuna da bak!" dedi Petra. "Her şeyi istiyor, elde etmek için de her şeyini verir ama elde edince insanın üzerinde uyuyakalır ve ağzını kim bilir ne menem kirli bir rüyanın, ona gerçek hayatta asla elde edemeyeceği şeyleri verdikleri bir dünyanın sümüğüyle doldurur. Kendini altından zor çıkarırsın. Al şu çileyi uyuyana kadar tut. Dikkat et kaçırma. Eğer kaçarsa, bunu ördüğüm kişi akıntıya kapılır."

"Ne örüyorsun?"

"Biraz saç topladım, PRICK-COJY[1] örüyorum."

"Kime?"

"Sana değil herhalde; ölçünü almadım."

O anda Petra örgüyü bıraktı ve azıcık kesilmiş elini göğsüne koydu.

"Beni ahlatıyorsun," diye fısıldadı.

"Ne oldu?"

"Bir ziyaretçim var."

"Nasıl bir ziyaretçi?"

"Kalbimin altında küçük bir ağrı, küçük bir açlık sancısı gibi inliyor. Daha doğrusu, acı için yakaran küçük bir açlık sancısı var."

"Bu demektir ki zaten biri ziyaretine gelmiş çünkü ruhunun derinliklerindeki ağrı ve açlık genellikle bir ziyaretten sonra çıkar, öyle değilse kara sakalları arasında beyaz sakalı olan ben değilim! Hangi bardağa tekrar şarap konmayacağını bilirim."

"Beni ahlatıyorsun! Hangi bardağa?"

"Dolu bir bardağa, senin de bildiğin gibi."

"Hiçbir şey bilmiyorsun. Beynin sadece kulaklarında çalışıyor. Bu saçların altında kaçı geceyi geçirdi biliyor musun?"

"Hayır."

"Ben de öyle. Ama bu açlıkla doğduğumu biliyorum."

Bunları söyledikten sonra Petra pencereye gitti, saksının içinden sivri bir ot koparıp ağzına soktu, diliyle düğümledi ve düğümü Sofronije'ye gösterdi.

PRICK-COJY: Balkanlarda kızların eşleri için saçlarından ördüğü penis eldiveni.

"Tamam! Artık acı vermiyor... Ya sen? Daha dişi ekmeği denememişsindir herhalde, denedin mi? Üçüncü gözünden görmüyorsundur değil mi? Tamam, tamam korkma. Durmuş olan bir saat bile sonunda doğru zamanı gösterir. Hadi sana dört elle nasıl dua edileceğini öğreteyim ama önce benim için bir bilmece çözmelisin."

"Ne?"

"Bil bakalım sol mememin adı ne?"

"Bilmem."

"Ya sağ mememin?"

"Biliyorum!" Bayraktar Opujiç karanlıkta bir şey fısıldadı.

"Doğru!" Petra kıkırdadı, duvardan gitarı indirip onun eline tutuşturdu.

"Çalmayı bilmiyorum."

"Senden çalmanı istemedim. Bir gümüş para atıp içeri gir."

Bunun üzerine Sofronije son kozunu oynamaya karar verdi. Elini göğsünün altına bastırıp inledi.

"Ne oldu? Senin de mi bir ziyaretçin var? Kalbinin altında küçük bir açlık sancısı gibi inleyen bir ağrın mı var?"

"O değil."

"Peki ne öyleyse?"

"Gümüş param yok."

"Seni alçak!" dedi Petra aynayı odaya, ikonu duvara çevirirken, sonra Sofronije'nin yatağına yattı. İki memesinde de küçük bir armuda benzer bir şey vardı.

"Senin gümüş paran olmayabilir ama annenin var," dedi dudaktan dudağa sessiz bir fısıltıyla.

*

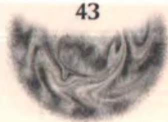
"Cik cik cik, güzellerim benim, aklınızı kullanın, yolunuza çıkan her rüzgâra inanmayın!"

Genç teğmen Opujiç'i Trieste'deki evinin ortasında İtirafçı-Saint Martin Çarşambasında bu sözler uyandırdı.

"Cik cik cik, güzellerim benim," dedi, sanki bir vajinadan gelir gibi derinlerden çıkan bir ses. "Bin şamdanın en güzeli sizin olsun! Kurtlar sayılmış koyunları da yutar, malumunuz. Cik cik cik, güzellerim benim. O neşesiz tarafa, o kara sırta geçmeyin, bolluk ve ölçünün kıyısından kum ve rüzgârın kıyısına geçmeyin, orada bütün ağırlık ve değerler kafasız bir şapkanın fiyatı gibi yok olur. Ama öteki tarafa da dikkat edin! Gözlerinin arasında karanlık, dişlerinin arasında öpücükler büyüyen şu asker oğlumun sizin tarafınıza geçmemesine dikkat edin. Size bir cüretkarın bile cesaret edemeyeceği bir yerden saldırır... Cik cik cik, güzellerim..."

İri yarı bir kadın yatağın üzerine eğilmişti, saçlarında gri tutamlar vardı ama gri saçlar siyahlar kadar hızlı uzamadığından gözle görülür bir biçimde kısaydılar. Yılan yumurtası gibi benekli gözleriyle oğluna baktı. Sofronije daha gözlerini bile açmadan onun badem kokusunu hissetmiş ve annesini tanımıştı. Onunla birlikte hışırtılı, kabarık etekli dört beş kadın ve siyah bıyıklı, kel bir delikanlı da yatağın üzerine eğilmişlerdi.

"Kalkın bakalım miskinler, kiliseye gitme zamanı!" diye şakıdı annesi ikonun yüzünü odaya çevirerek. "Bir tavuk neyi gagalar? Tohumları. Peki bir saati ne gagalar? Hıçkırıklar, canlarım. Bakın, bu var ya bu gagalamakla hıçkırmayı aynı

şey zannediyor: Vah! Vah! Vah!"

Madam Paraskeva birdenbire oğlunun üzerinden yorganı kaldırdı; onu çıplak ve dikleşmiş vaziyette gören kadınlar çığlık attılar.

"O Petra'yı öldüreceğim! Kiliseye böyle nasıl gidersin?" diye bağırdı Madam Paraskeva, çaprazladığı elleriyle kulaklarını tutarak.

Saint Spiridon Kilisesi doluydu ve bir tarafının battığı açıkça görülüyordu çünkü güney tarafındaki ikonların alt köşesi duvardan azıcık ayrılmıştı. Kilise bataklık araziye yapılmıştı. Ayinin ortasında birisi Sofronije'nin mahmuzuna bastı; arkasını döndüğünde siyahlar içindeki Petra'yı gördü, o kıymetli mücevher gülümsemesi altında saklıydı.

"Bak," dedi Petra dikkatini çekerek. "Saint Alimpije'nin ikonu yanında duran, saçlarını boynuna dolayan kız senin kardeşin Sara. Açlığını bastırmak için dilinin altında bir yüzük taşıyor, akşamları da eldiven yerine çorap giyiyor çünkü onu ısıtacak hiç kimsesi yok. Annenin yanında duran, bir saç teliyle kuşatılabilecek olan Anica, yengen. Memelerinin arasına bir bardak şarap boşaltıp tek damlasını bile dökmeden içebilirsin. Onun yanındaki Martica yengen, bağırdığı kadar kolay düzüşüyor. Eğer onu rüyanda görürsen yastığını ters çevir, o da seni görür. Şuradaki kel adam kocası, Luka ağbin. Kilisede uyuyakalmamak için elinde bir taş tutuyor şu anda. Uyursa taş elinden düşecek ve onu uyandıracak. Annen onun yatakta Martica'yı düzerken bile taşı elinde tuttuğunu söylüyor...

"Şimdi biraz sarhoş ekmek," dedi Madam Paraskeva

Opujiç on iki kişilik masaya otururken, “sonra gözlerimizin çorbadaki yansımasını görebiliriz. Onlara, o zındıklara, senin hakkında söylediğim bu, Tanrım, sen benim haneme hep şans getirdin. Bir arabaya bindiğimde sahibiyle atı överim! Tanrım, Bay Haralampije'yi koru, efendimizi, efendimi, onun ellerini temizle, ekmeğinle kanından önce bizim ellerimizi de temizle, Tanrım, çünkü senin ellerin hep temizdir ve onlara fiilleri almazsın. Kendini kollarken Tanrım, beni ve Haralampije'ye ait her şeyi de koru. Amin.”

Oturduklarında Madam Paraskeva bir ekmek kırıntısı alıp kemerinin altına soktu.

“Oğlum, kızkardeşlerine, ağbilerine ve onların karılarına, yengelerine bak; senenin altı ayını Haziran'da geçirirler, Aralık da evlerine sadece bir kere girer. Onlara baban Haralampije'nin verdiği şeylere bak. Marta'ya bak bir: sıcak aromalara batırılmış, turtanın torunları; Marko'ya bak, üzerine şeker serpilip fırınlanmış rosto ve Saint Luke Gününde turşusu kurulmuş lahana; Sara, sen şu yastık gibi çöreği al; Luka sen, sıcak şarapta pişmiş balık yengelerinin en hoşusun; çocuklar siz iki ve üç kanatlı güvercinlerimi alın. . . Bir bakın, güzelliklerini bir tadın! Hepsi tatlı kıç-eriticiler ve don-doldurucular, ısıtırlar, gıdıklarlar, dişlerinizin etrafına dolanırlar, kendilerini korurlar, dilin altına işerler, kulağın arkasını ısırırlar ve nereden geçseler yayılırlar. Fikirlerini değiştirir, burna hücum ederler. Gittiklerinde de iz bırakırlar: Sanki küçük bir ikonmuşsunuz gibi sizi öpen ve memnun eden bir yadigâr. . . Sen de Anica, kötülükleri kovmak için kulağına bir diş sarımsak, koy çünkü şu benim baş belam Sofronije'ye yakın oldukları kadar yakınlar sana da. Başkası-

nın susuzluğunu gidermek için içki içen ve başkasının açlığını bastırmak için yemek yiyen Sofronije'ye. Yenmesi en tatlı şey nedir biliyor musun Sofronije?"

"Hayır, anne."

"Babanın evi. Kapı pervazlarını, kulplarını, pencereleri, merdivenleri neşeyle kemirirsin, sadece anahtarları tükürmen gerekir."

"Babamın evine ihtiyacım yok, Anne."

"Dinleyin şunu! Balda pişmiş, kavanozdan öğrenmiş. Halbuki biz burada: Terelelli! Sığır güdüyoruz! Galiba senin neye ihtiyacın olduğunu biliyorum. Bir eşe ihtiyacın var. Ona vereceğin bilezik de bu kesede."

Sofronije'nin Marko ağbisi küçük ipek keseyi hemen uzattı, Sofronije içindeki altın bileziği gördü, üzerindeki yazı şöyle başlıyordu: "Ben bir tılsımım..."

"Teşekkür ederim anne. Ama evlenmek niyetinde değilim."

"Peki benim ne yapmam gerekiyor? Sen gençliğinden iyileşirken ben ondan hasta mı olmalıyım? Eve ihtiyacın yok, eşe ihtiyacın yok. Ama benim senin karına ihtiyacım var, kızkardeşlerinin de bir eve ihtiyacı var. Jovana'nın hiç çeyizi yok, tabii bu evi çeyiz diye vermezsek. Ama sen benim yenimde aptal bir soytarı gibi duruyorsun ve yüzümü gözyaşlarıyla yıkamam gerekse bile seni evlendireceğim! Petra'yı kilisede gördün, ne erkek ne de dişi haçla gitmez ama gemiler kadar çok bağı vardır ve bir alevi tartabilir. Onu al. Ateşini tuzlar, çatalını eğitir. Sonra Jovana'ya sarayımızın yarısını çeyiz diye veririz, o da kendine bir güvey seçer.

Eğer bunu yapmazsan seçme şansı kalmayacak. Yaşlı ama zengin biriyle evlenecek. Seçimi sen yap."

"Ya da tahmin et," dedi Sofronije'nin Marta yengesi, konuşmaya girerek, bunun üzerine Anica kahkahâlâra boğuldu ve ekledi:

"Bu horoz nasıl bir ağacın üzerinde pişirildi, dişi mi yoksa erkek mi?"

"Beni bir horozun üzerinde evlendirmeni istemiyorum anne."

"Bak oğlum, benim nasıl evlendiğimi biliyor musun? Bir gece uykumda dilimi ısırdım. Ertesi gece tekrar ısırdım, dilim çoktan yara olmuştu. Geceleyin ne söylüyorum ki böyle dilimi ısırıp duruyorum diye merak ettim. Bildiğim bütün kelimeleri zihnimde taradım ve onu buldum! Dilimdeki yaraya kılıcın kınına uyması gibi uyan kelimeyi buldum. "Trieste!" diye bağırdım, ilk arabaya atlayıp dosdoğru buraya ve Haralampije Opujiç'in kollarına geldim. Dün gibi hatırlıyorum. Onunla bir partide karşılaştım ve dans etmek istedim. Kızlar onun yakalandığını söylediler. "Yakalandı da ne demek?" diye sordum, onlar da gülerek beni küçük bir pencereye götürüp bakmamı söylediler. Baktım, Haralampije canlı bir ayıyla odaya kapatılmıştı, bıçağıyla ayıyı öldürdüğünde hayvan can acısıyla üzerine işedi. Çok güldük, çok aşık olduk ve aynı yıl, 1789'da, kışın ortasında seni doğurdum Sofronije. İşte böyle... Sen yemeye devam et kahramanım, ye ve canını sıkma. Dişler ne kadar hızlı çalışırsa kulaklar da o kadar çok duyar. Ne yapacağını bana söyleme, kardeşin Jovana'ya söyle. Ben şimdiden düğün gözlemelerini pişirmeye başladım bile. Parmaklarımın altında babanın

davulları gibi titreşiyorlar. Her birinin içinde iki küçük meme gibi iki yumurta sarısı kımıldanıyor, ısırdığında da nefes alıyorlar!... Sağlığına!

*

O akşam Sofronije odasına tek başına girip ışığı açmadan yatağına uzandı. Duvardaki ikon ve aynaların yanında, yaldızlı çerçeveli o kadife perde resmi asılıydı ama şimdi resimde bir çift güzel meme olduğunu fark etmişti, öyle güzel yapılmışlardı ki gerçek gibi görünüyorlardı. Sarı saçlarda altın tozu ışıldıyordu ve son modaya uygun şekilde memeler onları örten saydam bir tülün altında çıplaktı. Meme uçları dudaklarla aynı renk boyanmıştı. Her şey o kadar gerçek görünüyordu ki Sofronije resmin yanına gidip hayretle çok güzel boyanmış göğüslere elini uzattı. Yarı karanlıkta parmaklarına bir tokat indi.

“Dokunma!” dedi portre. “Ben kardeşin Jovana'yım, bu da bir resim değil, odamın penceresi. Sana gelince ağbi, efendim, bana verdiklerin ve vermediklerin için teşekkür ederim. Dünyevi hizmetkârım olan vücudumu ruhumda tutuyorum. Bana boyun eğiyor. Bak ne kadar uysal. . .”

Jovana dirseklerini pencere pervazına koyarak ağlamaya başladı.

“Ağbi, efendim, bana kızdığında ve taşlar savurur gibi senelerce sövdüğünde, Bakire kuşların uçtuğu semavi cereyanın üzerindeki Amperya göklerinden iner ve benim için ağlar. İki cam şişesine süt doldurarak ve ikon lambalarındaki ateşleri yakarak, kaftanının altında siyah bir menekşeyle ağır ağır güveyini ve kaderini karşılamaya çıkar. Her şey uy-

salca ona hizmet eder: cam şişeler, ikon lambaları, çiçek ve dünyevi hizmetkarı, vücudu. İnsafla Gerçek böyle karşılaşır. Bense ne ona sığınabilirim ne de sana."

Küçük penceresinde duran Jovana daha da yüksek sesle hıçkırmaya başladı. Sofronije yanına gelip saçlarını okşamaya koyuldu, kız da onun saçlarına dokunarak:

"Uzamışlar. Gel de keseyim," dedi.

Onu pencereden içeri çekti. Sofronije odanın ortasına oturdu, kardeşi kucağına toprak bir kap koydu, raftan bir bıçak aldı, çatalla biledi, ağbisinin yanına gitti, bıçağı dişlerinin arasına sıkıştırıp saçlarını çatalla taramaya başladı. Bitirdiğinde kabı ağbisinin kafasına geçirip koyun kırkar gibi saçlarını kesmeye başladı. Sofronije'nin eline bir damla düştü.

"Yağmur mu bu?"

"Evet, yağmur."

"Hayır yağmur değil, sen ağlıyorsun. Onu gerçekten bu kadar çok mu seviyorsun?"

"Görüyorum ki, ağbi, gövde ruhu doğuramaz. Ruhlarımız ayaklarımızla aynı dünyevi anababadan gelmiyor gibi, Haralampije ve Paraskeva'dan gelmiyorlar, başka kaynaklardan geliyorlar, hepsi hayatta kendi dalgasını takip ediyor ve kendi kulaklarını arıyor, yani ağbi kardeş birbirlerini duymuyorlar, ruhlarımız da aynı aileden değil, ellerimiz gibi akraba değiller. Senin ruhun nereden geldi? Rüyalarımızda bir gül yarattık ama çıka çıka devedikeni çıktı. Benim beklediğim sakin ses ve pahalı gerçek sahibi."

"Kocaman bir kafası ama seninki gibi bir beyni olmalı,"

dedi Sofronije öfkeyle, tası kafasından indirerek. "Kim bu?"

"Ruh kardeşim, beden eşim. Adı Pana Tenecki; Zemun'lu. Onu daha pek iyi tanımıyorum. Sadece varolduğunu biliyorum ve onun güzelliğinden gözüme uyku girmediğini. . . Bu gece beni görmeye gelecek. . . Kımıldama da bir yerini kesmeyeyim."

Jovana tası tekrar ağbisinin başına koydu ve kesmeye devam etti.

"Senin odandan geçecek. Bizi ele vermezsin, değil mi?" diye sordu.

"Hayır, vermem, " dedi Sofronije, yatar yatmaz uyumaya karar verdi. Ama şaşkınlıkla, geceyarısı sularında Avusturya asker ceketli birinin odasından geçtiğini gördü ve biraz sonra altın çerçeveli pencereden bir fısıltı duydu. Dişi bir ses, Sofronije'nin kardeşinin sesiydi:

"Beni korkuttun. İnsan ağlarken bile uyuyabilir. . ."

"Neden ağlıyordun?"

"Beni verecekleri adam yaşlı, ben değilim. Onunla nasıl evlenebilirim? Babam burda olsaydı beni annemden korurdu. O beni sever. Ya sen? Bana akıl ver."

"Hayır."

"Neden?" diye sordu yalvaran dişi ses karanlıkta.

"Çünkü verecek aklım yok. Herkes bir solucan gibi kendi yolunu açmalıdır."

"Yani hiçkimseden yardım alamayacağım."

"Yardım da nerden çıktı? Ben sana yardımda bulunabilirim. Hızlı ve etkili ama hoşuna gider mi bilmem."

"Neden gitmesin?"

"Çünkü sonradan telafisi olmayan bir yardım."

"Ne demek istiyorsun?"

"Hiçbir şey demek istemiyorum. Yardımım demekle değil yapmakla mümkün."

Tam o anda Sofronije bir erkeğin ağır kemerinin zincirlerini şıngırdatarak yere düştüğünü duydu.

"Öyleyse çok geç olmadan bir şeyler yap, Tanrı aşkına! Beni kurtar!" diye fısıldadı kadının kısık sesi.

"Cesaretim yok."

"Neden?"

"Bağırırsın."

"Bağırır mıyım? Neden bağırayım? Bu ağız dilsiz olsaydı aşkın da sağır olurdu."

"Şöyle derler: kanımı ve bedenimi kabul et, kendimi senin uğruna feda edip seni kurtarayım. Bana inan. Ama sen acıtacağına inanmıyorsun."

"Neyin acıtacağına?"

"Yardımımın. En azından ilk seferde... Bluzunun düğmeleri dille açılabilir mi?"

"Neden dille?"

"Çünkü düğmeleri kapalı olduğu müddetçe sana yardım edemem..."

O anda Sofronije Opujiç sessizce giyinmeye başladı. Çizmelerini giyerken kardeşinin son sözlerini duydu; asla çığlığa dönüşmeyen bir fısıltı:

"İmdat! Saldırıya uğradım! Ah, efendim, bunu bana yapmayın lütfen! İmdat! Ağırsınız, üzerimden inin, nefes alamıyorum, neden bu kadar çok abanıyorsunuz?... Canımı

acıtıyorsunuz. Orayı ellemeyin, gıdıklanıyor... çok kıllısınız, ne yapıyorsunuz? Salyanızla beni boğacaksınız! Çekilin, ağzıma doluyor... Isıracaksınız şimdi, bırakın onu! Beni çimdikliyorsunuz... İmdat, katil!... Kan ve beden bu mu?... Ah, efendim, yapmayın... yap... yap... Ah efendim, lütfen..."

Bayraktar Sofronije Opujiç evinden bir hırsız gibi sessizce dışarı süzüldü. Holde, küçük bir ekmek somununun göbeğine yanan bir mum konmuştu, gümüş tepsinin üzerinde de Paskalya yumurtaları vardı. Bir tanesini aldı, sanki horoz yumurtlamış gibi kocamandı, hemen atını eğerledi ve Fransız süvarilerinin tören üniformasıyla dosdoğru Petra'nın evine gitti. Onu uyandırıp yumurtayı verdi, veda etmeye geldiğini söyledi ve sordu:

"Söylesene biz Opujiçlerle Zemun'lu Tenecki'ler arasında nasıl bir bağlantı var?"

"Bilmiyor musun? Geçen savaşta, geçen asırda başladı. 1797'de Venedik'in çöküşüyle. Baban Pahomije Tenecki'yle karşılaştı, şu anda kardeşini düzen şu Pana Tenecki'nin babasıyla."

"Nasıl bir ilişkileri var?"

Petra ona bir veda öpücüğü verdi ve öpücüğünün arasında dilsiz bir fısıltıyla, dudak dudağa:

"Daha kötüsü olamazdı," dedi.

Sofronije kuzeybatıya doğru sürdü atını ve bir ziyaretçisi olduğunu hissetti. Küçük bir açlık kalbinin altında susuzluğu dinmemiş bir arzu gibi inliyordu, yoksa içinde açlık gibi sızlayan zayıf bir ağrı mıydı bu?

4. Anahtar
İMPARATOR

Pahomije Tenecki, iki nesilde iki mükemmel ressam çıkarmış Teneckilerdendi, Velazquez'in 27 siyah tonu kullandığını bilen Teneckilerden. 1785'te meşhur Karamatların portrelerini yapmakla görevlendirilen Georgije Tenecki'yle Zemun'a gelmişlerdi. Ailenin yan kollarından olan Pahomije Tenecki anne tarafından yarı Polonyalıydı. Müzik yeteneği de muhtemelen annesinden geliyordu. Her ne kadar Zemun'daki zil dökümhanesi ona miras kalmış olsa da Bu-

dim'e gidip müzik çalmayı öğrenmeyi tercih etmişti.

Küçük bir çocukken, ölülerin henüz rüyalarına girmediği bir çağda, Tenecki alışılmadık bir karar vermişti. Klarneti son derece iyi çalıyordu ve bir an bunun verdiği haz içinde öyle bir yaşama açlığı uyandırmıştı ki herkesi ve kendisini de şaşırtarak olabildiğince uzun yaşamaya karar vermişti. Sonsuz artı bir, diye bir söz vardır. Bunu nasıl yapacağını bilmiyordu, kimse bunun sırrını söyleyemiyordu ama Pahomije mutlak bir kararlılık ve amacı uğruna her şeyi yapmak için bastırılamaz bir arzu hissediyordu. Bedenin mi yoksa ruhun mu önce gittiğini merak ediyordu. O meşhur sözdeki "sonsuz"un ruha, "bir"in de bedene işaret ettiğini duymuştu. Bir rahip de ona, kafasına bu kadar taktığı bu karmaşık hesapta "sonsuz"u kaybetmenin "bir"i kaybetmekten daha kolay olduğunu söylemişti.

Sonra, büyüdüğünde, Pahomije Tenecki Viyana'da müzik tahsili gördü, ayakları hep yanan kömür gibi sıcaktı, öyle ki yağmurda ayakkabılarından buhar çıkardı; sağ eli de hep buz gibi soğuktu, onu da yanaklarını soğutmak için bira bardağı yerine kullanırdı. Paisiello'nun bestelerine hayrandı ve Zemun'a, Veba'ya ve ailesine ait hatıralarını ikiye bölerdi; sıcak ve soğuk hatıralar. Bir arkadaşı Pahomije Tenecki'nin hayatını değiştirecek bir söz sarfettiğinde, evliydi, iki oğlu - Pana ve Makarije - ve Jerisena adında bir kızı vardı.

"En çok adam öldüren, en uzun yaşar. . ."

Pahomije Tenecki hemen çalışmalara başladı. Ama artık klarnet, Paisiello ve Haydn çalışmıyordu. Artık nişancılık çalışıyordu. Doğrusu bir müddet müzikle ordu arasında bo-

calamıştı ama senelerce klarnette idman yapmış parmaklarının eşsiz mahareti bu alanda da son derece faydalı olduğunu kanıtlamıştı. Parmaklarının mahareti Tenecki'nin Viyana'daki en iyi nişancılardan biri olmasını sağlamıştı. Hepsi bu kadar da değil. Soğuk hatıralar ve sıcak hatıralar, soğuk el ve sıcak el Pahomije Tenecki'nin yeni ustalığı için biçilmiş kaftandı. Bu özellikler o ustalığa bir olağanüstülük, hele hele silahlar söz konusu olduğunda bir öngörülemezlik katıyordu. Çalıştığı tüfek menzilinde insanlar korkup ondan uzak durmaya başlamışlardı.

"Sanki klarnet çalar gibi ateş ediyor," diye fısıldarlardı. "Böyle bir adamı yenmek zor."

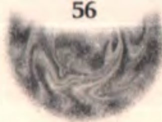
Gerçekten de öyleydi. Fransızların 1797'de Venedik Cumhuriyetini yok etmeleriyle sonuçlanacak başka bir savaş çıkar çıkmaz Pahomije Tenecki yedi yıllık bıyığını kesti, klarnetini kaldırır gibi silahını kadife kaplı kutusuna koydu ve Avusturya ordusuna yazıldı. Hemen savaş alanına gönderildi ve ilk görevlerinden birinde silah konusundaki harika ustalığını göstererek siyah saçlı bir kızı bir mahzenden kurtardı, daha doğrusu orada ele geçirdi. Ondan sonra nereye gitse kızı da peşinden sürükledi. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyordu, dilini anlayıp anlamadığını, okuma yazma bilip bilmediğini bile bilmiyordu, ama bilmediğini düşünüyordu. O ilk gün ona bir şey söylemek yerine suratına bir tokat atmıştı çünkü bir söz duyulmayabilir ama bir tokat mutlaka farkedilir. Baştan itibaren de öyle anlaştılar, fazla konuşmadan.

Kız inatla sessiz duruyor, çok az yiyor ve gün geçtikçe güzelleşiyordu. Kızın ne adını ne de dinini biliyordu. Baki-

re olup olmadığını da bilmiyordu çünkü onunla hiç sevişmemişti. Ama her akşam, "beyaz karanlık" sularında ona kendini emdirirdi. Kız kulaklarının içini rujuyla kan kırmızı boyar, parmakları ve dudaklarıyla hafifçe dokunarak, ne heyecan ne de tiksinti göstererek kendinden isteneni yapardı. Zamanla bu seanslar gitgide daha uzun ve garip bir hal almaya başladılar. Bazen bu dokunuşlar ve okşamalar Tenecki'ye bir şey hatırlatır gibi olurdu ama ne olduğunu bir türlü çıkaramazdı. Zaten böyle meselelere kafa yoracak zamanı yoktu. Eliyle bir şeyleri savuşturur gibi bir hareket yaparak bir kadının kaderinin hep bir "Evet"le, bir erkeğin kaderininse bir "Hayır"la belirlendiği kanaatine varmıştı. Fransa'ya karşı verilen savaş şiddetleniyordu ve Pahomije Tenecki çabucak nam salmıştı. Kısa zamanda, etrafında Viyana'daki gibi bir menzillik boşluk oluşmuştu. Ateş hattının iki yanında da herkes ondan korkuyordu. İstediğini de yapmıştı. Eğer gençliğinde duyduğu o söz doğruysa, hayatı her geçen gün biraz daha uzuyordu. . . Ama sonra üstleri onunla konuştular:

"Bu iş sana göre değil. Burada hiç eşitin yok, rekabet edebileceğin kimse yok. Gevşeyip ustalığını kaybedeceksin. Bu ne menem bir rapor? Kendin karar ver: 'Sabahın altısından ona kadar savaştık, bazılarını suya çekip boğduk, bazılarının ormanda gırtlaklarını kestik, bazılarını ağaçlarda öldürdük, bazıları da kaçtı, onlardan on bayrak ve trampet aldık.' Bu iş senin gibi birine uygun mu? Bunu başkaları da yapabilir. Git eşyalarını topla. Buranın biraz kuzeyindeki başka bir cephede senin eşitin olan, belki de senden daha iyi birini bulacaksın. Ama dikkat et; o Fransızların tarafında. Git ve

onunla ilgilen."

Bunun üzerine Pahomije Tenecki silah kutusunu, dürbününü ve kızı alıp oradan ayrıldı. Ama öteki adamın yerinde yeller esiyordu. Tenecki'yle boy ölçüşebilecek kimse yoktu. Orada da Tenecki savaş alanında istediğini yaptı, gecelerini de kızla geçirdi. Bir öğleden sonra tuhaf bir şey oldu. Adı Jeremije Kaloperoviç olan silahsız bir tüccar ona saldırıp, yaralamaya çalıştı. Tenecki adamı öldürmek istemedi, sadece kolundan yaraladı. Yarasına rağmen adam savaş meydanında deli gibi elini kolunu sallayarak dolaşmayı, Tenecki'yi uzaktan takip etmeyi sürdürdü. Fildişi süslü bir kutuyu atının terkisinden indirip, askerlere onu Miss Rastina'ya götürmeleri için rüşvet verirken ağlıyordu.

"Bu Rastina denen kadın da kim?" diye sordu şaşıran Tenecki adamlarına.

"Kim de ne demek? Sizin şu anda birlikte yaşadığınız kadın, Yüzbaşı. Şu Karlofçalı tüccar kyr Kaloperoviç'in nişanlısı."

Tenecki bir kahkaha attı ve Rastina'yla birlikte bir gece daha geçirmeye gitti. Kızın mükemmel bir *embouchure* (Viyana ekolünün müzisyenlerinin nefesli bir çalgıyı ağzın kavrayışına verdikleri isimdi bu) sahibi olduğunu keşfetmesi de o zamana denk geldi. Zihnini bu konu üzerinde tutmaya çalıştı. Rastina hâlâ inatla susuyordu ama bir kere daha pis küçük savaş yüzünden işleri yarım kaldı. Eski birliği onu geri çağırıyordu. Fransız tarafındaki adam cephenin o tarafında görülmüştü. Belli ki Tenecki'yi arıyordu. Tenecki de eski birliğine geri döndü ve Rastina nihayet konuştu:

"Bunca zamandır hangi şeytanı arıyoruz?" diye sordu.

"Vay vay, güvercinimiz öttü," diye cevap verdi Tenecki, "Tam da ötmesi gereken zamanda. O adamı mı merak ediyorsun? Benim kellemi isteyen adamı? İyi öyleyse dikkatle dinle.

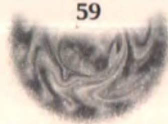
"Aradığımız adamın adı Haralampije Opujiç. Opujiçler zengin, Trieste'de tüccarlık yapıyorlar ve Sırplar. Bu adam yüzbaşı, Fransız ordusunun bu tarafındaki en güzel at onun, gümüş takımlarını arkasından deri bir sandıkta taşıyorlar, küçük çatalıyla bıçağını kemerinin altında aynı kılıfta, el altında taşıyor. Hayatından sahneler oynayan kendi seyyar tiyatrosu var, garip ama o hayatta olduğu halde ölümlerini oynuyorlar. Kadınlar tarafından sevildiği biliniyor. Ama yumuşak am seviyor, parmakları hep dişi kokuyor, tatmin edilmesi de kolay değil. Annesi onu kocasından daha çok seviyor, karısı oğlundan daha çok, kızları ağabeylerinden ve başka bir erkeği sevebileceklerinden daha çok seviyorlar. Güçlü ve hızlı. Bir ayı gibi suyun içindeki balığı pençesiyle dışarı tokatlayabilir. Sinek tutar gibi hızlı haç çıkarır ve kadınların sütünden güç ve sağlık kazanır. Sanki çocukmuş gibi onun için süt anneleri tutuyorlar, geceleri kulaklarına yastık olan kadınlar sütlerinden ona peynir yapıyor ve sabahleyin bir tanesi onun sonradan dişlerini temizleyeceği fırçaya memesini boşaltıyor. Seviştikten sonra pipo içmeden kalkmıyor. Seferlere asla metreslerini götürmüyor ama onlardan biri Tuna'nın bir yerlerinde onu hep bekliyor. Şimdi peşinde olduğumuz Haralampije Opujiç karşımızdaki kulede karanlıkta yatıyor, kafası yumrukları üzerinde düşünüyor. Düşünceleri insanın kanını dondurur ya da en

azından uzak karanlığın bir yerlerinde uyuyan birinin nefesini keser. Ama benim değil. Ben korkmuyorum. Karganın uçuşunun ortasında nasıl griye döndüğünü görürüm ben.

"Ama Yüzbaşı Opujiç som kayadan yapılmıştır. Ren'den Neva'ya, Wargam'dan Tuna'ya kadın saçından yapılma kuş yuvalarının kendi payına düşenini görmüş, önce Avusturya sonra Fransız ordusunda kendi payına düşen savaşlarda savaşmıştır.

"Ölümlerine gelince, onları tiyatroda, karnavalda gördüm, hepsini biliyorum. Yüzbaşı Opujiç'e yaklaşmak zor. Mesela 24 ottan yapılan bir brendi içiyor ama kesinlikle sarhoş olmuyor. Eğer alkol onu biraz çarparsa hemen bir soğan alıp avcunda sıkıyor, suyunu çıkarıp kokluyor. Bu çakırkeyifliğini hemen bozup kafasını temizliyor. Milletler arasında sevgi değil nefret olduğunu biliyor, zaferin pek çok babası olduğunu ama yenilginin yetim olduğunu söylemekten hoşlanıyor; aynı zamanda hem yenilginin hem de zaferin aynı anadan olduğunu da düşünüyor ancak bunu hiç söylemiyor. Benim, herkes gibi, bu işten çok nefret ettiğimi biliyor. Ama her şeyin ötesinde yetenekli bir asker. Şimdiye kadar savaşta dokuz at eskitmiş. Tüfeğiyle nehirde sıçrayan bir sazanı vurabilir. Hem yandaşları hem düşmanları ondan korkuyor. Bir Fransız Binbaşının onu aşağıladığını, dalga geçtiğini duydum. Opujiç hiçbir şey söylememiş, hakareti yutmuş, hatta Binbaşının Tuna kenarındaki Ulm kasabasında el koyduğu eve kadar ona eşlik etmiş. Fransız o gece gayet güzel uyumuş ama sabah olduğunda ne ev ne de müştemilatı yerinde yokmuş. Bir gecede Opujiç'in adamları bütün evi binbaşının canlı bedeni üzerinden çalmışlar. Tek bir

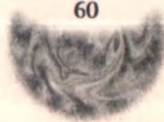

tuğla bile bulunamamış. Orada boşluğun ortasında sadece binbaşının yatağı varmış, yatakta yaşlı bir kadın, yatağın altında da bir deste kâğıt. Ama binbaşıdan eser yokmuş.

"Yüzbaşı Opujiç'in sağırlaştığı da söyleniyor. Hem de tuhaf bir biçimde. Oğlu Sofronije Opujiç yeraltından gelen sesleri daha iyi duydukça babası yer üstündeki sesleri daha kötü duyuyormuş. Oğlu da söylenene bakılırsa gittikçe daha iyi duyuyormuş. Yüzbaşı Opujiç şöyle dermiş:

"'Bir şeyin gerçekten duyulması isteniyorsa en azından iki kere söylenmeli.'

"Demek ki karşıdaki kulede yatan imparator bu, karanlığın ve yıldızların ardından beni izliyor ve bekliyor, tıpkı benim gibi."

5. Anahtar
BAŞRAHİP

Yüzbaşı Tenecki'yle Rastina savaş meydanının üzerindeki kulede tek başlarına yattılar. Savaşta Tenecki hep yalnızdı. Odanın bir duvarında fırtınaya tutulmuş bir gemi resmi vardı, uykuya dalmadan önce Rastina ayışığında o denize bakmış ve çocukluğunda olduğu gibi, su resminin onu gece yatağa işeteceğinden korkmuştu. Öteki duvarda bir kentorun yakaladığı bir kadının resmi vardı, kentor kadını sırtına atmış dört nala giderken başını çevirmiş kadının memesini

emiyordu. Resmin altındaki yazıya bakılırsa bu bir Elevsis başrahibiydi, sırtındaki kadın da dünyayı temsil ediyordu. Bu başrahip kadının bir memesinden insaf, ötekinden zulüm, birinden kanun, ötekinden kanuna uyup uymama özgürlüğü emiyordu. Bu kutsal sırlar ustası, kendini başrahibe dönüştüren bu imparator, bu kentor dışarıda karanlıkta pusudaymış gibi geldi Rastina'ya, Tenecki'ye kutsal ateşten nesnesini gösterip Rastina'nın sütünü emeceği anı kolluyormuş gibi geldi.

Neticede, iki şaşmaz nişancı en nihayet karşı karşıya geldiler. Birbirlerinden tüfek menzilinin sekizde biri kadar uzak olan iki kulede karşılıklı konumlarını aldılar. İkisi de bunun haftalarca sürecek bir yıpratma harekatının başlangıcı olduğunu düşünüyordu ama sadece bir gün sürdü.

Karanlık çökmekteyten Tenecki tavanarasında yatıyor, sanki ters dönmüş bir gemiye bakar gibi üzerindeki çatıya bakıyordu, altındaki kuleyi hissediyor ve gözlüyor, vampire dönüşen kokuları içiyordu. Sonra aşağı indi. Parmakları ve dudakları vücuduna değen Rastina'yı hissedebiliyordu. Bu bitmez çeşitlilikte dokunuşunun ebediyen sürdüğünü düşündü, sanki "sonsuza kadar". Sonra birden onun dokunuşlarını hissetmeyi bırakıp dinlemeye başladı. İlk olarak Rastina'nın parmaklarıyla dudaklarını içeriden, kendi içinden duyuyordu. En nihayet anlamıştı. Bütün savaşlar boyunca, Viyana düşerken, savaş meydanları değişirken Rastina Franz Joseph Haydn'ı çalıyordu, klarnette değil onun içinde, Avusturyalı Yüzbaşı Pahomije Tenecki'nin içinde. O anda Haydn'ın flüt, obua, klarnet, fagot ve korno için *"Corale di Sant' Antonio"* divertimentosunun *"Allegro con spirito"* bölü-

münü çalıyordu; dudaklarıyla parmakları Haydn'ın bestesini falsosuz sürdürüyordu. Pahomije Tenecki kızın klarnetteki ustalığının hem kendisinin, hem de Paisello'nun ustalığını gölgede bıraktığına karar verdi. Hayranlıkla üzerindeki kıza baktı ve o tam *"Minuetto"* ya geçerken boşaldı. Ama sonra küçük kirli savaş bir kez daha araya girdi. Tenecki'nin burnuna duman kokusu geldi, kendi kendine küfredip düşündü:

"Ebediyete zaman yetmiyor!" Pencereye koştu. Gecenin orta yerinde komşu kulenin, Yüzbaşı Opujiç'in kendini kapadığı kulenin üzerinde toplanan dumanı gayet iyi görüyordu. Tenecki gözlerine inanamadı. Opujiç'in kulesi yanıyordu. Çabuk düşünmesi gerekiyordu. Eğer kule gerçekten yanıyorsa öteki adam ya içinde yanacaktı ya da tek çözümü uygulayıp Tenecki'nin tüfeğinin menziline atlayacaktı.

Çok geçmeden üst katta da alevler belirdi. İnanılmaz bir şey oluyordu. Tenecki dürbününü alıp dikkatle kulenin çıkışını izlemeye başladı, bunu yapmak için siperden biraz çıkmıştı. İşte o anda dürbündeki gözü ve kafasındaki gözü Yüzbaşı Opujiç'in tek kurşunuyla delindi, Yüzbaşı kendi yaktığı ateşten aşağı atlamadan bir saniye önce ateş etmişti.

*

Vurulan Tenecki'nin yattığı kuleye çok geçmeden bir adam geldi, o kadar iriydi ki kilise çanı bile taşıyabilirdi, elinde bir tüfek, üstünde Fransız süvarilerinin iddialı giysileri vardı. Ölü Tenecki'nin yanına koştu, tüfeğine bir tekme attı ve yenik düşen düşmanının üzerine işemek için dayanılmaz bir istek duydu. Ama kulenin bir köşesine büzüşmüş,

korku içindeki kızı görünce bu niyetinden vazgeçip ona sarıldı ve usulca sakinleştirmeye başladı. Dua eder gibi fısıldıyordu:

"Bu ne böyle, Tanrım? Ateşe brendi dökmek neden, Tanrım? Neden ardımızda değil önümüzde yürüyen bir Tanrı değilsin? Beni kandırdın ama yenemedin. Neden tuzlamalı açık denizlerimizi, onca tuzla suyu neden heba etmeli, ey Tanrım? Bizi nereye götürüyorsun?"

Sonra Rastina'ya döndü ve saçlarını okşayarak:

"Gel çocuğum, korkma, ağbinle nişanlın aşağıda seni bekliyor, meraktan deliye döndüler," dedi.

Kuleden inip geceye çıktıklarında iki hayal gerçekten de onları bekliyordu. Rastina'nın ağbisi ve nişanlısı Jeremije Kaloperoviç. Ağbisi bir tüfek taşıyordu, Jeremije ise içinde Rastina'nın klarneti olan fildişi süslü siyah bir kutu. Ama Rastina onlardan tarafa bakmadı bile. Tek kelime etmeden siyah kutuyu nişanlısından aldı ve Yüzbaşı Opujiç'in arkasından karanlığa daldı. Opujiç şaşkınlıkla arkasını dönerek:

"Nereye gidiyorsun çocuğum? Benim bıyığım senden yaşlıdır. Dikkat et," dedi.

"Senin çocuğunu doğurmak istiyorum. Bana hayat verdin, onu sana geri vereceğim. Hayata karşılık hayat."

Kız ondan ayrılmayı reddediyordu. İlk handa, Dünyanın Göbeği Tavernasındaki yemekte Yüzbaşı mercimek yiyip brendi içti. Hiç gevşemedi. Erkek şapkası giyen kadın bir dilenci bağırarak tavernaya girdi:

"Bu şapkayı erkeklerini hiç aldatmamış kadınlar doldursun! Ama sadece onlar! Başka kimse kollarını sallayıp ona

uzanmasın..."

Rastina bluzundan gümüş bir düğme kopartıp şapkanın içine attı. Yüzbaşı gülerek onu yatağa götürdü. Giderlerken mırıldandı:

"Biliyorsun Tenecki hesap hatası yaptı. Ne kadar çok insan öldürürse o kadar uzun yaşayacağını düşündü, buna inandı. Ama aslında bu saçma. Esas mesele o değil: kimin kimi öldürdüğünü kimse bilemez - yenenin mi yenileni, yenilenin mi yeneni öldürdüğü bilinmez. Tenecki şimdi o kulede yatıyor, kuşlar şimdiden bir ağaç dalıymış gibi üzerine konmaya başlamıştır bile, bilmiyor ki ölen o değil belki de bendim. . ."

Yüzbaşının iki yaşındaki kısrağı kadar oynak olduğunu gören Rastina onu öpücüklere boğdu ve kulağına bir şey fısıldamak istedi ama Yüzbaşı eliyle kızın ağzını kapadı.

"Endişelenme canım, benden önce başkalarıyla da olduğunu biliyorum. Fark etmez. Ben yine de bekaretini bozarım."

Kör değneğiyle kızın klitorisine öyle bir abandı ki belinin altındaki iki dudağını da yırttı. Kız ağlayarak kulağına:

"Bir kere daha yapman gerekecek," dedi.

Yüzbaşı Opujiç kızın üzerine ikinciye çıktığında şaşkınlıkla Rastina'nın bakire olduğunu fark etti.

6. Anahtar
AŞIKLAR

Yüzbaşı Opujiç onu o savaş senin bu savaş benim yanında gezdiremediği için Rastina Brunswick 1797'de cepheden Sremski Karlovci'ye döndüğünde hemen eski nişanlısı Jeremije Kaloperoviç'i buldu. Adamın elinde merhum Pahomije Tenecki'nin silahının açtığı yaradan kalma bir iz vardı, sakallarına da yıldız yıldız kır düşmüştü.

"Bekaretini üç kere kaybetmiş, seni hakir gören ve başka birinin çocuğunu taşıyan bir kadın istiyorsan beni al," dedi

kyr Jeremije'ye. Adam kendi kendine "İnsanın kendi acısı başkasının acısının titreşimidir sadece," diye düşünerek onu kabul etti.

Rastina Brunswick Karlovci'de böyle evlendi ve Kaloperoviç'in "Şeker Sokağı"ndaki ferah evine yerleşti. Önce Arsenije diye bir oğlu, sonra Dunja diye bir kızı oldu.

Rastina'nın kocası hiç sabırsızlık emaresi göstermezdi ama bazen konuştuğunda cümleleri tuhaf bir biçimde kendilerinin önüne geçerdi çünkü hep aynı anda iki şey söylemek isterdi. Çocuklarına denizdeki balıkların sudaki tuzun sadece bir kısmına dayanabildiğini söylemişti. Eğer suda onların dayanabildiğinden daha fazla tuz olsaydı şuurlarını kaybederlerdi. Bizim için de aynı şey geçerli. Çünkü insan mutluluğu tuza benzer. Çok fazlası şuurumuzu kaybetmemize neden olur.

Kaloperoviç Usta Rastina'yla Dunja'ya balık-derisi şapkalar almış ve onları *Krallık Şehri Viyana'nın Sırp Gazetesi*'ne abone yapmıştı. Dunja sıska, obur bir kız olmuştu. Bulduğu her oyuğuna eline ne geçirirse sokuyordu - topaçlar, çekirgeler, düğmeler, canlı balıklar, saç tokaları, fasulye, salyangozlar, toplar, havuçlar, yumurtalar, bezelye kabukları, kolonya şişeleri, hıyarlar, bilyeler, Venedik takvimleri, kalemler, kapı kulpları, müzikli saatler ve en nihayet içinde patlayan bir balık sidik torbası...

Kaloperoviç Usta oğlanı okula göndermişti.

"O Çiçero gibi olsun."

Genç Arsenije Kaloperoviç Karlovci'deki Sırp-Latin Okuluna gönderilmiş ve daha ilk günden eve çok değişik bi-

rini getirmişti, bir kedi yavrusu gibi sevimli, Latince alıntılarla dolu, bir oyuncak bebek gibi güzel birini. Bu erkek bebeğin adı Avksentije Papila'ydı, Arsenije'nin okul arkadaşıydı ve rütbesi indirilen bir generalin uzak akrabasıydı. Parasız pulsuz bir yetim olan Papila arkadaşlarının eski giysileri içinde, onların yeni giysilerle göründüğünden daha güzel görünüyordu. Şakağının üzerinde doğuştan küçük bir yara vardı, bu ona gizemli bir hava veriyordu.

"Yaralı kafa," diye takılırlardı arkadaşları ama onu severlerdi. Bütün kedilerin, bütün rahip eşlerinin, Karlovci'deki bütün öğrencilerin gözdesiydi. Belki bu yüzden belki de başka bir sebeple Papila nereye gitse inanılmaz, korkunç bir hikâyenin nesnesi olurdu. İşin en iyi yanı onun bu hikayelerinin hiçbirini duymamış olması ve ne zaman birisi anlatsa acayip şaşırmasıydı. Çok seyrek olarak hayat patikasının bir solucan gibi önünde kıvrılıp gittiğini hissederdi.

Oğlanlar retorik sınıfına geçmişlerdi bile. Papila kendi sefil barınağından ziyade Kaloperoviç'lerin ferah evinde vakit geçiriyordu, bir akşam başka bir öğrenciden ödünç aldığı ders kitabının metnini kendisiyle Arsenije için kopya etmeye başladı. Dolmakalemi kah ağzına kah hokkaya sokarak güzel el yazısıyla yazıyor ve yüksek sesle okuyordu:

Praecepta artis oratoriae in tres partes digesta et Juventuti Illyrico-Rasciane tradita ac explicata in Collegio Slavono-Latino Carloviciensi, Anno Domini...

Birden gözlerinin önüne küçük bir ayna kondu. Madam Rastina mürekkep izini göstererek kıkırdadı ve oğlanın dudaklarını parfümlü yeniyle sildi.

"Dunja'yla bana Latince öğretir misin? Zaman böyle çok ağır geçiyor."

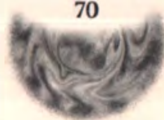
"Öğretirim," dedi Papila, "ama beni Temisoara'daki tiyatroya götürmeniz lazım, Jeremije Usta'nın da bana bir kitap alması lazım."

"Hangi kitabı isterdin?"

"Ruhunu şeytana satan Eladie hakkındaki kitabı, yazarı Vikentije Rakiç, bir de Doktor Faustus'la ilgili Almanca bir kitap var. İkisi de 1808'de basılmış."

Kaloperoviç Usta'nın Tuna'dan geçen gemilerin rahatça görebildiği evindeki Latince dersleri böyle başladı. Avksentije Papila Bayan Dunja'ya derslerini verandada vermeye başlıyordu, sonra Arsenije'yle birlikte oturma odasına geçiyorlardı. Annesi Arsenije'nin saçlarını bazen yalaya yalaya düzeltirdi. Latince'nin Madam Rastina'yı etkisi altına alışı da oturma odasında olmuştu. Çini bir tabakta baharatlı turtayla birlikte, vahşi salyangozlu gözlemeler de bu odada masaya getirilirdi. Çini tabağın dibindeki küçük kanallar ağı, atardamarlar gibi küçük kalp şeklinde bir oyukta son bulurdu. Gözlemeler kendi yağında yüzmesin diye fazla yağı bu kalp toplardı. Turta, ballı ısırgan çayıyla servis yapılırdı, genç Papila Hoca'nın en sevdiği içecekle, sonra hoca Bayan Rastina'ya retorik öğretir ya da bir kedi gibi mırıldanarak *İlyada* 'dan bölümler okurdu:

"Denizlerin ötesinde, Truva'nın yakınlarında, acı, içilmez bir su vardır. Susuz hayvanlar bu su havzasının etrafında toplanır ama tekboynuz gelene kadar içemezler. Onun boynuzu devalıdır, başını içmek için suya eğdiğinde boynuz suyu ka-

rıştırır, bulandırır ama içimini tatlandırır. Sonra öteki susamış hayvanlar da onunla birlikte içerler. Susuzluğunu giderdiği zaman boynuzunu sudan çıkarır, su eskisi gibi acılaşır. Ama tekboynuz suyu boynuzuyla karıştırırken gözleriyle de iyice berraklaştırır ve o berraklıkta, sanki insanın avcunda okunur gibi geleceği görülür..."

*

Arsenije'nin derse katılmadığı bir akşam, tam Papila öğrencisi ve hamisi Madam Rastina'ya yeni bir bölümü — *De tropis dictionis* — yorumlamak üzereyken kadın ona şöyle dedi:

"Sana bir şey söyleyeceğim güzelim. Madam Avakumoviç bana duymaya değecek bir sır verdi. Dinle bak. On altı yıl kadar önce şöhretli bir ailenin bir çocuğu olmuş. Annesi bir oğlu olacağını, babası bir kızı olacağını hayal etmiş, doğru ama ikisi de çocuğun başka bir babası olacağını hayal etmemiş. Böylece beklenen çocuk istenmeyen çocuğa dönüşmüş. Kocası bir şeylerden şüphelenmeden annenin çocuğu aldırması gerekiyormuş. Çağrılan cadı bu işin en iyi şekilde embriyonun başka birine hatta bir nesneye aktarılmasıyla yapılacağını söylemiş. Hikâye bunun nasıl başarıldığını anlatmıyor ama şunu biliyoruz ki embriyo yumuşak kadifeden berjer bir koltuğa aktarılmış. Embriyo koltuğun içinde büyümeyi sürdürmüş ve günün birinde kadının kocası koltuğa oturduğunda bir ezilme sesi gelmiş..."

Genç Papila birdenbire kadının hikâyesini kesip, kafası karışık bir biçimde, sanki hiçbir şey olmamış gibi dersine devam ederek kelimeleri birbiri ardına sıralamaya başlamış:

"Mecazlar, eğretileme, kapsamlama, düzdeğişmece, tesmiye, yansıma sözcük, kaydırmaca ve ötelemeyi içerir. Allegoria nihil alius est quam continua Metaphora..."

Bu noktada Madam Rastina yelpazesini Papila'nın dudaklarına dayadı, gümüşlü gözleriyle onu okşayarak konuşmasını sürdürdü: "İster metafor olsun ister alegori, hiç fark etmez, hikâyedeki kadın bir gün dehşet içinde kocasını çağırıp dinletmiş: koltuğun sırtlığında atan bir kalbin sesi duyuluyormuş..."

"Dic quibus interris et erris mihi magnus Apollo..."

"Bir iki ay sonra koltuk kılıfının altında dertop olmuş bir embriyonun hatları seçilmeye başlamış, birisi koltuğa sırtını yasladığında içerideki çocuk sıcaklığa ve bir başka kalbin atışına sokulurmuş. Çok geçmeden, kılıf biraz kaldırıldığında çocuğun bir erkek olduğu görülmeye başlanmış..."

Crudelis Mater magis, an puer imquebus ille

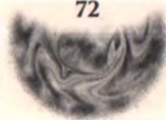
Improbus ille puer, crudelis tu quaque Mater...

Bu kelimelerle ve ruhunda dehşetle, aklı başından giden Avksentije anlamsız dersini sürdürmeye çabaladı ama birdenbire Madam Rastina hikâyesini bitiriverdi:

"En sonunda koltuğun arkasını yırtıp içeride seni bulmuşlar Avksentije Papila!"

Bu kelimeler söylenirken Avksentije tepeden tırnağa titreyerek bir çığlık attı ve kendini Madam Rastina'nın açık kollarına attı; kadın onu göğsüne bastırarak ve hikâyedeki koltuktan alıp dosdoğru kendi yatağına götürerek korkunç düşüncelerinden korudu.

*

1813 yılının o günlerinde Karlovci'de ayışığının yeşil bir astarı vardı, bir rüzgâr şapkaları değil isimleri uçuruyordu ve yağlı, besleyici bir yağmur yağıyordu.

"Şunlara bak," dedi Madam Rastina laf olsun diye, uçan, cam bir tahtırevanı andıran penceresinden bakıp rüzgârda önlerinden geçen kadınları işaret ediyordu. "Şunlara bak, hepsi isimlerini memelerinin arasında saklıyor. Elini oraya ilk sokan isimlerini de alıp götürecek. Ama hepsinden çok şu güzel görünenlerden korkun," dedi Bayan Kaloperoviç o günlerden birinde oğluna ve aşığına, gençliğin aniden geri dönmesi onu çok keyiflendirmişti. "Üst dudakları yeşil, alt dudakları mor olanlardan korkun. Küpelerine kuşlar konanlardan da. Size avuçlarından su içirirler, kahinin içinde geceyi geçirdiği suyu, insana kendi annesini unutturan suyu."

O konuşurken oğlu Aleksa ona, artık tanıyamadığı annesine bakıyordu, annesiyse sanki bir melekmiş gibi Papila'ya bakıyordu.

O haftalarda, sevdiği mantar suyu tadı Madam Rastina'nın ağzında değişmiş, tarçın kahve tadına bürünmüştü ve tahta atının çoktan gecenin sahiline, karanlığın da isimler sahiline eriştiğini duyan Bayan Kaloperoviç şekil değiştirmişti.

"Bir kerecik olsun rüyama girer misin?" diye sordu aşığına. "Seni rüyalarımda da düzmeyi bir türlü başaramıyorum Papila. Artık rüyamda Arsenije'yi de göremiyorum."

Bunu takip eden sabahlardan birinde ona şöyle dedi:

"Dün gece rüyamda ödümü patlattın. Bir fenerle içeri süzüldün. Seni rüyama beni okşaman için çağırdım ama sen

beni öldürmeye çalıştın. Hem de bir süvari kamasıyla!"

Onu yatıştırmak için genç Papila, Karlovci'li hanımların "bir binek atına bedel" olduğunu fısıldaştıkları gülüşünü ve dört köşesinde birer zil olan mavi bir yastığı ona hediye etti. Böylece uyuduğunda bile onu hatırlayacaktı. Yastığın üzerine sırmayla Latince şu sözler yazılmıştı:

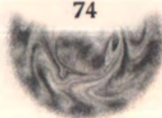
Madam Rastina yattığında çıngıraklar çalar ve rüyalar dökülür. Madam Rastina kalktığında rüyalar çıngıraklara geri döner ve Madam Rastina'nın kedisi yatağa tırmanır. Kurkurlayarak küçük çıngıraklara pati atar. Madam Rastina'nın rüyalarından biri çıngıraktan düştüğünde kedi ağzını açıp onu yutar. Ama bu besin çok güçlüdür ve kedi onu hazmedemez. Kedi yuttuğu şeyden korkup bir kaç gün hiç kurkurlamaz, yılan sokmasına karşı kullandığı zufa otunu arar. Bu otun yardımıyla o da Madam Rastina'nın rüyasından kurtulur.

Yastığın öteki tarafında ise şu yazıyordu:

Kedinin adı Avksentije Papila.

Madam Rastina bu yastığı gururla penceresine taşıdı, gümüşlü gözleriyle Papila'ya hayran hayran baktı, sırf onun aşkı uğruna başının üzerindeki şamdanda yanan bir mumla nasıl yürüneceğini tekrar öğrendi ve uzun seneler sonra sedefli kadifeli siyah kutusundan klarnetini çıkardı. Bir öğleden sonra, yüzü hafifçe kızararak oğluyla aşığına Haydn'ın "Divertimento-corale di Sant' Antonio - per lauto, oboe, clarinetto, fagoto e corno" yu çaldı ve tam "minuetto"ya geldiğinde kızı Dunja üst dudağı yeşile alt dudağı sarıya boyanmış şekilde odaya girdi.

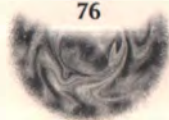
Madam Rastina tıkandı, çalmayı bıraktı ve aynı akşam

kızının yatağının üzerine gizlice bir keçi postu attı. Ertesi gün aşığını muayene ederken Avksentije'nin sırtında sert keçi kıllarının yaptığı çizikleri gördü. Korkudan deliye dönerek o gece kızı yıkanana kadar bekledi. Onu perdenin aralığından izlerken Madam Rastina bir an hiçbir erkeğin yıkanan bir kadının kendini nasıl hissettiğini bilemeyeceğini ama hiçbir kadının da işedikten sonra aletini sallayan bir erkeğin kendini nasıl hissettiğini bilemeyeceğini düşündü. İşte tam o sırada Dunja'nın bacaklarında keçi kıllarının bıraktığı kırmızımsı lekeleri gördü. Böylece öğrenmek istediğinden fazlasını öğrenmiş oldu.

Geceyi çaresiz bir öfke içinde geçirdi, odada attığı onca voltayla Slankamen'e gidip gelebilirdi. Sabahleyin oğlunu çağırdı, ona sarılıp her şeyi anlattı. Birbirlerinin kollarında ağlarlarken oğlan birdenbire ayağa kalktı, Papila'nın kardeşine Latince dersi verdiği odaya girdi ve silahlarını onlara doğrultarak ikisini de evden dışarı attı.

7. Anahtar
SAVAŞ ARABASI

Bir müddet Dunja ve Papila'dan hiç haber çıkmadı, ama Bay Kaloperoviç karısının haberi olmaksızın onları gizlice destekliyordu. Ama çok geçmeden Avksentije Papila'ya dair o korkunç hikâyelerden bir başkası Madam Rastina'nın kulağına geldi.

Aşıklar Kaloperoviç malikanesinden kovulduktan sonra Papila bir müddet Karlovci üst kilisesinde zangoçun doğum ve ölüm kayıtlarını tutmasına yardım etmeyi sürdürmüştü.

Ancak bir aralık, Papila yeni doğan ve kayda geçen bebeklerin doğum sütunlarının yanındaki ölüm sütunlarını da doldururken yakalanmıştı; hâlâ vaftiz edilmemiş bu çocukların gelecekteki ölümlerinin tam gününü, ayını ve yılını yazıyordu. Avksentije Papila'nın bu suistimali farkedilir farkedilmez ölüm sütunları silinmiş olsa da dehşete kapılan aileler Papila'nın yazısıyla kaydedilmiş bin sekizyüzlerdeki o henüz uzak tarihleri bir türlü unutamıyorlardı.

İş burada bitmemişti. Bir çocuk kızamıktan ölüp de Karlovci üst kilisesindeki kayıtları gerçek ölüm tarihiyle kıyaslandığında Papila'nın yılı ve günü tamı tamına doğru kaydettiği, eklenecek yeni bir şey olmadığı ortaya çıkmıştı. Ondan sonra bazı anababalar defterleri görmek için ısrar etmişler, çocuklarının silinmiş sütunlardaki kaderlerini görmek istiyorlarmış. En nihayet *in situ* bir soruşturma başlamış. Şerif, artık okula gitmesine izin verilmeyen Papila'yı, doğum ve ölüm kayıtları üzerinde ne yaptığını göstermesi için kiliseye getirmiş. Defterler önüne açıldığında Papila hemen kendi doğumunun kaydedildiği yeri bulmuş, zangoçun elinden kalemi kapmış ağzına daldırıp kendi ölümünün tarihini yazmış.

Karlovci'yi terketmeye mahkum olan Dunja'yla Papila dünyayı görmeye karar vermişler. Papila Avusturya ordusuna yazılmış, o Fransızlarla savaşmaya giderken Dunja da onu uğurlamaya gitmiş. Yolda, Papila'nın Karlovci üst kilisesinin doğum ve ölüm kayıtlarındaki adının yanına yazdığı tarihi düşünmüş korkuyla. Defterden hemen silinen ve Papila'nın kimseye söylemediği tarihi. Dunja ona ne zaman sorsa şu cevabı veriyormuş:

"Gökyüzündeki kuşu kartopuyla düşürür gibi balığı taşla avlıyorsun sonra çorbasını yapıp dibinde de balığın ismini buluyorsun. O isim yemek ve ilan etmek için değil."

Ama tabii kendisi tarihi biliyormuş. Papila'nın ölümü yüzyılın ikinci yarısındaymış ve ona uzun bir ömür vaadediyormuş.

Şaşırtıcı hikâyeler Avksentije Papila'yı savaş meydanında bile takip ediyordu. Birine göre, Avksentije meşhur Pahomije Tenecki'nin oğlu ve üstü Yüzbaşı Pana Tenecki'yle birlikte gezici bir tiyatronun sergilediği bir oyunu izlemeye gitmiş. "Yüzbaşı Opujiç'in Üç Ölümü"nü oynuyorlarmış. Gösteriden sonra Avksentije kendi kendine düşünmüş:

"Bu Yüzbaşı Opujiç, bizim takip ettiğimiz Fransız birliğindeki Yüzbaşı Opujiç. Geçen savaşta bizim Yüzbaşı Pana Tenecki'nin babasını öldüren adam. Yüzbaşı Pana da hiçbir şey olmamış gibi davranıyor. Belki de beni deniyor."

Sonra birdenbire şafak atmış. Yüzbaşı Opujiç'in üçüncü ve son ölümü henüz meydana gelmemişti! Başka bir deyişle yüzbaşı hâlâ öldürülebilirdi. Sadece üç hayatı vardı ve birisi o üçüncü hayatı, bir kedinin dokuzuncu canı gibi ondan alırsa bu savaş meydanındaki hakimiyetinin sonu demekti. Avksentije bir fener alıp sonraki savaşında Yüzbaşı Opujiç'i bulmaya karar vermiş.

"Onu üzengisinden indireceğim," demiş savaş meydanında kendini çoktan kanıtlamış olan Papila. "Tavşan"ı oynuyormuş, savaşa önden girip diğerlerini arkasına alıyor, sonra geriye düşüp başka bir fırsat kolluyormuş. O sırada bir fırsat beklemekteymiş. Bu fırsat ona kasabada verilmiş. Asteğ-

men Papila'nın Avusturya birliği oda gibi sessiz küçük taş bir meydanda durmuş. Meydanın tam orta yerinde, üniversite olduğunu duyduğu bir bina duruyormuş. Papila binanın duvarlarının bel boyu bol miktarda çiş izleriyle dolu olduğunu görünce hayret etmiş. Çiş uzun zaman önce kurumuş ama bu işe pek çok kişinin iştirak ettiği belliymiş. Anlaşılan öğrenciler üniversitelerine işemişler. Duvarlardan birine yanan kömürle kocaman harflerle şu yazı yazılıymış:

ICH HATTE SCHLECHTE LEHRER,
DAS WAR EINE GUTE SCHULE

Bu yazının ardında, üniversite binasının içinde, takip ettikleri Fransız birliği varmış.

Aynı gece meydana açılan bir sokakta, nöbetçilerini denetleyen Yüzbaşı Opujiç'le, aptalca bir cesaret gösterisiyle kendini onun önüne atan asteğmen Papila yüzyüze gelmişler. Bir an ikisi de ıssızlığın ortasındaymış, ikisinin de fenerleri ve kılıçları varmış. Papila askeri hesaplara girişmemiş. Opujiç'in üçüncü ölümünün tam da bu şekilde gösterildiği tiyatro oyununa güveniyormuş. Papila kılıcını yere saplayıp feneri üstüne asarak elinde bıçağıyla karanlığa çekilmiş. Yüzbaşının da kendi tarafında aynı şeyi yaptığını, yani kılıcını yere saplayıp fenerini de üstüne astığını düşünmüş Papila. Genç adam Opujiç'in de Papila'nın bıçağıyla hazır beklediği karanlığa çekileceğini umuyormuş. Bir an Papila arkasında bir ses duyup havayı bıçağıyla yırtarak arkasına dönmüş ama orada kimse yokmuş. Bir halka üzerindeki iki

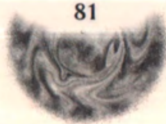

anahtara benzeyen kanadıyla siyah bir kelebek yanağını sıyırıp geçmiş. Kısacası Papila karanlıkta kimseleri bulamamış. Aramış aramış ama Yüzbaşı Opujiç ortalarda yokmuş. Asteğmen birilerinin onunla dalga geçtiğini düşünmeye başlamış. Karanlıkta, çamur içinde aranmaktan kızgın ve ıslanmış vaziyette, savaş ganimeti olarak almak için doğrudan rakibinin kılıcıyla fenerine yönelmiş. Ama ganimete bir kol boyu mesafede kılıcıyla fenerinin yanından ayrılmamış olan yüzbaşı ışığı söndürmüş ve bastıran karanlıkta onu kılıcıyla öyle bir deşmiş ki Papila'nın dili kulağından çıkmış. Opujiç yoluna devam ederken, artık genç olmayan Avksentije Papila sokakta çamurda yatıyormuş. Çünkü ölüler asla genç olmazlar.

*

Avksentije'nin ölüm haberi Sremski Karlovci'ye sudan geldi. İlk duyan Jeremije Kaloperoviç Usta'ydı. Karlovci'nin nüktedanlarından biri, bir gölgede dururken kendini başka bir gölgeyle örten cinsten bir adam Jeremije'nin dükkanına girip şunları söyledi:

"Bugün limanda hoş bir hikâye duydum. İki köylü öküzlerini satmışlar, bayağı bir para kazanmışlar, evlerine dönüyorlarmış. Fransızlar da Prusya'da geri çekiliyormuş; yanlarında Bonaparte'a hizmet etmiş Sırplar da varmış. Zaman geçsin diye köylülerden biri kurbağa yiyebileceğine yüz liraya bahse girmiş. Avusturya ordusundaki bizim Sırplar da Alman topraklarından geçen Fransızlara saldırıyormuş; yanlarında Papila da varmış, bizim üst kiliseden Avksentije Papila. Köylü gerçekten de kurbağayı yiyip parasını istemiş.

Papila da Fransız yüzbaşısı Opujiç'i düelloya davet etmiş, hani şu Triesteli Opujiçlerden. Kurbağa üzerine bahse girip 100 lira kaybeden köylü de kendi kendine düşünmüş: Bu iş için bu kadar para verdiğimi duyarlarsa bütün köy bana güler. Senin Dunja da bizimkilerle, Avusturyalılarla birlikte değilmiş artık çünkü o Yüzbaşı Opujiç onu, Fransız ordusunda teğmen olan yaralı oğlu Sofronije'nin yaralarını iyileştirmeye yollamış. Bunun üzerine yüz lirasını geri almak isteyen öteki köylü de kurbağa yiyebileceğine bahse girmiş! Yemiş de. Yüzbaşı Opujiç de Papila'yı kılıcıyla öldürmüş, adını bile sormadan, bu sırada kurbağayı yiyen köylü yüz lirasını geri aldıktan sonra öteki köylüye sormuş:

"Söylesene biz Sırplar bu kurbağaları neden yuttuk?"

Kaloperoviç Usta vicdansızı dükkanından kovaladı ama gün boyunca bu korkunç haberlerle karısının karşısına çıkmaya cesaret edemedi. Gözyaşlarını sakladı ama haber hızla yayıldı ve gözyaşlarıyla sırılsıklam olan çıngıraklı yastığından ayrılamayan Madam Rastina Papila'nın öldüğünü kocasından sonra öğrendi, gerçi kocasından önce Papila'nın etrafına ölüyken bile üşüşen o korkunç hikâyelerden birini daha duymuştu.

O öğleden sonra Madam Rastina'yla, her şeyi ona bir an önce anlatmak amacıyla gelen arkadaşı Bayan Avakumoviç Tuna'ya bakan verandada oturuyorlardı.

"Avksentije Papila öldürüldüğünde," dedi Bayan Avakumoviç, "senin Dunja balık şeklinde bir bıçak alıp sevgilisinin intikamını almak için ortadan kaybolmuş. Onu öldüren adamı aramaya başlamış, bu kişinin Yüzbaşı Opujiç olduğunu herkes biliyormuş. Sevgilisinin katilini bir Fransız ordu-

gâhında bulmuş, askerler onu adama götürmüşler.

'Sizin eliniz için çok uzaklardan geldim. Eliniz kılıçta çok hızlı ve hafifmiş. Size bu yüzden ihtiyacım var. Bir teklifte bulunacağım.'

'Ne teklifi?' diye sormuş Yüzbaşı Opujiç.

'Birinin ortadan kaldırılmasını istiyorum.'

'Bu iş için para lazım.'

'Tabii öyle,' demiş Dunja ona bir kese altın göstererek.

'Tamam,' demiş adam, 'ortadan kaldırılması gereken kim?'

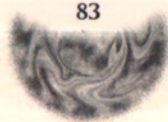
'Ben.'

'Sen mi? Kendini öldürtmek için para mı veriyorsun?'

'Evet öyle. Kaybedecek zamanım yok. Acele etmeliyim. Sadece bir şartım var. Şuradaki bir tutam kır saçı görüyor musunuz? İşinizi bitirdiğinizde olduğu gibi kalmalı. O kırların ne bir ayı ne de bir yıldızı zarar görmemeli.'

Birdenbire adam Dunja'nın kafasına bir yular geçirmiş ve demirini dişlerinin arasına sokmuş. Askerler afallamışlar ama yular kafasına öyle iyi uyuyormuş, demir de dişlerinin arasına öyle iyi oturmuş ki sanki Dunja'nın kafası için yapılmış gibiymiş.

'Şimdi nerde durduğumuzu biliyoruz. Pireler şişman kedilere gitmezler,' diye eklemiş yüzbaşı, kını ters çevirmiş, koca kılıç yere düşmüş. Kını Dunja'ya uzatmış, kız içini altın doldurmuş. Sonra yuları çıkarmış ve pişirilmesi bir bütün gün süren yuvarlak yağ ekmeklerinden getirmelerini söylemiş. Her ekmek bir sonraki yoğrulup yağlandığında fırından çıkarıldığı ve yenisi eklendikten sonra tekrar fırına

atıldığı için pişirme işi bütün gün devam ediyormuş. Yemekten sonra Dunja'yı yatak odasına götürmüş,

'Benden rica ettiğin türden bir hizmet beklediğin biriyle yatmaktan korkmazsın değil mi?' demiş ona.

'Artık hiçbir şeyden korkmuyorum,' demiş Dunja, 'ama bana ne yapacağınızı söyleyin. Ne yapacağınızın önceden bilenemediğini söylüyorlar...' Sonra sanki zamanı ölçüyormuş gibi gökyüzüne bakmış.

'Sana kadınlar için bilinen en güzel ölümü vereceğim. İçimde ölüm tohumları ve yaşam tohumları var. Sana bir çocuk yapacağım, hangisini istersen onu doğuracaksın. Çifte gebe kalacaksın ve tohumlardan hangisini istediğine kendin karar vereceksin: ölüm tohumu mu yaşam tohumu mu?'

'O uzun sürer. Ben hemen olsun istiyorum.'

'Uzun sürmez, hemen bu gece yapılacak.'

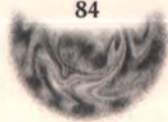
Dunja celladına sarılmış ve içindeki gecenin yarılıp tatlı bir ışığa yol verdiğini hissetmiş. Sonra her şey sessizliğe gömülmüş. Gizli bıçağını da kullanmamış. Balık şeklindeki bıçağını.

'Artık benimle kalabilirsin,' demiş sabahleyin adam, onu yüzüğünden öperek. Dunja yaşayacağını ve muhtemelen memnun olduğunu fark etmiş.

'Tohumun beni öldürmedi,' demiş.

'Hayır ama gebe de bırakmadı. Sen kısırsın.' İkisi de gülmüşler..."

Yeis içindeki Madam Rastina'nın arkadaşından duyduğu hikâye buydu. O akşam tekrar odada bir aşağı bir yukarı gi-

dip geldi, kızına duyduğu kızgınlıkla, sayıklayıp duruyordu: "Bunun amı yok! Bunun amı yok! Papila gibi bir adamı kaybet, sonra da o bıçağı kullanma!"

Ama o akşam yemekte kocası ona Arsenijelerinin arkadaşı Papila'nın öcünü almak, Opujiç'i öldürmek ve kardeşini geri almak için orduya yazıldığını söyledi. Bu, Madam Rastina'yı daha da korkuttu ve oğlunu çağırıp gözyaşları içinde şöyle dedi:

"Artık ikimizin de boynunda zincir var. Ama çok sıkı değiller, istersek onlardan kurtulabiliriz ve hiçbir şey olmamış gibi devam edebiliriz. Bunu ister misin?"

"Tabii ki hayır," diye cevap verdi süvari kılığına çoktan bürünmüş olan genç Kaloperoviç.

"O zaman Papila'nın yattığı her kadınla yatacağına yemin et."

O bu kelimeleri söylerken oğlunun gözlerinde tuhaf bir ışığın parıldadığını gören Madam Rastina neşelenir gibi oldu. Merhum arkadaşı Avksentije Papila'nın yattığı her kadınla yatacağına söz verdirtti oğluna, bu şekilde bir bakıma Avksentije'nin anısını canlı tutacak, onu sevmiş olan kadınlarda onu yaşatacaktı. Kendisi de onu Avksentije'den ebediyen mahrum bırakan kızı ve rakibini, onun yattığı ya da yatmak isteyeceği herkesi ele geçireceğine yemin etti.

"Bir şey daha var," diye fısıldadı, Fransızlarla savaşmaya gitmeden önce eğerinden eğilip onu öpen oğlunun kulağına:

"Sana daha önce söylemedim. Ama artık söylemem lazım. Yüzbaşı Opujiç senin baban."

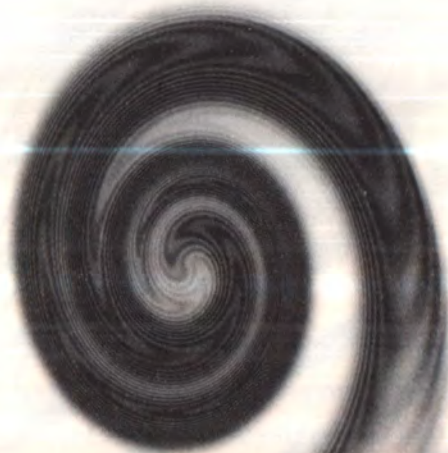
Genç Arsenije Kaloperoviç bu sözleri duyunca yerinde sıçradı, dilinde otlar bitiyormuş gibi bir hisse kapıldı. İntikam yerine, bir zamanlar arkadaşının sevgilileri olan ve şimdi de onun sevgilisi olmaları gereken kadınlarla hızlı, kısa maceralar vardı artık önünde.

O sırada ölmüş arkadaşının tohumlarıyla kendi tohumlarını karıştırmaya karar verdiğinde Arsenije bu sözün tam olarak ne anlama geldiğini kavrayamamıştı. Bu yeni bilginin ışığında Dunja'nın öz değil üvey kardeşi olduğunu düşünüyordu sadece.

Mutlulukla atını mahmuzladı.

İkinci Yedi Anahtar

8. Anahtar
KUVVET

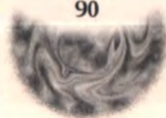
Jerisena Tenecki, 1797'de Tuna boylarında bir kulede ölen babasını hatırlayamıyordu ama onu düşüne düşüne uçmayı öğrenmişti. Önceleri rüyalarında uçuyordu. Sonra odasında bile biraz biraz uçmaya başladı. Jerisena Tenecki Zemun'daki penceresinden Tuna'nın sularına bakar, geceleri suların kokusunun nasıl değiştiğini ve gündüzleri dalgaların gölgelerinin sahile nasıl vurduğunu farkederdi. Babası o suların bir yerinde gömülüydü ve babasını bilhassa da savaş-

ta kaybettiği için seven Jerisena bazen büyük suya fısıldardı:

"Onunla oynayın sizi şeytanlar ama sonra onu bana geri getirin."

Ama babası geri dönmemişti. O sabah dolaptan üşüdüğü ve rüyalarında yağmurun hiç durmadığı odasından aniden kaçarcasına çıktı. Memelerini sanki kendisinin değilmiş gibi merdivenlerden nehre taşıdı, onu şaşırtıyorlardı, sanki içindeki çokrenkli sıvıya mahkummuş gibi hâlâ alışamadığı vücudunu dinledi. Bu vücudu kalabalıklaştırması gerektiğine karar verdi. Issızdı. İçindeki boşluk acı veriyordu. Gençlik bir günah ve cezaydı. Orada, basamaklarda, Avusturya ordusunda görevli yakışıklı ağabeyi Yüzbaşı Pana Tenecki'den nefret etti; ağabeyi omuzlarında ehlileşmez bir aslan yelesiyle daha yeni Trieste'den dönmüştü. Çevresindekilerin korktuğu kadar nefret ediyordu ondan; aşağıya tersane barakalarına indiğinde de küçük ağabeyi Marije Tenecki'den nefret etti. Ağbisi evlenmeden önce ailenin çan dökümhanesinde saat gibi işleyen kilitler ve kapı kolları yapıyordu, evlendikten sonra aynı çan dökümhanesinde Avusturya ordusu için aynı ölçüde mükemmel çekiçler, tabanca tetikleri ve mermiler yapmaya başlamıştı. Saint Nicholas Kilisesi önünde çirkin olduklarını düşündüğü uzun, dar ayaklarından nefret etti ve çeşmenin yanında, yolun sonunda Makarije'nin karısından nefret etti, kadın kendisi için "Jerisena Tenecki sen ne itebilirsin ne çekebilirsin." demişti. Bir müddet içindeki nefret karşıt bir güçle mücadele etti ama sonra ağlamaya başladı ve ağlamak o gücü bertaraf etmesine yardımcı oldu.

"İçimdeki bu nefrete karşı ne kullanacağımı biliyorum,"

diye düşündü ve bir oda gibi süpürülüp temizlenmiş kıyıdaki bir dükkana girip bir sürü şey aldı.

"Şu mendili verin, bir pipo, şu sandalyeyi, bir çift eldiven, bir de yüzük."

"Böyle alışveriş yapılmaz Bayan Tenecki," diye akıl verdi dükkan sahibi. "Ne tür bir pipo istediğinizi söylemelisiniz. Erkekler için olanı var kadınlar için olanı var. Lületaşı olanlarda, bir de yan koyduğunuzda da yanmayı sürdürenler var. Kullanacak olanın eline göre ölçüyle oyulmuş olanları var."

"Bende ölçü yok henüz," dedi Jerisena, gözyaşlarının onu ele verdiğini düşünerek. Düşünceleri yüzünden okunuyormuş gibi hissetti, sanki düşünceler ve hayaller insanın gözyaşlarından okunabilirmiş gibi.

"Gözyaşları kuruyken bile insanı ele veriyorlar," diye düşündü Jerisena, "dünün terinden ayırt edilemediklerinde bile, yanakta balık pulu gibi durduklarında bile ele veriyorlar."

Yine de sanki bir müzik aleti seçermiş gibi erik ağacından yapılmış, ağızlığı boynuzdan sert bir pipo seçti.

"Eldivenler de erkek eldiveni olsun. Üzerine yüzük takılan türden. Onlara gidecek bir de yüzük verin."

Dükkan sahibi eldivenlerin ölçüye göre yapılmasının, yüzüğün de parmağa göre alınmasının daha iyi olacağını mırıldandı ama Jerisena bunu aldığı kişinin ölçülerini bildiğini söyledi. Bu doğru değildi. O sırada bunları aldığı kişiyi hiç tanımıyordu. Neye benzediğini, adının ne olduğunu bile bilmiyordu. Onu hiç görmemişti. Jerisena Tenecki henüz

tanımadığı sözlüsü, müstakbel kocası için alışveriş yapıyordu, elbet bir gün kendisinin ve kasabanın ayaklarının dibindeki Tuna'nın sürekli akan suları altındaki geleceğin açık denizinden yüzeye çıkacaktı bu adam. Her şeyi bir kerede, çeyizi için alır gibi almıştı. Yüzüğün parasını verirken bütün vücudu şeftali kokmaya başladı.

Basamaklardaki tezgahların birinden altın bir kurdeleden sarkan bir çift gümüşlü ipekli pabuç aldı.

"Bana bu pabuçların bir tekini satar mısınız?" diye sordu dükkan sahibine.

"Birini mi?" diye sordu dükkan sahibi, sakalının bir ölününki gibi hızla uzadığını hissederek. "Ayakkabının sadece bir tekinin alındığı nerde görülmüş evladım?"

Eliyle geçiştirir gibi bir hareket yapan Jerisena Tenecki ayakkabıların parasını ödedi ve hemen bir tanesini hendeğe atıp ötekini bir madalyon gibi boynuna astı. Memelerinin arasında değerli bir taş gibi parıldayan küçük pabuçla eve döndü. O akşam siparişleri gelir gelmez onları odaya serip hepsine isimler verdi. Yüzüğe ancak "Tazı" adını taktıktan sonra üzerinde bir yazı olduğunu fark etti:

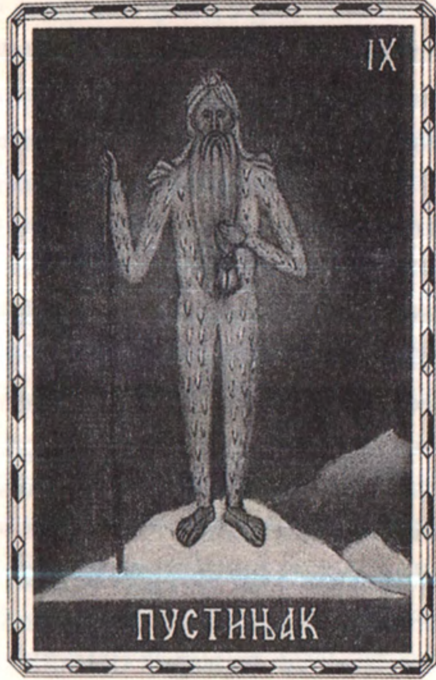
Beni hatırla! Bu yüzük yenilenmiş bekarettir. Güveyliğin gibi parmağını bekliyorum!

Yüzüğü üçüncü pabucunun içine atıp uykuya daldı. Yakınlardaki Saint Nicholas Kilisesi geceyarısını çaldığında uykusunda vücudunun nasıl tekrar şeftali kokmaya başladığını hissetti. Bu koku onu korkuttu.

Aslında Jerisena Tenecki uyumayı sevmezdi. Uyuyakalmaktan korkardı.

9. Anahtar
MÜNZEVİ

Fransız ordusunda görevli Teğmen Sofronije Opujiç, bir ekmek somununa altın bir para koyup onu akıntıya bırakan biri gibi atına çıplak ayakla binmişti. Askerleri bir tepenin yamacında dinlenmeye bırakıp kendisi yukarıdaki kulübeye tek başına gitti, orada bir münzevi odun kırmaya çalışıyordu. Opujiç'in bir sözüyle askerler münzevinin yardımına koştular. O gece görevden dönerken öyle bir karanlığa gömüldüler ki durmak zorunda kaldılar. Sonra tepede bir fe-

ner yandı. Münzevi ona verdikleri ateşin karşılığında yollarını aydınlatıyordu. Teğmen ilerlemelerini emretti ama o konuşurken ışık söndü. Konuşması biter bitmez ışık tekrar yandı. Teğmen adamlarına sessiz durmalarını emretti ama o anda bir at kişnedi ve ışık karanlık sislerinde kayboldu.

"Yıldızlar yaprak gibi ışıklarından düştüğünde bile hediye ettikleri kendisiyle ölmeyecek birini kim verecek bize?" diye düşündü Sofronije ve adamlarına atlarının ağızlarını kapalı tutmalarını emretti. Tepeye tırmanmayı da bu sayede başardılar.

Opujiç adamlarına geceyi orada geçirmelerini emretti ve kulübenin kapısını çaldı. Münzevi onu içeri alıp yatabileceği bir köşe gösterdi. Karanlıkta yattılar, Sofronije tek kelime bile etmedi. Münzevi, bir dağ keçisinin sıçrayışından yılın hangi günü olduğunu, suyun sesinden de ertesi gün havanın nasıl olacağını anlayanlardandı.

Teğmen kalbin altında bir ağrı gibi uyanan o küçük açlık sancısını içinde hissetti; açlıkla ağrının ardından yeraltı nehirlerinin kükreyişini ve toprağın derinliklerinde kıvrılıp bükülen, metalik çakıllarla gümüşsü kuma serpelenen suları dinledi. Suların yeraltı balıklarını nasıl Kuzeye taşıdığını ve ruhunun derinliklerindeki o arzunun bu hareketlerle seslere, bu müzikle titreşimlerine nasıl karşılık verdiğini hissetti ve yerin rahmindeki bütün bu şeylerin sadece titreşen yıldızların bir salınımı olduğuna, yeryüzündeki altının evrendeki altınla, hayvanlar, bitkiler ve cetlerle böyle konuştuğuna kanaat getirdi. Kendisiyle ilgili her şeyin mümkün olduğunca fazla değişmesini diledi. Geçmişini sevmesi için hiçbir neden yoktu ama geleceğe umutla bakıyor ve geleceği

seviyordu, hem de onu ölümüne götürmesine rağmen. Her şey önündeydi, ardında hiçbir şey yoktu. Bir mucize olması umuduyla, yukarıdaki gezegenlerin yerlerinin değişmesi, cebinde ikinci bir yürek gibi çarpan zamanın mahvına doğru ilerleyen saatleri vurmaktan vazgeçmesi, Kova ve Akrep'in kendilerini başka bir hizmete vakfetmesi ve böylece münzevinin, dağ keçisinin sıçrayışından teğmen Sofronije Opujiç'in saatinin kaç olduğunu anlayamaması umuduyla sürdürüyordu hayatını. Cismani olmayan bu arzu sayesinde bir nevi ışık saçıyordu, bildiğimiz ışıklardan değil, su gibi ağza alınabilen tuhaf bir ışık. Ama o ışık bu dünyaya ait değildi ve ona gecede değil sadece yeraltında kılavuzluk edebiliyordu. Oysa onun karasal dünyadan gelecek bir ışığa ihtiyacı vardı.

"Neden uyumadığını biliyorum," dedi tam o sırada münzevi. "Yakında savaşa gireceksin. O savaşta ne olacağını öğrenmek için geldin bana. . ."

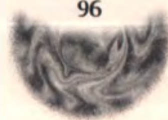
Teğmen Opujiç hiçbir şey söylemeden dinledi çünkü konuşursa kendisine ışık verilmeyeceğini deneyimlerle öğrenmişti.

"Vaziyetin şöyle, oğlum. İki sayı düşün — biri erkek biri dişi. Ya da daha iyisi, daha kolayı, savaşan iki düşman ordu düşün. Son savaşta babanın da dahil olduğu Fransız ordusunun kazandığı gibi birisi kazanıyor. Öteki de Avusturya ordusu gibi kaybediyor. Ama dikkat — zaferin hiç çocuğu yoktur sadece babası vardır. Oysa yenilginin yüzlerce çocuğu vardır. Düşün, kim güçlü? Zaferden sonra muzafferlere ne olur? Korkunç, sakallı, tanımadığın bir adam, tepeden tırnağa silahlı, çamur içinde birdenbire eve dalmış, alışık ol-

madığın kokusuyla senin ödünü patlatmış, sen odadan çıkamadan ve onun baban olduğunu anlayamadan anneni yatağa atmıştı. Aynı şey her muzafferin evinde olmuştur. Ondan sonra kadınları, atları ve güçlerini sıkı sıkı ellerinde tuttular, hâlâ da tutuyorlar. Çocuklarına — sen ve senin nesline — gelince, sizi de saçlarınıza düşen beyazları saymaya başlayana kadar gölgelerinde tutacaklar ve yularınızı ellerinden bırakmayacaklar.

"Ama şimdi öteki düşman üniformasına bak, babana ve Fransızlara yenilen komşu devletin arka bahçesine. Orada babalar diz çöktürüldü, kuyruklarını bacaklarının arasına kıstırıp döndüler evlerine. Yenilmiş babalar ordusu bütün ülkeyi sefilliğe boğdular. Bütün Avusturya'yla Prusya'yı. Peki ne oldu? O sırada silah altında olmayan oğulları, sizin emsalleriniz, kaybedilmiş savaşın suçu altına da girmediler. Onların ruhlarında günah, önlerinde engel, sırtlarına binmiş babalar yoktu. İşte bu yüzden bugün sizin asla cesaret edemeyeceğiniz şeyleri yapıyorlar. Babalarınızın yapabildiği her şeyi yapıyorlar. Kanıt mı istiyorsun? Kanıt senin omzuna binmiş. Geçen savaşta baban Haralampije Opujiç meşhur bir Avusturya nişancısını öldürdü, Pahomije Tenecki'yi. Şimdi, onca sene sonra, muzaffer babanın evladı olan sen, yenik Pahomije Tenecki'nin oğluyla birlikte askersin. Ama unutma ki Napolyon'un ordusunda olan senle Avusturya ordusunda olan o aynı rütbede değilsiniz. Sen teğmensin, o ise senin yaşıtın olmasına rağmen yüzbaşı oldu bile, bu da demektir ki savaşta babalarınıza yenilen o komşu ordudaki güçlü nesil, hâlâ yaşlanan babalarınız tarafından yönetilen ordunuzdaki güçlülerden bir kuşak daha

genç. Ama şimdi siz güçsüzler hedef mesafesinin öte yanındaki güçlülerle yüzyüzesiniz, bugün bile hiçbir hakkınız yok ama bu yeni eldeki bütün sorumluluk ve riski siz taşıyacaksınız. Eski muzafferlerin oğullarından oluşan zayıf nesil bu savaşta, yeniklerin oğullarının her şeye kadir nesliyle çarpışacak. Bu yüzden de dikkatli ol ve bunun senin için çok zorlu bir zaman olduğunu unutma. . .

"Ama sormak istediğim bir şey var, sen ve babanla ilgili anlayamadığım bir şey. Hatta düşmanın Yüzbaşı Tenecki'yi de anlamıyorum. Neden kendi ordunuz yerine yabancı ordulara hizmet ediyorsunuz? İki yabancı imparatorluk için, Fransa ve Avusturya için savaşıp ölüyorsunuz, bu esnada Sırbistan ve Belgrad'daki soydaşlarınız Türklere karşı ülkeleri için savaşıyorlar."

Münzevi konuşurken karanlıkta yanında duran subay, münzevinin kulübesinin altındaki başdöndürcü derinliklerde değişik renklerde sislerin — kırmızı, sarı, yeşil ve mavi — yukarıda esen rüzgârlar gibi karanlıkta uçuştuklarını duyuyordu. Onu bekleyen savaşı düşünmeyi bıraktı. Bıyıkların daha hızlı uzadığı bir saatiydi gecenin, dudaklarını örümcek ağı gibi bir şeyin gıdıkladığını hissetti.

"Doğru yön hangisidir, baba?" diye sordu en nihayet. "İnsan onu nasıl anlar?"

"Eğer korkunun yönüne gidersen, doğru yoldasın demektir. Tanrı yardımcın olsun."

10. Anahtar
KADER ÇARKI

Bir akşam teğmen Opujiç'in kampında genç bir kadın belirdi. Kadını teğmenin kaldığı eve getirdiler. Siyah saçlarının üzerinde küçük ay ve yıldızlar şeklinde kırlar serpelenmişti, beyaz çiçekler gibi.

"Bu gümüş tozu mu?" diye merak etti genç Opujiç.

"Beni babanız Yüzbaşı Opujiç gönderdi, efendim, size selam ve bir de yüzük yolladı."

"Nasıl bir yüzük?" diye sordu genç Opujiç.

Kız bir şey söylemedi.

Opujiç, "Ağzında gece mi var?" diye sorunca kız utangaçlıkla:

"Babanız sizin omzunuzdan yaralandığınızı duymuş," dedi.

"Bunun seninle ne alakası var?"

"Ben sağaltıcıyım. Babanız dedi ki orospunun biri yalamasın diye beni yaralarınızı yalamam için göndermiş. Yüzüğü de emeklerim karşılığında bana vermeniz için yolladı." Kız, teğmenin üzerinde babasının isminin baş harflerini seçtiği mühürlü yüzüğü ona uzattı.

"Adın ne?" diye sordu ona.

"Ben Tuna boylarından Karlovcili Dunja Kaloperoviç'im," dedi kız.

Subay uzandı, Dunja ağzına bir yudum brendi alıp yarasının üzerinde haç işareti yaptı. Ama işe koyulmadan önce onu uyardı:

"Saçlarıma bak. Yara iyileştiğinde orada mağrur ten yerine saç gibi bir şey çıkabilir, benim saçımdan yapılma siyah tüylü bir kanat gibi bir şey. Ne kadar kesersen kes sakal gibi tekrar çıkar. Tamam mı?"

Genç Opujiç elinin bir hareketiyle bunu önemsemediğini belirtti. Kız yaralarını yalarken kımıldamadan sırtüstü yattı ve cam gibi gecede yerin altındaki suların coşkulu gümbürtüsünü dinledi, sanki yerin rahminde fırtınalar kopuyordu. O anlaşılmaz tutku onu ele geçirdiğinden beri teğmen Opujiç'in kulakları gizli şeylere açılmıştı, başkalarının yeryüzünü duyduklarından daha iyi duyuyordu yeraltı-

nı. Gecenin üzerinde yüreğinde, gömülü suların çığlığını, derinlerde uykudaki volkanların ateşlerine dökülerek onları söndüren göllerin patlamalarını takip ediyordu. Yeraltı nehirlerinin solunumunu, yeraltındaki gelgitleriyle ayın nefes alıp verişine nasıl karşılık verdiklerini . . ve kendi yarasının, açlığının ve ağrısının yeraltında atan nabza karşılık verip onunla nasıl aynı ritimde attığını dinliyordu.

Dunja işini bitirdiğinde haç çıkardı ve sanki Opujiç'in dik duran onbirinci parmağını raslantıyla görmüş gibi:

"Bir müddet oturarak işemelisin," dedi.

Sonra ayışığında aydınlanan yenini ağzına kapatarak güldü. Teğmen babasının nasıl olduğunu sordu, o da Yüzbaşı Opujiç'in iyi olduğunu söyledi. Tekrar yenini ağzına kapatarak güldü.

"Neden gülüyorsun?" diye sordu teğmen, Dunja da neden güldüğünü söyledi. Yolda gelirken bir grup sihirbaz, falcı, sağaltıcı ve aktörün yakınlarda kamp kurduğunu öğrenmişti. Orada teğmenin babası Yüzbaşı Haralampije Opujiç hakkında oyunlar sergiliyorlardı.

"Aşk hayatı hakkında. *İstanbul'da Son Aşk*, diye hüzünlü bir oyun", diye fısıldadı. "Segedin'de gördüm. Ağladım. Son aşkı yüzünden, İstanbul'da bir kadın ona aşık olduğu ve ondan bir çocuk istediği için hayatından oldu..."

Dunja odasına gider gitmez genç Opujiç ağzına bir yudum şarap aldı ve gayet isabetli bir atışla ağzından püskürterek yatağından kalkmadan pencerenin yanındaki mumu söndürdü.

*

Teğmen Sofronije'nin yarası iyileşmeye başladığında Dunja'ya babasının yüzüğünü verdi, artık ayrılma zamanının geldiğini gösteriyordu bu. Ama kız yeniyle ağzını kapatıp gülerek artık yaradan başka bir şeyin iyileştirilmesi gerektiğini söyledi.

"O neymiş öyle?" diye sordu teğmen kızın yanağını çimdikleyerek.

"Sizin bu erkeklik organınızın sürekli dik durması sağlıklı değil. Kaç yaşında olduğunu bilmek isterdim. Seviştikten sonra bile inmiyor mu?"

"Hayır."

"Size itiraf etmem gereken bir şey var efendim. Babanız beni sizi iyileştirmem için yollamadı. Yaralandığınızı bile bilmiyor. Ben de iyileştirmekten anlamam. Hele hele sağaltıcı hiç değilim."

"Peki seni neden yolladı?"

"Güzel memelerim olduğunu söyledi. İşte bu yüzden. Bir de mesajı var, eğer değeceğini düşünürse size benim yaşlarımda başka bir kız daha gönderecekmiş."

"Bana bunu şimdi mi söylüyorsun?"

"Şimdiye kadar yaralı bir adamdınız."

"Senin yaşında kaç kız var babamın etrafında?"

"Benim yaşımdaki bütün kızlar onun için deli oluyor."

"Size ne yapıyor?"

"Bizim için bir baba gibi. Yanımızda o olunca korkmuyoruz. Hem bizi eğlendirip şaşırtıyor. Ben kolay kolay şaşırmam."

"Seni nasıl şaşırttı?"

"Boşverin. Ben uzun zamandır sizin beni nasıl şaşırtacağınızı bekliyorum."

Teğmen kızın bu sözlerine gülerek ona sordu:

"Bacaklarının arasındaki o yabancı hazzın adı ne?"

"Jevdokija."

"İyi öyleyse Jevdokija'ya bir ikramda bulunalım. Söylesene Jevdokija'nın en sevdiği yemek ne?"

Dunja kulağına bir şey fısıldadı, Sofronije de üç kişilik mükellef bir yemek ısmarladı. Yemek masasının, ipekli örtünün, gümüş takımların ve kristallerin bütün yemekler ve içkilerle birlikte yatağa kurulmasını emretti. Sonra Dunja'yla ikisi yatağa uzandılar ve teğmen Jedovkija'ya bir kaşık karnıbahar çorbası verdi, biraz kremalı mantar, azıcık pilav, küçük bir turp, bir tavuk budu (kemiği iyice sıyırıp dışarı atmıştı) ve son olarak üzüm yedirdi. Jedovikija'nın doyduğunu görünce Dunja'ya sarılıp:

"Hadi yemeği sindirelim!" dedi.

Seviştikten sonra Dunja yatakta kaldı, Sofronije ordu paltosunu omzuna alıp kâğıtlarıyla yazı kutusunu çıkararak eve mektup yazmaya oturdu.

Bu sene neler olduğunu bana yazın — saman ve buğday bol mu, bağlarda üzüm var mı, başka neler oluyor? Hiçbir şey yazmıyorsunuz sevgili Marko ve Lukijan kardeşlerim, bir şeyler satıyor musunuz, inekler sağlıklı ve sağlam mı. . . Biz burada her saniye beklemedeyiz, Tanrıya beden gözlerimizin sizi tekrar görmesi için dua ediyoruz!

Sevgili, güzel kızkardeşlerim Jovana ve Sara'ya ve sevgili iyi yengelerim Marta ve Anica'ya selamlarımı yolluyorum; be-

ni merak etmesinler, birbirlerine düşünceli davranıp huzur içinde yaşasınlar, annem Paraskeva'ya da itaat ve saygı göstersinler, yüce Tanrı onlara kıymet verdiği bütün hazineleri versin...

Kutsal Havari Jeremiah gününde, bizim Mayıs onların Haziran ayının son gününde yazıyorum, rüyalarınızdaki oğlunuz ve kardeşiniz.

Sofronije

11. Anahtar
ADALET

Avusturya ordusunda görevli Yüzbaşı Pana Tenecki ve bölüğünden üç adam "Erkek" berberine girdiler; traş ve peynirle semirtilmiş ördek siparişinde bulundular. Berber dükkanının ortasında "erkek" duruyordu — tahtadan bir su döken adam heykeli. Çocuklar subayların etrafında koşuşturuyor, saçlarını traş edip, brendiyle menekşe ve gül şekerlemeleri sunuyorlardı. Tam berber dükkanının ortasına bir masa kurdular, subaylar da yemeğe oturdu. Perukçunun,

berberin ve çocukların hayret dolu bakışları altında, Yüzbaşı Tenecki yemeğini yedikten sonra, halen çenesi altına sıkıştırılmış vaziyette duran havlusuyla berber koltuğuna dönüp kendisinin ve arkadaşlarının kafalarının sıfıra vurulmasını buyurdu. Kaşları da kazınacaktı.

"Bunu neden yaptırıyorsunuz Yüzbaşı?" dedi berber konuşacak cesareti toplayarak. "Saç giysi gibidir."

"Doğru," dedi Tenecki koltuğa yerleşerek. "Çirkin adamlar daha iyi savaşır."

Kafaları kazınırken, onu kapıda bekleyen emir erine kılıcını sol eline göre biletmesini emretti. Kınını da.

"Yüzbaşı kılıcın bilenmesini istiyor herhalde, kının değil."

"Benim kılıcım hep keskindir, küçük adam, şimdi kuyruğunu ağzına sok da dediğimi yap!" dedi emir erine; emir eri kılıçla kınını sol el için biletmeye götürdü, yüzbaşının sağ elini kullandığını bildiği için biraz şaşırmıştı.

"Yeni bir zafere mi hazırlanıyorsunuz mein Herr?" diye sordu berber yüzbaşının saçlarını ikinciye keserken.

"Hayır, kahramanım, oturduğum yerde oturmaya hazırlanıyorum."

"Bu ne demek, mein Herr?"

"Sen hiç Komünyon ayini yapan İsa freski gördün mü?"

"İsa mı? Evet, iki tane var, birisi insanlara ekmek veriyor, öteki şarap. Birisi dünyanın hep bir yüzüne bakıyor, ötekisi diğer yüzüne."

"Doğru. Bak gördün mü ne kolay anladın. Ekmekle şarap aynı anda verilemeyeceğine göre İsa'nın ekmeği verişi şara-

bı verişinden daha yaşlıdır, ya da tam tersi. Başka bir deyişle şarap gelecekse ekmek geçmiştir. Dünyanın yüzleri de öyle. Bu yüzden de havariler komünyonu freskinde zamanın resmi vardır."

"Peki siz neredesiniz Yüzbaşı?"

"Ben hep iki aradayım. İki İsa'nın arasında, Batıyla Doğunun arasında, ekmekle şarabın arasında ya da gelecekle geçmişin arasında. Burada da kalmak istiyorum. Merhum babamın yapmayı beceremediği bir şeydi bu. Aslında asker değildi. Müzisyendi ve eslerle düşünürdü. Hayatın dostlara değil düşmanlara bağlı olduğunu bilmezdi."

"Evet, siz Sırplar düşmanlarınıza dostlarınızdan daha fazla ilgi gösteriyorsunuz. Aferin Yüzbaşı. Karşınızdaki Fransız tarafında Teğmen Sofronije Opujiç varmış. Triesteli meşhur Opujiçlerden. Ona dikkat edin. Onun da babası gibi olduğunu söylüyorlar. Diş gibi hızlı. Neme lazım, iki atın arasına battaniye koyup içinde de silahlı bir adam bulundurun. Gözü teğmenin üzerinde olsun."

"O meşhur Opujiç filan değil. Hâlâ babasının gölgesine işiyor," dedi subaylardan biri.

"Bence garip birisi. Geçen gün buraya uğradı."

"Hadi ya? Gerçekten mi?" dedi subaylardan biri.

"Haç üzerine yemin ederim ki çok alışılmadık bir şey istedi. Sizden adınızla söz etti Yüzbaşı Tenecki. Babasının babanızı tandığını söyledi."

"Anahtar kilide oturdu." diye araya girdi Yüzbaşı Tenecki. "Hayatta sadece bir kere baba sahibi olmak gerekir. Onun da ne zaman olduğunu biliyorsunuz. Sonra ona ihti-

yacınız kalmaz. Teğmen Opujiç'e gelince onun kardeşi Jovana'yı iyi tanırdım ama artık tanımıyorum."

"Söyleyecek bir şey yok, mein Herr. Seçenek yok, insanlar şeytanı, şeytan da Tanrıyı görür."

"Peki Opujiç ne istedi?" diye sordu üçüncü sandalyedeki subay.

"Öldükten sonra saçlarının kesilmesini ve traş edilmeyi istedi, 'neme lazım' dedi, en kötüsünü düşünmek lazım. Savaştan önce bu istekte hep bulunduğunu söylüyorlar. Parayı da önceden veriyor. Opujiçler öldüklerinde bile güzel görünmek istiyorlar."

"Görünecekler de," diye lafını kesti Yüzbaşı Tenecki, havluyu atarak güneş ışığına çıktı, çıplak kafası ışıkta parlıyordu.

"Ne oluyor?" diye sordu bir çırak subaylar gittikten sonra ötekine.

"Anlamadın mı?" dedi öteki

"Hayır."

"Yüzbaşı Pana Tenecki adalet peşinde. Bu savaşta, 1813 savaşında, 1797'de babası Pahomije Tenecki'yi öldüren Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in oğlu teğmen Sofronije Opujiç'ten intikam almak istiyor."

Üç gün sonra Sofronije'yle Pana gerçekten de cephede karşı karşıya geldiler. Saçları ve kaşları kazınmış olan Pana Tenecki'yle subayları hayalet gibi görünüyorlardı. Yüzbaşı Tenecki bu sefer kılıcını sol, kınını da sağ eline aldı. Birbirlerine saldırdıklarında Sofronije Opujiç rakibinin solak olduğunu düşünerek Tenecki'nin sol elindeki kılıcı kolluyor-

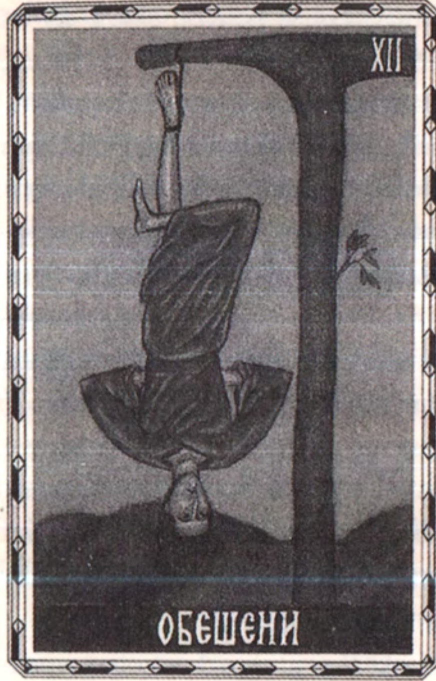

du... İşte o sırada Tenecki sağ elindeki kını vücuduna soktu ve genç Opujiç sanki kesilmiş gibi yere düştü. Orada yaralı bir biçimde yatarken son gördüğü şey Yüzbaşı Pana Tenecki'nin, kını Opujiç'in göğsünden çıkarmadan kılıcı içine sokarak savaşın sona erdiğini ve zaferin kazanıldığını ilan edişi oldu. Kılıç hiç acı vermeden mucizevi bir biçimde kının ve Sofronije'nin gövdesinin içine girmişti.

12. Anahtar
ASILMIŞ ADAM

Yüzbaşı Pana Tenecki zaferinin mekanından ayrılırken teğmen Sofronije Opujiç'in ayağından bir ağaca asılmasını emretti. Bunun üzerine teğmen, elleri arkadan bağlı başaşağı asılı vaziyette bırakıldı. Güzel uzun saçları aşağı sarkıyordu ve senelerdir ilk defa yerin ne altından ne üstünden hiç ses duymuyordu.

Ama o gece boynuna pabuç asılı bir kız olay yerine gelip asılı adamı buldu. Ona dikkatle baktı, erkeklik organının

dik durduğunu gördü, bu yüzden de hayatta olduğu sonucuna vardı ve uşaklarına teğmeni indirip yakınlardaki kasabada bir eve götürmelerini emretti. Yüzbaşı Tenecki'nin birliğindeki Avusturya askerleri onu engellemediler; hatta ondan biraz korkuyor gibi bir halleri vardı.

Kasabada Sofronije soyulup temiz çarşaflı bir yatağa yatırıldı. Bu esnada kız omzunda, küçücük aylı yıldızlı kırlar düşmüş kuzgun karası bir tutam saç olduğunu fark etti, belinden de içinde altın bir bilezik olan bir kese sarkıyordu. Bütün genç kızlar gibi en önemli şeyin aynaya yazılı olan şey olduğuna inanıyordu ama bilezikte yazanları da seve seve okudu. Sonra bileziği koluna taktı, bir tatmin duygusuyla teğmenin yarasını temizlemeye koyuldu. Tuhaftır beyaz, asil tazıları gibi genç adam da kokmuyordu ve yine onlar gibi kirlenmiyordu, vücudu kendi kendini temizleyebiliyordu. Ama bu sefer bu pek işe yaramamıştı. Sofronije Opujiç ümitsiz bir durumdaydı ve kız hızlı, çok hızlı hareket etmesi gerektiğini anlamıştı.

Yapması gereken şey onu korkutmuyordu. Yaralı adamın soluklarını dikkatle dinledi ve nefesi ciğerlerinden bıraktığı anı yakaladı. Tam o anda derin bir nefes alarak acıyı ondan emdi, niyeti onun gövdesinden yayılan kötü enerjileri kendi üzerine almaktı. Sonra Sofronije nefes aldığında kendisi nefes vererek kendi genç gövdesinin sağlıklı enerjilerini ona aktardı. Kız yaptığı şeyden korkmadığı için rüzgâra kapılıp giden bu zararlı enerjilerin aktarılması işlemi bu şekilde devam etti. Ama çok geçmeden kız bu tedaviden yorgun düştü ve tıpkı doğumun hem anneyi hem de çocuğu yorması gibi teğmenin de kendisiyle aynı durumda oldu-

ğunu fark etti. Bu yüzden de tedaviye ara verdi ve teğmen derinlerde bir yerlerde bir şeyler duyduğunu düşündü.

Önce yattığı geniş odadaki dolapların camlarını duydu. Sonra yatağının on kulaç altında bir çatlağın dibindeki kayanın çatladığını işitti ve insan ruhunun doğusu, batısı, kuzeyi ve güneyi olduğunu hissetti. Her nasılsa kendisinin ruhunun kuzeyinde olduğuna kanaat getirdi. Soğuktu ve güneyden bir rüzgâr bekliyordu, onu duyduğunda yavaşça o tarafa dönüp gecede güneye ilerledi. Ruhunun güneyine. Günler haftalar süren bu seyahat sırasında teğmene tuhaf bir şey ifşa edilip açıklandı.

İnsan — Opujiç yelken yerine perdeleri olan, tahta bir yatakta kayıktaymış gibi sallanırken fark etti bunu — insan binlerce yıldır doğada bütün çevresinde sayılar olduğunu fark etmeden yaşamıştı. Milyarlarca sayı. Sonra bir sabah, raslantı eseri, insan ilk sayısını fark etmişti, otların arasında bir çiçek gibi. Bir ilk gülüş gibi. Geleceğini keşfetmekte nasıl zorluk çekiyorsa ilk sayısını keşfetmekte de güçlük çekmişti. İkinci sayıya geçmesi bin yılını daha almıştı, öbürgününü keşfetmesinden çok daha uzun. Sonunda etrafındaki sayıları ehlileştirip evcilleştirmeye başlamıştı. Yetiştirmeye. Onun dokunuşu ve bakışıyla sayılar gelişmişdi. Ama sadece onun için. Sayılar dünyada, yerin üstünde ve altında başka kimse için varolmuyorlardı. Ne hayvanlar ne de bitkiler için. İlk başta ölülerin sayıları unuttuğunu düşünmüştü ama sonra suya bakarken yıldızları gördü ve semada da sayılar olduğunu fark etti, sonsuz miktarda. Tıpkı atası Adem'in hayvanlara isimler vermesi gibi insan da bu sayısız sayılara isim vermeye başlamıştı. Ama sayılar o kadar fazlaydı ki

Sofronije'nin ruhunda her şey duraklamıştı. Tam da semavi sayıların ehlileştirilmesini duyacakken Sofronije'nin damla kuvveti kalmamıştı.

Birdenbire odanın üst kuzeybatı köşesinde buldu kendini, yatakta saçları yastığa saçılmış çıplak yatan kendini gördü. Saçına hemen farkedemediği kırlar düşmüştü, bunlar belli ki kafasındaki kuzgun karası saçlardan daha yavaş büyüyordu, sonuçta da bütün kır bukleler daha kısaydı. Göğsü altı ve üstü olmayan bir kuş kafesine kapatılmıştı, kafesin içine sıkışmıştı ve orada kımıldamadan yatması gerekiyordu. Her ne kadar bunları kendi köşesinden görse de, kopyalanan teğmen Opujiç değil gömleği, çizmeleri ve çiftboynuzuydu. İşte o zaman ölmeye başladı ve ilk kaybettiği şey cinsiyeti oldu, sonra kendi gömleğinin birdenbire kalçalarıyla göğsünü sıkmaya başladığını hissetti, çizmeleri çok büyümüş, şapkası çok küçülmüştü. Kuzeybatıdaki köşesinden gözlerinin nasıl iki yılan yumurtası gibi beneklendiğini gördü. Ölmekte olan teğmen Sofronije Opujiç annesine, Madam Paraskeva'ya dönüşüyordu.

Sonra kendine dar gelen oğlunun gömleği altında Madam Paraskeva birdenbire Sofronije'nin kalbi altındaki küçük açlığını kendi ağrısı gibi hissetti, sonra da kalbin altındaki o ağrıyı Sofronije'nin açlığı gibi. Böylece Sofronije isteğini hatırlayarak kendini topladı.

"Evet, hayatın yarısı bize gelir, öteki yarısı Yaratıcısıyla buluşmaya gider. Öyle de olması gerekir," diye düşündü genç Opujiç. Gülümseyerek daha yeni kamçı gibi örülmüş bıyığına dokundu. O hastayken birisi bıyığını taramıştı.

Sonra Zemun'a götürüldü.

13. Anahtar
ÖLÜM

Yüzbaşı Haralampije Opujiç, düşman ateşi altında yağmurda çamurda Elbe'yi geçer geçmez Torgau kasabası yakınlarında küçük metruk bir kalede kamp kurdu. Sekiz gotik pencerenin ışığı kütüphane olarak kullanılan oval odayı sekiz parçaya bölüyordu, aynı zamanda cepheden gelen her top sesini de sekiz parçaya bölüyordu. Odanın öteki kısımları yarı karanlık ve sessizlikle örtülüydü. Kitap raflarını balkonlar kuşatıyordu ve taş zeminin tam orta yerine bakır bir

çiçeğe benzeyen kocaman bir küvet konmuştu. Sıcak, tuzlu suyun içinde bir ayı gibi homurdanan Yüzbaşı Haralampije Opujiç çamurla kanı akıtıyor, kedi gibi kurkurlayarak ballı soğuk ısırgan çayını höpürdetiyordu. Bir emir eri hemen küvetin üzerine bir tahta koyup onun üzerine de ahşap bir çekiç koydu. Hünerli parmaklarla yüzbaşının sakallarını ördü, tahtayı altlarına koydu ve kurutup güzel bir şekil vermek için çekiçle bir güzel dövdü. Sonra tahtanın üzerine beyaz bir havlu koydu ve Yüzbaşı Opujiç'e hafif bir yemek getirdi — önce kadın ve keçi sütünden yapılıp yağa batırılmış bir parça peynir, yanında erkek (penil) domateslerle soğanlardan yapılmış bir salata, arkasından prosciutto ve Haralampije'nin dostları Vitkoviçlerin mahzenlerinden bir kadeh Tokay şarabı. Yüzbaşı şarabı savaşta Eger'den Rusya'ya, sonra da Elbe'den geriye taşımıştı...

Yemeğin ortasında Yüzbaşı Opujiç'in ağzından birdenbire kelimeler döküldü:

"*De figuris sententiarum!* Nasıldı?"

Sonra sol elinin parmaklarını kapatarak saymaya başladı:

"*Interogatio, subjectio, anteoccupatio, correctio, dubitatio*... Nasıl devam ediyordu?... Başımızda ot değil de hâlâ saç bitmesi ne güzel," dedi yüzbaşı emir erine, "bunun üzerine, mon cher, bir kadeh Tokay al da *İlyada*'yı okuyalım."

"Emredersiniz efendim," dedi emir eri, başlığı okudu:

İlyada

"Denizlerin ötesinde, Truva'nın yakınlarında, acı, içilmez bir su vardır. Susuz hayvanlar bu su havzasının etrafında

toplanır ama tekboynuz gelene kadar içemezler. Onun boynuzu devalıdır, başını içmek için suya eğdiğinde boynuz suyu karıştırır, bulandırır ama içimini tatlandırır. Sonra öteki susamış hayvanlar da onunla birlikte içerler. Susuzluğunu giderdiği zaman boynuzunu sudan çıkarır, su eskisi gibi acılaşır. Ama tekboynuz suyu boynuzuyla karıştırırken gözleriyle de iyice berraklaştırır ve o berraklıkta, sanki insanın avcunda okunur gibi geleceği görülür dünyanın. Ağabeyim Jelen Priamuzeviç bu suya çok kereler bizzat gelmiş, hayvanlarla birlikte tekboynuzun ortaya çıkmasını beklemişti...

"Gerçekten de ağabeyin var mı?" diye sordu Yüzbaşı Opujiç küvetinden.

"Benim ağabeyim değil, mon seigneur. Kitaptaki adamın ağbisi," dedi emir eri.

"Devam et öyleyse."

Ağabeyim Jelen Priamuzeviç bu suya çok kereler bizzat gelmiş, hayvanlarla birlikte tekboynuzun ortaya çıkmasını beklemişti. Bir keresinde ötekiler paylarına düşeni içerken suda tekboynuzun gözlerinin berraklaştırdığı o noktayı görmüştü. Birdenbire aylak, korkak gözlerinin önünde sonsuz bir manasız saçmalıklar dizisi açılmıştı ve onları o kadar net görmüştü ki varlığını tümüyle doldurmuşlardı. Dalgalar gibi birbiri üzerine devrilen günlerin ötesini, iyice ilerileri görmüştü ve gördüklerini bize anlatıp duruyordu. Cumartesi sakalının Pazar günü zamanından önce çıktığını bu yüzden de bir türlü kazıyamadığını görmüştü. Önünde toprak açılmıştı, gelecekteki bitki-

ler kulaklarında hışırdamış, kayaların tadı ağzında kaynamaya başlamıştı. Güneşli yılları sayarak Adem'le Havva'nın ateşli elmasının nasıl şehrimize, Truva'ya geldiğini görmüştü. Benim, kardeşi Paris Pastireviç Alexander'ın da yaşlılığını görmüştü, şapkama bir çoban sopası geçirip çoraplarımı değiştirerek Sparta'ya gidiyordum, orada parmağımı şaraba batırıp başka bir adamın güzel karısına aşkımı yazıyordum masanın üzerine, adı Helen'di. Sonra o kadını nasıl koyun gibi çalıp şehrimiz Truva'ya getireceğimi ve Truva'nın ateşli elmayı kabul edip cayır cayır yanacağını görmüştü...

"Paris Pastireviç adını nasıl aldın? O yakışıklı bir adamdı, Helen de bu yüzden peşinden gitmişti, bir de kendine bak, kulakların olmasa saçlarından gülümseyeceksin."

"O benim adım değil mon seignuer. Kitaptaki adamın adı."

"Daha şimdi kendi adın olduğunu söyledin. Okumaya devam et, bir daha da isimlerde hata yapma!"

Zamanda daha da ileriye, daha da derine sızan ağabeyim Jelen Priamuzeviç her türden boş saçmalık görmüştü; gözleri ve o berrak su aracılığıyla ne gözlerinin ne de o suyun mevcut olacağı bir zamana ters yüz edilmiş bir çorap gibi dalmaktan kendini alamıyordu. Palmiye ağacından, ayakta durmanın her şeyden daha acılı olduğunu öğrenmişti ama kulaklarının arasındaki ölümünün penceresinde durmaya devam etti ve 1204'te İstanbul'daki Haçlıları gördü, Venedik kalyonlarına dört şişman bronz at yüklüyorlardı, korkmuş Paleologlar ve

Slavların çamur içindeki mızraklarını İstanbul'un tahta kapılarına saplayışlarını ve bir imparatorluğun çöküşünü gördü. Roma'nın İstanbul'a gidişini ve Moskova'da Roma'yı gördü ve Hindistan'a giden Cosma gemisini ve Kolomb'un Yeni Dünya'nın kıyılarındaki gemisini, Viyana kapılarında Türkleri gördü ve Venedik'te İstanbul'dan gelen dört atı St. Mark Kilisesinden götüren Fransızları, bir başka imparatorluğun daha çöküşünü gördü...

"Yalan söylüyorsun! *L'Empire de Napoléon* çökmüyor!"

"O atları bizimkiler mi almıştı?"

"Oku da ne olduğunu anlayalım."

Beyaz Rusya'da tıka basa at eti dolu Galyalıları ve Leipzig savaşını ve iki adada Napolyon'u...

"Saçma! İmparatorumuzun adada işi ne? Leipzig'deki şu savaş da ne oluyor? Orası buraya yakın! Bir tükürük mesafesinde. Gelecekten hiçbir şey anlamıyorum. . . Bu konuda hiç iddialı olmadım. Benim işim gelecek değil. Benim işim ölüm. Filvâki.

Truva'nın bayırlarından çılgın ağabeyim Jelen Priamuzeviç Schliemann'la Rusya Ekimi'ndeki kızıl karları gördü, Yahudi kıyımını ve Blitzkrieg'i, Yalta'daki dört adamı, 1948'de Stalin'i gördü ve korku içinde, günahlarının sislerini yararak Kudüs'ü, Ağlama Duvarı'nı ve Arapları, Doğudan çıkan petrolü, Aydaki Anglo-Saksonları, uzayda Sovyet Rusları ve bütün dünyanın önünde Sırpları gördü, kim bilir kahinvari gözleri-

nin kuyusunu kurutarak daha neleri, nereleri gördü...

O anda birdenbire bu martavallardan ve tevatürlerden sıkılıp çoban değneğimi şapkama saplayıp çoraplarımı değiştirerek, parmağımı şaraba batırıp o güzel kadına, Helen Basileus'a aşkımı masaya yazmak için Sparta'ya gittim. Görülmüş olan neyse başlasın!

Tam o sırada yüzbaşı suyun soğuduğunu fark etti.

"Clarinetto!" diye gümbürdedi, ayağa öyle ani kalkmıştı ki küvetteki suyun yarısı dışarıya döküldü. Çıplak gövdesini kırmızı yünle örülmüş bir Comorin korsesine sıkıştırıp yatağa girdi. Sonra eline klarnetiyle yanmakta olan yeşil piposu verildi. Çalgısı dizlerinin üzerinde yatakta otururken bir iki nefes çekti. Elinde aynı çalgıdan olan bir asker geldi.

"Marifetli parmakların olduğu, koşan adamın ayağından ayakkabısını çalabileceğin doğru mu?" diye sordu yüzbaşı askere. "Yalan. Aya abıyı ne yapayım? Ama size her ikisini de öğretebilirim, yüzbaşı. Hem çalmayı hem çalmayı. Hangisini tercih edersiniz?"

Yüzbaşı Haralampije Opujiç öyle bir kahkaha patlattı ki külleri püskürtüp piposunu söndürdü. Klarnetini alıp askerle birlikte Paisiello çaldı.

Fransız ordusundan Yüzbaşı Haralampije Opujiç seferin ortasında nasıl klarnet çalınacağını öğreniyordu. Aynı zamanda Latin retoriğini de öğreniyordu. O, Fransız ordusunun aksine ilerleme kaydediyordu. Belki de Yüzbaşı Opujiç'in değişiminin kimseye kaş kaldırtmamasının nedeni buydu. Elbe'de böylesi şeylerin farkedilmesini engelleyecek kadar çok ölüm vardı.

14. Anahtar
DENGE

Teğmen Opujiç bahardan hemen önce iyileşti. Gerçekle düş hâlâ birbirinden tamamıyla habersizdi ama o adını tekrar hatırlıyordu. Düşüncelerini sinek yakalar gibi yakalamakta pek başarılı olamıyordu. Genelde ondan kaçıyorlardı. Yakaladığında da ya avcunda ölüyorlar ya da sakatlanıp kaçmaya çalışıyorlardı. Göğsündeki yaranın üzerinde mağrur ten yerine domuz kuyruğu gibi kızıl bir saç tutamı olduğunu fark etti.

Yanında babası tarafından gönderildiğini söyleyen bir uşak ve boş olmakla birlikte eski kesesi vardı. Sofronije'nin onun içinde taşıdığı tek kıymetli eşyası çalınmıştı. Annesinin "müstakbel sözlüsü" için verdiği bilezik gitmişti. Uşak bu konuda bir şey bilmiyordu ama hastalığı sırasında teğmene bakan bir kızdan söz etti.

"Muhtemelen babanızın sizi iyileştirip, kusura bakmayın ama orospu gibi yalaması için gönderdiklerindendir."

Opujiç kadını nerede bulabileceğini sordu ama uşak onu tanımadığını, kendisi geldikten sonra onun gelmeyi bıraktığını söyledi. Teğmen eliyle umursamaz bir hareket yaparak dışarı çıkmadan önce uşağa hangi şehirde olduklarını sordu.

"Zemun," dedi şaşıran uşak.

Dışarıda, sokakta Opujiç yarım yıldır ilk olarak eldivenlerini taktı ve birinin içinde sert bir şey olduğunu hissetti. Bu bir yüzüktü, daha önce hiç görmediği bir yüzük. Bunun mühürlü bir erkek yüzüğü olduğunu fark etti genç Opujiç. Eldivenin üzerinden parmağına taktı ve sokakta kızıl saçlı bir kadın aramaya başladı. O gün talihi yaver gitmedi ama ertesi sabah oturduğu evin yakınlarında, güneşte kızıl örgüsü bakır telle kaplanmış gibi parlayan bir kız gördü. Mücevher yerine parmaklarına pahalı altın ve gümüş yüksükler takmıştı ve gerdanlık yerine boynunda gümüşten yapılmış küçük bir pabuç taşıyordu.

"Bu olamaz!" diye kendi kendine bağırdı Sofronije ve onu takip etti.

Kız Tuna'ya indi, ayakkabılarından birini çıkarıp soğuk

mu diye bakmak için ayağını suya soktu, bir an hem nehirde hem karadaydı; sonra arkasını dönüp merdivenlerden çıktı ve üzerine dört at nalı çakılmış bir kapının ardında kayboldu. At nallarının, birbiriyle yüz yüze iki atın nalları gibi birbirine baktığını gördü. Ama ertesi gün kızı tekrar gördü. Bir kol boyu mesafede, aynı evin balkonunda oturuyordu, ona ve yoldan geçenlere arkasını dönmüştü, sırtına dökülen saçlarını bir örüyor bir çözüyordu. Teğmen bileziğini kızın kolunda görünce şoke oldu. Ancak ondan sonra kıza alıcı gözüyle baktı. Dar ayaklarıyla uzun ayak parmakları hoşuna gitti.

"Bunun sert bir amı vardır. . ." diye düşündü. Balkonun yanından geçip gitti ama sonra geri döndü, onu aklından çıkaramıyordu. Hâlâ oradaydı ve sıkıntıdan bir miktar şarabı elindeki bir altın kupadan bir gümüş kupaya, oradan da tekrar altın kupaya döküp duruyordu. Bir kupanın farkında ötekini umursamadan, bacağı balkonun demirlerinden dışarı çıkmış vaziyette düşünceli düşünceli oturuyordu.

"Ellerinden iki çocuğu olacağı anlaşılıyor," diye düşündü Opujiç, "elbisesini giyme tarzından boşanacağı belli oluyor, saçını tarama şeklinden de 48 yaşında öleceğini anlıyorum. Tıpkı müzisyenlerin kulaklarıyla düşünmesi gibi bu da memeleriyle düşünüyor." Sonra kıza seslendi:

"Bileziğimi çaldın! İşte kolunda!"

Kız dönüp ona baktı ve vücudunun şeftali kokmaya başladığını fark etti. O bakış örgülerinin başlarını iki yılan gibi kaldırdı.

"Bunu herkes iddia edebilir. İspat et."

"Bileziğin içinde ne yazdığını biliyorum. Şöyle:

'Ben bir tılsımım. Eğer beni boşaltırsan işine yaramam. Eğer tekrar nasıl dolduracağını öğrenirsen tekrar işine yararım. Ama dikkat et, bu tılsımın sana hizmet etmemesi başkalarına hizmet etmeyeceği anlamına gelmez...'

"Bileziğimde bunlar yazıyor. Şansına küs! Bana geri vermen gerekecek ama o bilezik onu takan kolu yutar! Çıkardığında kolsuz kalacaksın."

Balkondaki kız sadece kıkırdadı.

"Ben de çıkarmam o zaman. Değiş tokuş edelim."

"Neyi?"

"Sen nasıl bileziğini çaldığımı iddia ediyorsan ben de yüzüğümü çaldığını iddia ediyorum. İşte parmağında. Pipo doldurmakta kullanılan mühürlü yüzük. Onda da altından bir yazı var."

Teğmen yüzüğe bakıp yazıyı içinden okudu: *"Beni hatırla! Yüzük yenilenen bekarettir. Beni kaybedersen. . ."* bunun üzerine balkondaki kız yüksek sesle:

"Beni hatırla! Yüzük yenilenen bekarettir. Beni kaybedersen benden fazlasını kaybetmiş olursun. Güveyliğin gibi parmağını bekliyorum." dedi.

Teğmen birdenbire uyanmış gibi oldu, kalbinin altındaki küçük açlığın küçük bir ağrı gibi ağladığını duydu ve aralarında otlar bitmiş kaldırım taşlarının çok altında otlardan ve köklerden beslenen ölüleri duydu. Saçları uçuştu ve sordu:

"Sen kimsin?"

"Ben üçüncü pabucum," dedi kız, kapısında at nalları olan evin içine girip kayboldu.

Genç Opujiç iki gece o yüzükle ıstırap çekti, üçüncü gece bir parça tebeşir alıp dört nallı kapıya bir erkek haç çizdi. Sabahleyin kız bu işaretin ne anlama geldiğini öğrenmek için bir uşak gönderdi.

"Bu bir tehdit mi?"

"Hayır tehdit değil, tam aksine, kapının bu tarafında benim için hayat olmadığı anlamına geliyor."

Ertesi sabah kız bir parça tebeşir alıp kapının iç kısmına bir dişi haç çizdi ve akşama doğru Sofronije işareti görsün diye kapıyı dışa açtı, Sofronije de gördü. Kızın içerilerde bir yerlerde, sanki ayışığında "***Anılar Ruhun Teridir***" şarkısını söylediğini duydu ve içeri girdi. Kız ona çiçek şekerlemeleri ikram etti — gül ve menekşe.

"Kimsin sen?" diye sordu kıza tekrar.

"Kim miyim? Adım Jerisena Tenecki. Ama kim olduğumdan gitgide daha az emin oluyorum; yaptığım şeyler ve dönüştüğüm kişi beni gitgide daha fazla şaşırtıyor. Kendimi daha fazla tanımak yerine, gitgide daha az tanır oldum. Kendi hayatımda bir yabancıya dönüşüyorum. Bundan da memnunum. . . Ya sen kimsin?"

"Bazen nehirde tam gece çökmeden önce, hem kuş hem de balık aynı sineğe saldırır. Ben öyle bir sineğim ve bu da nehirde öyle bir an. Ama beni kimin yuttuğuna aldırmadığımı zannetme. Sen mi yoksa başka biri mi?"

Bu sözleri sarfederken Sofronije kızın vücudunun tekrar şeftali kokmaya başladığını fark etti ve onu öptü.

"Dilinin altında ne var?" diye sordu kız irkilerek. "Taş mı?"

"Evet, sırrımı orada taşıyorum."

"Onu bana ver, sırrını bana ver!" dedi kız ve ikinci öpüşmelerinde çakıl taşı ağız değiştirip onunkine geçti. Sonra Jerisena ağzında taşla şunları söyledi:

"Her akşam bir melek ruhumu kocaman bir ağmış gibi bütün yakaladıklarıyla hayatımdan ve bedenimden çıkarıyor. Dün gece yeni bir şey yakaladı. Benim ruhumu kullanarak seninkini yakaladı."

Sofronije onun dudaklarıyla meme uçlarını aynı renk boyadığını fark etti ve tam gece yarısı, saat kulesindeki çanın her vuruşuyla onun içine on iki kere tohumunu fışkırttı.

*

Büyük bir aşk böyle başladı. Büyük aşklar insanı hızla yaşlandırır. Uzun, zorlu, mutsuz bir yaşamdan daha hızlı yaşlandırır büyük bir aşk insanı. Jerisena süvarisinin üzerinde bilmediği, uzak diyarlara gitti ve bu uzun seyahatten yorgun, mutlu, soluksuz döndü. Daha sonra rahmi çanın vuruşlarına karşılık verdi. Aşk ona yemek yiyecek zaman bırakmıyordu. Bazen akşam kahvaltısını sevgilisinin göğsüne koyup üzerine oturuyor, onu aynı anda hem aşk hem de fasulyle lapasıyla besleyerek yemek yiyordu. Genel acının ortasında mutluydular, genel yenilginin ortasında başarılıydılar ve bu yüzden hiç bağışlanmayacaklardı.

Üçüncü Yedi Anahtar

15. Anahtar
ŞEYTAN

İblis, efendisi sıkıntıdan kendi gölgesini vaftiz ettiğinde, Banat'taki Karas Nehrinin üzerindeki bir köprüde doğmuştu. Ona sayısız adlar takılmıştı, mesela: Adıbatasıca, Malum, Dişi Taşlı, Tanrının Kardeşi, Şeytani. Ama o isimle aynı olduğunu hissediyor ve birisinin isminin yazılı olduğu bir kağıdı ateşe atmasından korkuyordu. Kuyruğundan işemeyi severdi, asla tek başına kabak ekmezdi ve başkaları kulağına tükürmekten hoşlanırdı.

Karadağ'da Bukumir Gölü kıyısında, kayaların arasında büyümüştü. Yazabilirdi ama okuyamazdı çünkü kendi adını okumak onu hemen öldürürdü. Ondan geriye sadece boş bir kemik kalacaktı. Gülleri ve çürük dişlerinin görünmesini sevmezdi, bu yüzden de hiç gülmezdi. Tuhaf, topukları önde çizmeler giyerdi, kendine benzediği, hafiften topallamasına rağmen bir melekten daha hızlı olduğu söylenirdi. Kuyruğuyla daire çizerken çocuklarla görülmüştü. Küçükken şimşeklerden korktuğunda erkeklerin pantolon paçalarında ve kadınların eteklerinin altında saklanırdı çünkü yıldırımların onu aradığını zannederdi. Baltalarda kendi yansımasına bakmaktan hoşlanırdı, gökgürlediğinde insanlar üzerinde onun yansıması olan baltalarını çıkarırlar, böylece evlerine yıldırım düşmesini engellerlerdi.

Söylenenlere bakılırsa uzmanlık alanı üçüncü kez vampir yapılması gereken kişilerdi. O zaman o üç kere doğmuş vampiri insanların rüyalarında dolaştırır, onlara kekelemeyi öğretirdi. Yetişkinlere binmeyi ve başkalarının ineklerini sağmayı severdi, bir kadın gibi giyinir, kuyruğunu beline sarar ve kendini kasabalı bir gencin nişanlısı olarak tanıtırdı. Kendi berberi ve dünyaya dağılmış bir sürü biraderi vardı. Biraderlerinin her biri değişik bir dil konuşurdu.

Böğürtlen eker, en son güler, başkasının kazını pişirir ve yolculukları kısa keserdi. Çocuklar rüyalarında onu gördüklerinde yataklarını ıslatırlardı. Hayvanların dilini bilir, müziği sever, bir erkeğin kafası ve bir kadının vücuduna sahip olduğu için onu şişeye kapatan kadınlar tarafından nefret edilirdi, ama ona ruhlarını bile satarlardı çünkü Havva'nın Cennet'ten Adem'den çok sonra kovulduğunu biliyordu,

dahası kuyruğunu ya da pantolonundan çıkardığı her neyse onu kamçı gibi kullanabiliyordu. İyi bir rençberdi, bir nehrin yatağını sürebilirdi. Kara köpeklerden, horozun ötüşünden korkar, su değirmenindeki terazide oturmayı severdi. O hiç kimseyi aramazdı, herkes onu arardı, hatta ondan korkanlar bile. Derlerdi ki:

"Eteğini yakalarsa — kes gitsin!"

Alıçlardan ve siyah kınlı bıçaklardan korkardı. Gölgesi at gölgesiydi ve kendini her yerde rahat hissederdi ama çocuklar onunla dalga geçerlerdi:

"Kışt kışt! Git beyaz kısraklarla otla!"

Gençliğinde bir değnekle bir keçi postundan bir kurt yapmıştı ama kurt yerden hiç kalkmamıştı. Sonra rüyasında Tanrı'ya dua etmişti çünkü Tanrı'ya sadece rüyalarında inanırdı. Tanrı da ona şöyle demişti:

"Kurduna: 'Babana atla!' de o zaman canlanır."

Bunu yapınca kurt onu neredeyse paralayacaktı.

Balıkçılar Komünyonu kilise de yutmayıp nehre tükürerek ona vermiş olurlardı.

"Ben sana Komünyon veriyorum, sen de bana balık ver!" derlerdi.

İnsanlar onun cani olduğunu söylerdi ama o yaban güllerinden, benekli köpek yavrularından ve siyah kemerlerden korkardı. Birisi ona tokat atarsa vursun diye öteki yanağını da dönerdi, ama insanlar bunun yapılmaması gerektiğini bildiklerinden ona ikinciye vurmaya asla cesaret edemezlerdi, çünkü bunu yaparlarsa onun gibi iki tane daha doğardı. Bu işi kadınlara bırakmışlardı, kadınlar da onu kuyruğunu

düşürene kadar dövmüşlerdi, sonunda kuyruğu düşünce ondan öyle güzel bir kız yapmıştı ki eşi benzeri yoktu. Adı Petra Alaup'tu ve Trieste'de yaşıyordu. Kavşaklarda böbürlenirdi:

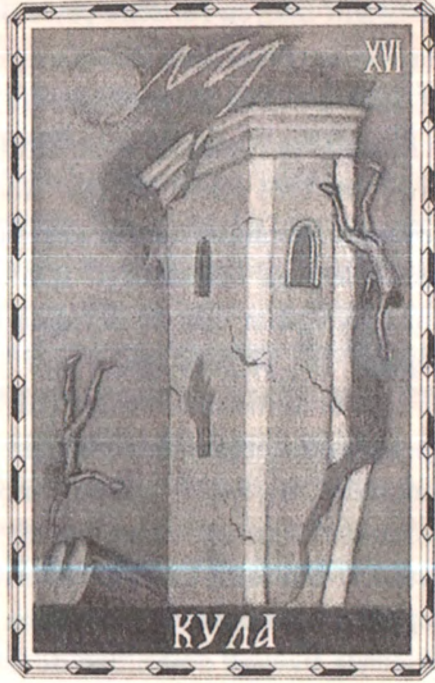
"Tanrı insanı kendi imgesinde, kendine benzer yapmış, insanın ne kadar çirkin olduğuna bakın; ben kızkardeşimi kuyruğumdan yaptım, bakın ne güzel oldu."

Fırtınalı bir gecede kızı kendine karı almış, kız üç ay boyunca koltukaltında horoz yumurtası tutmuş ve hiç yıkanmamış. Yumurtadan inek kulaklı bir çocuk çıkmış, babasının kopyasıymış. İblis bu çocuğa ilâveten bir çocuk sahibi daha olmuş. Yalanın babasıymış. Kendinden nefret eden birisine asla kötülük yapmazmış, sadece ailesine ve onu sevenlere yaparmış kötülüğü. Biyografisi Niş'te hazırlanmış (Pavle Sofriç, *Sırp Şeytanının Tarihi*, "Niş Eparchy Herald").

1813'te demircilik işinden sıkılıp karısı Petra Alaup'a ne yapsam diye sormuş. Kadın ağzından ağzına fısıldamış. Sonra iblis, sarı Türk köylüsü ayakkabıları giymiş, beyaz kısrağının üzerinde Napolyon'un süvarilerine yazılmış. Leipzig'de savaşı kaybetmekte olan Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in birliğine verilmiş.

16. Anahtar
YIKILAN KULE

Bir sabah Zemun evlerinin odaları bir gece önce yağan kar yüzünden şafakta ışıl ışıl aydınlandı, duvardaki aynanın beyaz parıltısı da Sofronije'yle Jerisena'nın erken kalkmasına neden oldu.

O karlı sabah, kahvaltıda Sofronije sordu:

"Ağabeyin neden bizi hiç ziyaret etmiyor?"

"Çünkü o seni kılıcının kınıyla yaralayıp ağaca astıran Avusturya subayı. Uzaklarda. Fransızların peşinde."

"Bunu bana şimdi mi söylüyorsun? Peki beni neden kurtardın?"

Onun bir lokmayı annesinin babası, ötekini babasının annesi gibi çiğneyişini izleyen Jerisena şöyle dedi:

"İki tür kadın vardır. Bu açıdan kadınların sanki iki cinsiyeti var gibidir, ayaklarındaki iki ayakkabı gibi.

Birinci türe *Muzafferin Karısı* diyebilirsin. Babası yoktur. Kocasına hep rıza gösterir, güçlü olduğu, Adem ve çocuklarının babası olduğu, isimlerini ondan alan hayvanlar dünyasına ve savaştığı doğaya hükmettiği için ona hayranlık duyar. Dünyanın göbeğinin nerede olduğunu unutmamıştır. Kocası sayesinde güç ve para sahibi olur. Onun günleri uzun ve günlerinde benimkilerden daha çok gece var diye düşünür erkeği hakkında, Habil'le Kabil gibi yumuşak ve birbirinden uzak oldukları, hiçbir nüfuzu ya da gücü olmayan yalnızlar oldukları için oğullarını küçük görür. Kendi gölgelerini sürsünler, büyüsün diye de terleriyle sulasınlar, diye düşünür oğulları hakkında. Onların akranlarından, kulaklarını ekmekleriyle tıkayan o nesilden de nefret eder. Bir şey seçti mi kendisinin en çok sevdiği şeyi değil, babasının ya da oğlunun en çok nefret ettiği şeyi seçer. Aşkı klitorise bağlıdır ve gebeliği düşünmeden haz alma anlamına gelir.

"Öteki türden kadınlara *Muzafferin Kızı* diyebilirsin. Kendisi için 'Varolmadan çok önce öğrenilmiştim' diyebilen Babasına aşıktır. Onda bir yaratıcı, muzaffer, kendisi ve kızı etrafında marifetle ittifakın akrabalığını ören güç sahibi birini görür. Kendi kocasını hakir görür. Her ne kadar iyi bir adam da olsa, alanında uzman da olsa kocası için "Herkes saatini çalıp, müzikle ruhunun suyunu sıkabilir, kulağından

devedikeni çıkabilir!" der. Onu yalnız olduğu için affetmez. Hiçbir gücü ya da nüfuzu olmayan, bir hadımdan bile daha az otoritesi olan birini kim ister! Bu sebeplerden kardeşlerini ve akranlarını hakir görür. Zamanın şapkası altındalarmış, sonra şapka üstlerinden kalkıvermiş der onlar için. Ama oğluyla akranlarına hayrandır çünkü onların günleri ikizdir, onlarda babasının biraderliğiyle aynı ruhla kenetlenmiş büyük bir akrabalık görür, onlarda gelecekteki muzafferleri görür. Kurumuş dört teri ve dört rüzgârı arkalarından attıklarını ve artık özgür olduklarını düşünür, çünkü o gücü ve zenginliği ya babası ya da oğlundan edinir. Genellikle oğlunun arkadaşlarından birinin yatağında bulur kendini. Bir şey seçtiğinde en sevdiği şeyi değil kocası ya da kardeşinin en çok nefret ettiği şeyi seçer. . . Sevgisi uterusa bağlıdır ve hazzı düşünmeden gebe kalma anlamına gelir.

"Peki ya sen bu iki türden hangisine giriyorsun? Hangi cinsiyettensin?" diye sordu Opujiç ona ürpertiyle.

"İkisinden de değilim. Bir bakıma cinsiyetsizim. En azından şimdilik istisnayım. Ben üçüncü pabucum. Seçtim mi en sevdiğimi seçerim."

"Demek üçüncü pabuç gerçekten varmış!"

"Evet. Başka kadınlar gibi davranmamaya çalışıyorum. Muzafferlerle yeniklerin nesilden nesile değişmesi kanununa uymuyorum çünkü bu erkek türünün davranış normu. Erkekler için dünyanın başka birinin içinde olageldiğini biliyorum, kadınlarınsa kendi içlerinde olageliyor. Akşam bitkilerinin gölgeleri gökyüzüne süzüldüğünde ben *Yeniğin Kızıyım;* bunu biliyorum. Herkese rağmen babama hayranım."

"Ama babamın geçen savaşta, geçen yüzyılda senin babanı öldürdüğünü bilmiyor musun?"

"Bunun suçlusu sen değilsin, ağabeyim — Avusturya ordusundan yüzbaşı Pana Tenecki; o da baban, Fransız süvarisi Yüzbaşı Haralampije Opujiç gibi kana susamış. Onların suçu zamanın daha gerilerinde aranabilir. İşte bu yüzden ağabeylerimin ve despot, muzaffer arkadaşlarının meydana getirdiği kibirli falanja tahammül edemiyorum, onlar da bana. Karılarına da. Senin ve sizinkilerin kaybettiği bu savaşı kazanırlarsa muzaffer şiddetlerine maruz kalacak kendi çocuklarımla onların çocuklarını düşünürken bile ürperiyorum. Mümkünse müstakbel oğlumun zayıf akranlarından birinin yatağında bulmak isterim kendimi, bir metresten çok bir anne olarak, tıpkı güçlü, muzaffer bir babanın zayıf oğlu olan seni seçmem gibi. Seni seçtim çünkü annen, kardeşlerin ve metreslerin seni sevmiyorlardı, eğer olursa kızın da seni sevmeyecek. Eğer başaramazsam, bütün dişi akranlarımın ve senin babanın içinde olduğu muzaffer ağabeylerimin güçlü sürüsüne dönmek zorunda kalırsam bu en büyük yenilgim ve cezam olacak. Üçüncü pabucu çıkarmak zorunda kalırsam bu benim için yolun sonu olacak.

"Ama beni boşver. Senin ve ikimizin nerede durduğumuza bakalım. Kuzeybatıya doğru geri çekilen birliğine dönmek istiyorsun. Bu ilerleyiş Fransa'nın bir yerlerinde sona erecek. Fransa'nın senin devletin olup olmadığını bilmiyorum ama onun ordusuna hizmet ettiğini biliyorum. Devletlerin gerekli kötülükler olduklarını da biliyorum. Bir devletten en fazla çorbana tükürmemesini bekleyebilirsin. Ya savaşlar? Millet diyorsun, milletinin zafer kazanması için sa-

vaşıyorsun. Millet nedir? Bana bak. On yedi yaşındayım. İnsanlıkla aynı yaştayım çünkü insanlık hep on yedi yaşındadır. Yani bir millet daima çocuktur. Büyür durur ve dili, ruhu, belleği, hatta geleceği ona hep çok küçük gelir, giysiler gibi. Bir milletin kılığını sürekli değiştirmek zorunda oluşu bundandır çünkü kıyafeti hep kısalır, daralır, dikiş yerlerinden patlar. Bu hem zor hem de eğlenceli bir şeydir. Dil diyorsun. Rüyalarımızda hepimiz bütün dilleri anlarız. Rüyalar Babil Kulesi öncesi vatanımızdır. Rüyalarımızda hepimiz ölülerle dirilerin tek ve yegane büyük ilkel dilini konuşuruz. . . Peki savaşmak niye? Tarihte geriye gitmek niye? Her cinayet bir intiharın parçasıdır."

"Beni askerlikten ayrılmaya ikna etmeye mi çalışıyorsun?"

"Evet. Askerlikten ayrılmanı istiyorum. Bu babanın mesleği senin değil. Hadi o kuleden alevlere atlayalım, bizi koruduğuna, bize güvence ve para getirdiğine boşu boşuna inandığın o yenilgi ve felaketten kurtulalım. Baştan başlayalım."

"Biliyor musun sevgilim, savaşta bir şey öğrendim. Birlikteki akranlarımdan daha önce ölenler daha akıllıydılar ve dünya hakkında etraflarındakilerden daha çok şey biliyorlardı, onların farkına varıp yakında öldürüleceklerini bu şekilde anlıyorduk. Her cinayetin binlerce yıllık bir ön hazırlıkla işlendiğini biliyorlardı. . . Daha sonra ölenler daha aptaldılar. Ama doğuştan gelme zekanın ya da budalalığın belirlediği bir şey değildi bu. Yani iki vaka vardı. Biz ikincisine dahiliz."

"Nasıl yani?"

"Biz mutlu aşıklarız değil mi? Mutluluk insanı aptallaştırır. Mutlulukla akıl birarada olamazlar, tıpkı bedenle düşüncenin birarada olmaması gibi. Çünkü sadece acı bedenin düşüncesidir. Başka bir deyişle mutlu insanlar aptal insanlara dönüşür. Aşıklar ancak mutluluklarından kurtulduklarında tekrar akıllanabilirler, eğer normalde akıllılarsa tabii. Bu yüzden de kılıcımı bırakmam konusunda biz karar vermeyelim. . . Adımların efendindir, sen de onların uşağısın. . ."

Trieste'li aptal, genç teğmen Opujiç Zemun'da o kış sabahı bunları söyledi, kılıcını çoktan bıraktığının farkında bile değildi.

17. Anahtar
YILDIZ

Teğmen Sofronije Opujiç kılıcını bırakıp askerlikten ayrılınca Jerisena Tenecki'yle birlikte bir araziye yerleşip orada çiftçilik yapmaya başladılar. O akşam kendi kovanlarından harika, hafif baharatlı, taze bal, ay çöreği ve yaban cevizli, acı portakallı tart yemişlerdi. Yatakta yatmışlar, karanlıkta aptal ve akıllı yıldızlardan söz ediyorlardı. Pencere açıktı, perde hamile gibi şişerek odanın içinde kabarıyordu, içinde durgun rüzgâr vardı. Sofronije çocukluğunda Tries-

te'de nasıl büyük bahçe kapısında sallandığını hatırlamıştı, kapının kulbuna çenesi ve elleriyle tutunurdu; ama sonra her zamanki gibi kendilerini binbir gece içinde bulmuşlardı. Şehrazat'ın hangi gece Harun'dan hamile kaldığını ve o akşam hangi hikâyeyi anlattığını bulmaya çalışıyorlardı. Ama hesapları bir türlü sonuçlanmıyordu çünkü çok az geceleri vardı ve uykularını hiç alamıyorlardı. Hızlı yaşıyorlardı — günde dört mevsim, derdi Jerisena hoşnutlukla.

O gece fikir alışverişinde bulundukları bir başka konu daha vardı. Yüzbaşı Haralampije Opujiç, Horatius okuduğunu, klarnet çaldığını ve böyle şaşırtıcı binlerce ufak tefek şey arasında onları görmek istediğini itiraf eden bir mektup yazmıştı: Müstakbel gelinini ilk olarak, oğlunu da karşılaşırlarsa yanından geçip gitmesin diye seneler sonra tekrar görmek istiyordu. Baba İstanbul'a diplomatik bir görevle giden bir elçiye eşlik edecek bir birliğe aktarılmıştı ve bu yolculuk esnasında Jerisena'yla Sofronije'nin yaşadıkları bölgeden geçecekti. . .Genç Opujiç, Jerisena'yı da hayrete düşürerek babasının mektubuna cevap vermekte kararsız kaldı. Jerisena bazen Sofronije'nin kendisinden bir şey sakladığını düşünüyordu.

Gerçekten de bir şey saklıyordu. Herkesten, bütün dünyadan sakladığı şeyi — ruhunun derinliklerinde küçük bir ağrıya dönüşen kalbinin altındaki o küçük açlığı. Zaman zaman kendini tek başına odasına kapatıp bir şeyler yapar, bazı mektupların gelmesini bekler ya da bir iki günlüğüne bir yerlere giderdi. Geceleri manyetik fırtınaların müziğini dinler, onların uğultusu ve yankılarıyla yeraltı tünelleri, labirentleri, çok zaman önce yıkılıp dünya yüzünden silinmiş

koskoca şehirler önünde açılırdı; yeraltının soğuk ve sıcak kokularının kahkahaları kılavuzluğunda bu şehirlerin gömülü sokaklarında dolaşırdı. Ya da kayalarla kumların altında madenlerin kan gruplarının hep bir ağızdan mırıldanışını, aslında sadece uzun zaman önce Panonian Denizi altına gömülmüş kıtların yankısı olan bu sesi işitiyordu. Artık varolmayan ama iki Atlantis'le bağlantısını göbekbağı gibi koruyan bir denizin. . .

İneklerle keçilerin, yılanlarla köpeklerin gözlerinden yansıyan Jerisena, onun içinde bir huzursuzluk olduğunu fark etmişti. Kilitlerle kapı kulplarının boş silahlar gibi şakırdadığı evlerinin her odasında davranışlarıyla konuşmaları hep başka başkaydı. Her kapının ardında başka birine dönüşüyordu. Mutfakta sadece Türkçe konuşuyordu, oturma odasında Jerisena'nın annesinin dilini konuşuyordu, bunu metresinden öğrenmişti, çalışma odasında sessiz duruyordu. Geceleyin yatakta yanan bir kor gibi sıcak, çıplak yatıyordu ama uyuduktan sonra kocaman bir soba gibi ağır ağır soğuyordu, şafaktan önce Yunanca atıp tutmaya başladığında Jerisena'nın bir çocukmuş gibi üzerini örtmesi gerekiyordu.

Bir öğleden sonra onu öptüğünde Sofronije yerinde sıçradı.

"Ağzında ne var?" diye sordu.

"İçinde senin sırrının durduğu bir çakıl taşı. Sırrını bana verdiğini unutmuş muydun? Onu o zamandan beri saklıyorum. Şimdi ne olduğunu söyle bana. Şişedeki bir mesaj gibi çok uzun zamandır senin içinde kapalı. Bu sırrı kafana neden bu kadar çok takıyorsun? Her sır kendi ürkekliği sayesinde saklanır. Bırak o kendi başının çaresine baksın."

"Tamam," dedi Sofronije, "ertesi sabah, işçilerle bana taze ekmek getirdiğinde bir yolunu düşüneceğim. Çünkü bu basit bir mesele değil. . ."

Öyle de yapıldı. İşçilere yedi değişik otla tatlandırılmış brendi götürmek için dışarı çıktı. Ertesi sabah işçiler zamanından önce, Jerisena ekmekleri getirmeden önce acıktılar. Sofronije'den açlıklarını bastıracak bir şey istemeleri onu çok memnun etti. Hâlâ incir ağacının altındaydılar, o da şöyle dedi:

"Meyve ver ey incir, işçilere yiyecek bir şey çıksın!"

Bu kelimeler çocukluğunda duyduğu bir hikâyeden alınmaydı.

İncir gerçekten de zamanından iki ay önce meyve verdi, onlar da yediler. Arabayla ekmek somunlarını ve diğer yiyecekleri getiren Jerisena iki ay sonra geldi. . .

Arabadan aldığı iki testiyi omzunda taşıyarak, bir ayağı suda, bir ayağı arazinin kenarındaki gölün kıyısında yürüdü. O kadar çok zaman geçtiğinin farkında bile değildi. Her zamankinden daha güzeldi.

"Bir yol düşündün mü?" diye sordu ona.

"Ağzım ne kadar da acı, sanki bütün ruhum orada konaklamış!" diye fısıldadı kendi kendine.

"Evet bir yol düşündüm," dedi Sofronije. "Kulaklarınla değil ağzınla dinleyeceksin."

"Ne demek istiyorsun?"

"Şöyle olacak. Sana kendi dilimde bir şiir okuyacağım, sen de onu anadilinde dinleyeceksin."

"İkisi farklı diller," dedi Jerisena.

"Önemli olan da bu. Eğer dinlemeye hazırsan iki dil arasındaki sessizlikte gerçeği keşfedeceksin. Diller arasında sessizlik okyanusları hüküm sürer. Öyle ayarladım ki duyduğun kelimeler benim dilimde de annenin dilindekiyle aynı sesi çıkaracaklar ama onun dilinde bambaşka bir anlamları olacak ve benim sırrımı açıklayacaklar. Benim dilimdeki anlamları hiç önemli değil."

Ve okumaya başladı:

"Sana dua ediyorum Tanrının Annesi, Cennetin Kraliçesi,
Gözlerini ona çevirme
sevgilime
Yakarışlarını dinleme
Dualarında adını söyleme!
Bırak ruhun belli etmeden uçsun
Onun yapacaklarının üzerinde.
Çünkü sevgilim öyle korkunç bir şey yapacak ki
Cesaretim yok
Ne düşünmeye ne öğrenmeye.
Eğer aracılık edersen ona, sevgilime,
Her şeyi bilmelisin hakkında, benim öğrenmeye
cesaret edemediğim her şeyi.
Onun için ve günahları için dua edersen
O zaman ben de bilmeliyim, ben ki
sana dua etmekteyim.
Sana dua ediyorum Tanrının Anası, Cennetin Kraliçesi,
Gözlerini ona çevirme,
sevgilime!

Jerisena onu dikkatle dinledi ve alnı yavaşça açıldı çünkü büyük tutkusunun bir kadına dair olmadığını anlamıştı, daha doğrusu içlerindeki herkesle bütün kadınlara dairdi, onu geleceğe çekenin başka bir şey olduğunu fark etti, gerçekten de büyülü ve dayanılmaz bir şey. Eve döner dönmez Sofronije'nin sarı süvari çizmelerini dolaptan çıkarıp yolculuk çantalarını topladı.

"Babanla birlikte İstanbul'a gidiyoruz. Bakır kalkanlı o sütuna."

18. Anahtar
AY

Yılın "iki ekmek arası" diye bilinen zamanında Jerisena Tenecki'yle sevgilisi Doğuya, karantinaya doğru yola çıktılar, orada bir handa Yüzbaşı Haralampije Opujiç ve eşlik ettiği delegasyonu bekleyecekti. Jerisena erzak dolu arabada uyuyor, genç Opujiç de atını sürüyordu. Bu esnada atının toynakları altında iki yolun çınladığını hissedebiliyordu; doğuya giden Romalı lejyonların yolu İstanbul'a giden üst yolun altında sesli bir gölge gibi çınlıyordu.

Yolculuk onları, kışın "köpekle kurt arasında" diye bilinen bir bölgeye götürdü; uzaktan her biri yolun bir tarafında iki kule gördüler, sonra birdenbire silah sesleri duydular. Opujiç atını mahmuzladı ve yolun kıvrımı ardında bir nehir gördü. Karaca kokuyordu ve bütün yüzeyi ceviz kaplıydı, cevizler o sene o kadar bol meyve vermişti ki dalları kırılmış, meyveleriyle yaprakları aşağıdaki suyu kaplamıştı. Nehrin üzerinde kırmızı bacasından çıkan dumana asılmış koca bir örümcek gibi duran büyük köhne bir han vardı, önünde de bazı yolcular sudaki bir şeylere ateş ediyorlardı.

"S-sakın, s-akın bu tarafa geçmesin!" diye bağırdı birisi kekeleyerek.

"Aman Tanrım, geçti bile, geçti işte!" diye inledi bir başkası tüfeğini tekrar doldururken.

Sofronije Opujiç bunun vakit öldürmek için icat edilmiş bir eğlence olduğuna karar verip oda var mı diye bakmak için hana girdi.

"Sadece bir tek oda var," dedi hancı, Jerisena'yla Sofronije'yi taş bir balkonla kuşatılmış üst kata çıkardı. Taşların arasında bir sürü ot bitmişti, odanın duvarları da eskiden yeşile boyanmıştı. Tezek ve saman kalıplarıyla dışarıdan ısıtılan bir sobası vardı ve içeride bir tezgah üzerinde su ısıtılıyordu.

"Hanın en güzel odası," dedi çocuk ama sanki tükürecekmiş gibi etrafına bakınıyordu.

"Burada silah eğitimi yapıyorsunuz galiba," dedi Sofronije yemekte nehrin kıyısında en fazla gürültü koparan adama.

"An-n-lamıyorsunuz, efen-n-dim," dedi adam. "Yarın ayaklarınızı bulduğun-n-uzda siz de ateş etmeye başlayacaksınız. Size han-n-gi odayı verdiler?"

"Yeşil oda olmasın?" diye araya girdi öteki yolcu. "Eğer yeşil odadaysanız bu gece ne rüya gördüğünüze dikkat edin."

"Neden acaba?" dedi Opujiç gülerek.

"Burada karantinada bekleyenlerin hepsi o odada kaldı. Sonra da hemen başka bir odaya geçmek istedi. O odada geceyi kim geçirdiyse aynı rüyayı gördü."

"Nasıl bir rüyaymış bu böyle?" diye sordu Sofronije aynı şakacı ses tonuyla.

"Ne inatçı adamsın!" dedi üçüncü adam. "Herkes rüyasında ceviz kokan o aynı adamı gördü, sevgili dostum. At kuyruğunda sedefli kelebek bir toka var. Asker üniforması giyiyor ve o odada onu rüyasında gören herkesi öldürmeye çalışıyor. Beni de kılıcıyla öldürmeye çalıştı ama zamanında uyandım. Bazıları uyanamadılar."

"Peki onlara ne oldu?"

"Ke-k-keliyorlar," dedi nehrin kıyısındaki adam. "B-bu yüzden ateş ediyoruz."

"Neye ateş ediyorsunuz?" diye sordu Jerisena da gülerek.

"Ceviz kabuklarına. Kötü ruhlar onların üzerinde Türkiye'den bu tarafa geçiyorlar. Çünkü kötü ruhlar kendi başlarına sudan geçemez. Bu yüzden de ceviz kabuklarını kullanıyorlar... Dün Zemunlu bir misafir yeşil odadakini rüyasında gördü ve tanıdı. Rüyasında gördüğü adamın Zemun'da bir çan dökümhanesi olduğunu söyledi."

"Pöh, cadılar kayık diye ceviz kabuğuna biner, siz de cadıyı durdurmaya çalışıyorsunuz! İşe yaramaz! Onlar nehri yumurta kabuğunda geçer," dedi Jerisena onlara gülerek ama ertesi sabah o da solgun uyandı.

O gece genç Opujiç'le erken yatmışlardı. Yeşil ayışığında sırtüstü yatarken nehrin üzerine yığılan kokuları hissedebiliyordu, hafif kokular ağır kokuların üzerindeydi; önce katran, su ve çamur kokusu, sonra duman ve son olarak da küme küme ıhlamur kokusu. Ayışığının bile üç kokusu vardı, o geceki ayın üç safhasının birbirine karışmış kokuları. Suyun nemi pencerelerden içeri giriyordu; hanın bir yerlerinde birisi klarnet çalmaya başlamıştı. Çok hafiften onların şarkısını "***Anılar Ruhun Teridir***"i çalıyordu. Sofronije Jerisena'nın bir tutam saçını ağzına aldı. Böylesi bir yerde böyle bir müziği duymaktan şaşkın, göbeği üzerinde yatarken kendisinin ve içindeki korkunç arzunun yaşlandığını hissetti, geceler onu geçmişteki bir zamana götürüyordu, günler onu ters yöne çekiyordu ve gelecek her adımının önünde ağır ağır geri çekilen bir karanlık gibiydi. Elle tutulur bir neden olmadan Jerisena için endişelendi, yatağın altındaki tozun ve hanın altındaki çürümenin tadını hissetti. Ayışığında yengeçlerin kıyıya çıktığını işitti ve koku duyusu iyice derinlere dalarak yeraltındaki nemli gümüş ve yanık kaya kokularına ulaştı. Toprak altındaki gazların petrolü yerin rahminin yokuşlarına nasıl ittiğini, çürüyen bitkilerin, sülfürün ve sıcak demir-zengini suyun kokularının nasıl birbiri üzerine yığıldığını hissediyordu. Tam şafak sökmeden önce yanında yatan Jerisena çığlık atarak onu uyandırdı:

"Ne biçim bir yer! Anlamsız yağmur, anlamsız güneş! Rüyamda onu gördüm," dedi.

"O olduğunu nereden anladın?"

"At kuyruğunda sedef bir kelebek vardı. . . Kemerinin altına bir kitap sıkıştırılmıştı, şiir kitabı sanırım. . . "

"Sana saldırdı mı?"

"Hayır. Tam aksine, beni görünce ödü koptu." Birden dışarıdan taze bir silah sesi geldi. Opujiç kalktı, balkondan baktı ve donakaldı. Handaki yolcular Sofronije'nin babasına ateş ediyorlardı. Jerisena bağırdı:

"Bu o! Onu hatırladım! Saçında sedef kelebek var!" Sofronije buna sert bir sesle cevap verdi:

"Sakin ol! O benim babam, bu salaklar da onu öldürmek istiyor!"

Bir tüfek kaptı.

Ama Yüzbaşı Haralampije Opujiç'in yardıma ihtiyacı yoktu. Süvarileri göz açıp kapayana kadar grubu etkisiz hale getirdi, yüzbaşıya ateş eden kekemeye sağlam bir tokat attılar, bu kekemeyi durdurdu ve Fransız sefirinin şaşaalı arabasını hanın avlusuna soktular. Bir parmak yaldız, iki parmak çamur kaplıydı araba. Kapısını açıp merdiveni indirdiklerinde ilk olarak mor bir çizme belirdi, sonra mavi bir ceket giymiş, beline de ipek bir kuşak sarmış bir oğlan aşağı atladı ve onun majesteleri Napolyon'un elçisi olduğu, görevli olarak İstanbul'a gittiği kulaktan kulağa fısıldandı.

19. Anahtar
GÜNEŞ

"İkiniz de güzel ve mutlusunuz. Size zaten sahip olduğunuz her şeyi diliyorum," dedi yüzbaşı Haralampije Opujiç oğlu ona Jerisena'yı tanıştırdığında.

O sabah onu o beklenmedik mermiden kurtaran kanlı mahmuzlarla oturuyordu baba Opujiç handa ve yeşil piposunu tüttürüyordu. "Zaman patlamalarıyla" yaşlanmasına rağmen tuğlalı bir soba kadar sağlamdı; on yıl boyunca hiç yaşlanmıyor, sonra bir gecede on yıl yaşlanıyor-

du. Bir eşeği sırtında taşıyarak köprüden geçirebileceğini söylerdi sık sık şaka olsun diye; karantinadaki yolcular, at-kuyruğuna ve onu süsleyen sedef kelebeğe korkuyla bakıyorlar, sürekli yaydığı ceviz kokusunu duyuyorlardı; Jerisena şaşkınlıkla yüzbaşının kemerine sıkıştırdığı Horatius'un şiir kitabına baktı. Bu esnada yüzbaşı odasında yemek yiyen elçi dahil bütün handakilere neşeyle yemek ısmarladı.

Fransız elçisi İstanbul seyahatinde yanına sekreterini almıştı ama yüzbaşının düğüne gidiyormuş gibi kırmızı çizmeli beş süvarisi, bir de sarı Türk köylü ayakkabılı altıncı süvarisi vardı. Dehşeti yakalamaya, dehşetten kaçmaya ve dehşetle yaşamaya muktedirdiler. Yüzbaşı Opujiç yanında kuzgun karası saçlarında tuhaf kır çiçekler olan bir kız da getirmişti, öyle iri göğüslüydü ki kendi memesini ısırabilirdi. Ona Dunja diyorlardı. Jerisena'yla genç Opujiç'i görür görmez Dunja Jerisena'nın boynunda asılı duran üçüncü ayakkabıya kıkırdadı ve Sofronije'ye yarasının nasıl olduğunu sordu. Jerisena böylece yüzbaşının kafilesindeki kızın, babasının üç savaş meydanı üzerinden oğluna gönderdiği sağaltıcılardan biri olduğunu anladı ve Sofronije'sinin omzundan Dunja'nın saçının çıktığını fark etti. Üzerinde aynı gri yıldızlar vardı.

"Jedovkija'yla birlikte nasıl yemek yediğimizi hatırlıyor musun?" diye sordu Dunja Sofronije'ye, haşlanmış bir yumurtanın iki yarısı gibi duran iki altın gözünü Jerisena'ya çevirerek.

"Bakalım," dedi yüzbaşı, yemeğin keyfine peşin peşin vararak, yüzük takmadığı halde (çünkü yüzükler kılıç kullanmayı zorlaştırıyordu) ağır olan elinin parmaklarını

kapamaya başladı.

"Bakalım. Önce herkese bir porsiyon gri otlu ve dilli kepek çorbası... Eğer varsa içine azıcık toprak katılmış ekmek getirin. İnsanın vatanına duyduğu sevgiyi düşünüyordum da oğlum, şöyle bir şey: her şey halk için, hiçbir şey halkla birlikte değil! Sen de, çocuk, bana iki kase ılık Tanrı gözyaşını, bir saatte yaşlanan acı cinsten ekmekli bir bakışı, limonla çırp getir. Bir de Sava Nehri suyunda haşlanmış fasulye. Sava suyu yok mu? Yazık! O zaman bana ekmekli bakla getir... Bayan Tenecki'ye de ekmekli midye. Dunja'm için Jevdokija ne istiyorsa onu. Hepsinin üzerine ballı ısırgan çayı."

"Bu benim babam mı?" diye merak etti Sofronije, çocukluğunu hatırladı; Trieste'deki saraylarının yatak odasında babasının karanlıkta karısı Paraskeva Opujiç'in yanında nasıl yattığını ve başını kaldırıp nasıl kulak kesildiğini hatırladı. Sofronije artık babasının onca sene önce neyi dinlediğini biliyordu. Annesinin gecenin karanlığında babasının başını neden yastığa bastırdığını da biliyordu. Baba Opujiç merdivenin altında bir etek hışırtısı duymak için bekliyordu.

"Sırbistan'dakilere gelince," diye sürdürdü konuşmasını yüzbaşı, "onlara Fransız barutu harcayarak kazandığım parayı yolladım, kendilerine barut alabilsinler diye. Çocuk, şu bıçakları bile, yanan bir mumun fitilini kesecek hale gelsinler. Bizim için bir kaç siyah kaşık getir. Siyah kaşıkları tercih ederim, onlar en güzelleridir, öyle değil mi Bayan Tenecki? Hadi, çocuk, çabuk çabuk! Şafakta buradaki herkesin sırtlanacağı bir yolculuk var ve erken kalkan. . ."

Daha yüzbaşı siparişlerini bitirmemişti ki yanlarında bir ayı ve yedeğinde Fransız asker ceketi bulunduran bir adamla bir grup kadın hana girdi. Kendilerini gezici tiyatro olarak tanıttılar.

"Bu oyunun masraflarını hamimiz yüzbaşı Haralampije Opujiç'in karşıladığını duyururuz," dedi ceketli adam. "Kendisi tiyatroya gönül vermiş birisidir, şu anda Silezya'da bir yerlerde. Bu yüzden de size 'Yüzbaşı Opujiç'in Üç Ölümü' adında korkunç bir oyun oynayacağız."

Yüzbaşı Opujiç bu sözleri bir kahkahayla karşıladı ve oyunculara döndü:

"Oynayın çocuklarım, kâğıttan kelimeleriniz rüyalarınızda dinlensin, kanınızda sıcaklık bulsun ve bir anlığına tekrar hayata müptela olsun!"

Kadınlardan biri sahte yüzbaşı Opujiç'e, Fransız asker ceketliye döndü ve şöyle dedi:

Sizin atalarınızın sadece birer ölümleri vardı yüzbaşı. Ama siz öyle değilsiniz! Sizin üç ölümünüz olacak, işte şunlar (bunun üzerine kumpanyadaki diğer üç kadını işaret etti). *Buradaki şu yaşlı hanım, şu güzel ve şu küçük kız, onlar sizin üç ölümünüz. Onlara iyi bakın...*

"Benden geriye bir tek bu mu kalacak?" dedi gerçek yüzbaşı Opujiç, oyunu keserek.

Evet. Bir tek bu.

"Hiç fena değil!" diye araya girdi Opujiç tekrar.

Ama dikkatli olun yüzbaşı, ölümlerinizi fark etmeyeceksiniz, zafer takından geçer gibi içlerinden geçeceksiniz ve hiçbir şey olmamış gibi yolculuğunuza devam edeceksiniz.

"Üçüncü ölümümden sonra, üçüncü kez vampirleştikten sonra ne olacak?" diye araya girdi yüzbaşı tekrar, oyuncuların hayreti ve handaki konukların şokuyla dalga geçerek.

Bir müddet, yüzbaşı, hem size hem de başkalarına hâlâ hayattaymışsınız gibi gelecek, hiçbir şey olmamış gibi, ta ki son aşkınızı yaşayana kadar, ta ki çocuk yapabileceğiniz bir kadın size aşık olana kadar. Sonra, tam o anda, dünya üzerinden yok olacaksınız çünkü üçüncü ruhun çocuğu olamaz, tıpkı üçüncü kez vampir olanların çocuklarının olamayacağı gibi...

Birdenbire kapıdan klarnet sesi duyuldu. Bu sefer birisi Haydn'ın "Saint Anthony's Chorale"ını çalıyordu. Sesi duyunca yüzbaşı üzerine kaynar su dökülmüş gibi ayağa fırladı, gösteriyi durdurdu, hemen oyuncuları kışkışladı ve taş balkona koştu.

Bir dakika sonra yemek salonuna kolunda bir hanımla girdi, kadın elinde mavi bir yastık taşıyordu. Göğsündeki derin açıklık parfümlü yapay güzellik işaretleriyle bezenmişti, küçük kulak deliklerini de kırmızıya boyamıştı. Yüzbaşının öteki kolunda güzel, dalgalı saçlı bir delikanlı vardı, bir Avusturya süvarisi üniforması giymişti.

Onları yüzbaşıyla görünce Dunja yenini ağzına götürerek çığlık attı ve yüzbaşının yeni misafirinin yastığındaki çıngıraklar şıngırdadı. Sonra yüzbaşı Opujiç'in birdenbire değişik, kilisede ilahi okur gibi bir sesle şunları söylediği duyuldu:

Aşılmaz mesafeler aştım, ey Koruyucum,
endişelerimde,
Hiçbir yerde ne sığınak buldum
ne de örtünecek bir örtü.
Yalnız olmak zor, yalnız olmak
sizin Sırplar arasında
Sana şarkı söyleyen bir yüzük getirdim
ama gözlerin görmüyor beni peçenin ardından.
Gençlik parıltılı değil şairin için
yaşlılıkta bile
Korkunç rüyan çağırıyor beni
benimkinden
Burada, yüreğim yükseliyor, görüyorum
bu kemirgen gecede
Ve yerleşiyor sesine
o barbar duaların.

Bu sözlerin ardından yüzbaşı yeni gelenleri Sremski Karlovci'den Bayan Rastina Kaloperoviç ve Avusturya ordusunda asteğmen oğlu Arsenije olarak tanıttı, şansın ve şartların talihli bir birleşimiyle uzun zamandır ilk defa burada biri kızı, diğeri de kardeşiyle buluşmuştu, yani Dunja Kaloperoviç'le. Dunja ayağa kalkıp yeni gelenlerin yanına gitti, annesini çıngıraklı mavi yastığından, ağabeyini de dudaklarından öptü ve hepsi oturdular.

"Seni tanıyamadım. Sanki ilk defa görüyor gibiyim. Üvey kardeşim olduğundan beri daha güzelleşmişsin," dedi Ar-

senije Dunja'ya. "Sana bir şey getirdim. Küpelerin. Takmak ister misin?"

"Burada olmaz. Kulaklar küpelerle her delinişlerinde bekaretlerini yitirirler; hep biraz kan çıkar," diyerek gülümsedi Dunja.

Asteğmen Arsenije'ye bu gülüş, onun benzersiz bir ustalıkla çaldığı yabancı pahalı bir çalgı gibi geldi. Dunja üvey kardeşinin gözlerinin içine baktı ve sanki onu öpüyormuş gibi tabağındaki siyah kaşığı öptü.

"Ayaklarımı fark etti bile," diye düşündü Jerisena Tenecki öfkeyle, masanın öteki ucunda midye yiyordu; yüzbaşı Opujiç'e hayretle baktı. "Babamı öldüren adam bu mu?"

Baba Opujiç sanki bu soruyu duymuş gibi bardağını aldı ve kadeh kaldırmak için ayağa kalktı.

"Mes dames, şu karşınızda duran adamın ruhunun iyice kuruma batıp batmadığını merak ediyorsunuzdur. Permettez moi l'opportunité de vous expliquer mon cas. . . Bir ömür yetecek kadar çok kilise şarkısı söyledim, sonra söylemeyi bıraktım, iki ömre yetecek kadar şarap içtim ve iki bağımı da kuruttum, payıma düşen gusleyi çaldım sonra da çalgıyı parçaladım. Artık söylemek istediğim her şeyi söyleyebilirim. . . Bildiğiniz gibi sizin cinsi latifiniz genelde bu savaştaki ünlü askeri liderlerden onları hatırlatacak bir tutam saç ister. Aslına bakılırsa burada daha farklı olanlarımız da var, bazen bizi iyileştiren bir kadının işareti olarak yaralı gövdelerimizde bir tutam dişi saçı taşırız. Bu erkek ve dişi saçlar arasında biz askerlerle bizi yönetenlerin farkı gizlidir. Çünkü insanlar ikiye ayrılır, öldürenlerle nef-

ret edenler. Biz askerler öldürmekle görevli o yeteneksizler soyundanız, nasıl nefret edileceğini bilen yetenekli güç sahiplerinin yanında hiç sayılırız. Bir adama kılıcını çatalından daha hızlı kullanmayı öğretebilirsin. Ama nefreti öğretmek nesiller alır. Bu bir yetenektir. Güzel bir ses gibi. Bütün kılıçlardan daha tehlikeli bir yetenektir. Eğer bende olsaydı asker olmazdım, cennet Tuna'nın öteki yakasında sizin Zemun'da çan yapıyor olurdum, mademoiselle Tenecki, en güzel çandan şarap içerdim, kulaklarımın birinden bir söğüt çıkardı, ötekinden asma ve dökümhanenizin çatısındaki demir horoza hiç kafayı takmazdım. Kayığımda mutlu mutlu oturur, akıllı balıkları tutardım ve birilerinden o kadar çok nefret ederdim ki Paris'te bir yerlerde adamların kulakları düşerdi. Ama nefret yeteneğinden yoksunum, bu yüzden de düşmanlarımı öldürmek zorundayım. Ama bunlar hüzünlü hikâyeler, bugünse neşeli bir gün. Onca seneden sonra ailemle tekrar biraradayım ve bu kadehi sevdiklerimin adına ve sağlığına içmek istiyorum. Vivat!"

Yüzbaşı Opujiç kadehindekini kafasına diktikten sonra, pencereden nehre fırlattı. Kadeh karanlıkta akıntıya kapılmış yüzen ceviz kabuklarının arasına düştü.

Sabahleyin nehrin öteki yakası sisten çıkıp güneşe boğuldu. Yüksekti, dipleri erozyona uğramıştı ve üstü, yeşil köpük altındaki yüksek durgun bir dalga gibi suyun üzerinde yükselen otlarla kaplıydı. Kafile yola çıktığında genç Opujiç kısrağını adeta çırılçıplak sürüyordu, kılıcını bıraktığından beri ata böyle binmeyi tercih ediyordu; babasını yakalayıp akşam yemeğinin hesabının halledilip halledilmediğini sordu ve cevabını aldı.

"Hepimizden Nisan'da bir Salı istediler, para üstü olarak da bir saat aldık!... Ben de biz Yunanlılarla Sırpların kendimizi talihsizlikten ne zaman kurtaracağımızı soracağını zannetmiştim ama sen sadece yemeği öğrenmek istiyorsun."

"Peki madem, kendimizi talihsizlikten ne zaman kurtaracağız?"

"Bütün Sırp tabutları kayığa dönüştüğünde ve bütün bu kayıklar Sırbistan'daki bütün erik ağaçlarına bağlandığında."

*

Kafile, sağına Aynaroz Dağıyla onu saran denizi almış Yunanistan üzerinden Doğuya ilerlerken, Fransız elçisinin hasta olduğu fısıldanıyordu, her nesilde ailesindeki erkekler bir sene önce ölüyordu , bu hesap daha şimdiden 29 yaşa düşmüştü.

"Güneşe bakmaya çalış — ortasında kara bir delik olan bakır bir kalkana benzediğini göreceksin," dedi yüzbaşı Opujiç oğluna, atıyla onun yanında giderken çizmesi oğlunun çizmesine değiyordu. Genç Opujiç ona korkuyla baktı ama babası elini sükunetle kaldırıp uzakta bir yeri gösterdi.

"Orası İstanbul! Orada, Fener'de seni Peder Chrisosto bekliyor, cüppesinin içinde benim altın param var. Seni Bayan Tenecki'yle evlendirmesi için ona ve tapınağına bu parayı verdim. Size şans getirsin!"

20. Anahtar
UYANIŞ

İstanbul'u Atina'da düşünürsen başka İstanbul'dur, Roma'da düşünürsen başka İstanbul.

Üç denizin üzerine, dört rüzgârın ardına, iki kara uzantısına ve Boğaziçi'nin yeşil camı altına inşa edilmiş dev şehre geldiklerinde sonbaharın başlarıydı. Denizin üzerindeki evlerinde geceler çorap gibi katlanıyordu, ikisi kokulu yağlar almak için kıyıya indiklerinde teknelerle rüzgârları sayan bir evdi evleri. Jerisena bu işe bayılıyordu, fırsatını bulur

bulmaz Altın Boynuz'a bakan Mısır Çarşısının ortasındaki küçük dükkana gidiyorlar, haşhaşlı beyaz çay içip yemsiz balık avlayan çocukları seyrediyorlardı. Balık öyle boldu ki çocuklar boş oltayı atıp balığı çekiyorlardı. O dükkanda gömleğinde yaka yerine bir kaytan olan ufak tefek, tuhaf bir adamla tanışmışlardı; adamın Sırp kanı taşıdığı ama Türklerin inancından olduğu söylenmişti onlara. Ayda bir kere Kapalı Çarşıdan geçip Altın Boynuz'a iner ve koku almak için dükkana uğrardı. Dükkan sahibiyle hep aynı şeyleri konuşurdu, sanki karşılıklı bir duayı tekrarlıyorlarmış gibi.

"Masonmuş," demişti dükkan sahibi onlara, "ama şimdi garip bir hastalığa yakalanmış; uyurken zaman uyanık olduğundan daha hızlı geçiyormuş, her gece en azından bir on yıl yaşıyormuş, bu yüzden de İstanbul'un en yaşlıları bile onun yaşını bilmiyor. Kendi bile bilmiyordur belki."

O öğleden sonra adamı dükkanda gördüler, donakalmış gibi bir hali vardı ve ne olursa almak istediğini söyledi.

"Sandal ağacı olur mu?" diye sordu koku tüccarı, küçük opak bir cam şişeyi daha büyük bir şişenin altına koyarak bekledi. Yarı karanlıkta birlikte beklediler ama hiçbir şey olmadı. Sonra tam müşteri vazgeçip gitmek üzereyken tüccar şöyle dedi:

"Kuran'ın bir suresini okumak kadar uzun sürer."

Müşteri okuma yazma bilmediği için Kuran'ın bir suresinin ne kadar zamanda okunduğunu bilmiyordu; en nihayet tersine çevrilmiş büyük şişenin boynunda bir su damlası gibi damlayan, kuyruklu yıldız benzeri bir şey belirdi ve kuyruğunu yavaşça kaydırarak küçük şişeye düştü.

"Denemek ister misin?" diye sordu tüccar, şişenin ağzını parmağıyla güzelce silip onu müşteriye uzatarak. Müşteri kokuyu bir parmağından diğerine geçirip, sonra da cüppesine silmeye yeltendi.

"Cüppene silme!" diye ikaz etti tüccar. "Yanar. Avcuna sür. Önce avcuna." Müşteri dediğini yapıp avcunu koklamaya kalkışınca tüccar onu durdurdu.

"Hayır, bugün olmaz, efendim, bugün olmaz! Üç gün sonra! Gerçek koku o zaman ortaya çıkar. Ter kadar da uzun süre dayanır. Ama terden de güçlüdür çünkü onda gözyaşının gücü vardır. . ."

O gün Altın Boynuz'da Jerisena'yla Sofronije'nin kulak misafiri oldukları konuşma buydu; tüccar onları tekrar çaya davet etti, onlara ikram edecek özel bir şeyi vardı.

"Gün sevgi, gece şarkı içindir," dedi Fener'deki küçük kilisesinde ziyaret ettikleri Peder Chrisosto. "Çünkü sevgi görür, geceyse işitir."

Bu sözleri dinlerlerken arkalarında yarı karanlıkta duran duvar resmindeki denizden balıklar, insan yutan canavarlar, ellerinde çalgı tutan kadın ve çocuklar çıktı, müzikleriyle ilahileri meleklerin trompetlerine karşılık veriyor, onları Mahşer Gününe çağırıyordu.

Kutsal Teslis Pazarında, birbirlerini her zamankinden daha fazla sevdikleri bir anda evlendiler.

Jerisena Opujiç kocasını sık sık Hikmet Tapınağına götürürdü; tapınak Türkler'in yönetimi altında artık kilise değildi ama cami de değildi. Ölüm uyku için neyse tapınak için o olan kocaman, ağır tapınak gölgesine girdiler.

Kilisenin içinde uzun bir sütun onları bekliyordu, taşın üzerine bronz bir kalkan çakılmıştı. Kalkanın ortasındaki deliğe parmağını sokuyor, elinin geri kalanıyla bir daire çizerek bir dilekte bulunuyordun. Ama Tanrı sevdiklerine aynı anda hem en büyük talihi hem de en büyük talihsizliği verir. Sofronije bu yüzden içeri girmeye cesaret edememişti. Devasa binanın gölgesinde otururken tapınağın başka bir gölgesi daha olduğunu hissetti. Aşağıda, temellerinin altında, dünyanın rahminde, kubbeler, korolar ve merdivenler kendilerini belli ettiler, Boğaziçi'nin tuzlu yeraltı sularına ve karanın tatlı sularına giden yan yatmış taş sütunlar boyunca dünyayı taklit eden bir yankı gibi yukarıdaki tapınağı yansıtıyorlardı. Bu yeraltı karalaması seslerden oluşmuştu ama aynı zamanda tıpkı yukarıdaki gibi sert malzemelerden de oluşmuştu. Kutsal Hikmet sadece suda değil Yer'de de yansıyordu.

Yukarıdaki gökyüzü de Yer'de yansıyordu. Birdenbire, Aya Sofya'nın gölgesinde Sofronije yeraltındaki maden takımyıldızlarının hareketlerini takip etmeye başladı, onlar da yankı ve ses gibi gökyüzündeki takımyıldızlara şaşmaz bir biçimde bağlıydılar ve Yerin kabuğu altında Yengeç, Terazi, Aslan ve Başak'ın hareketlerini netlikle ayırt etti. Zodyakın yeraltı kuşağının yıldız falcısı oluyordu yavaş yavaş. Ama onu bütün bunları yapmaya sevkeden arzusunun, ya da açlığının, arzunun daimi olarak tatmin edilmesine ve tümüyle doyurulmasına hazırlık mahiyetinde bir çıraklık olduğunu hissediyordu. Tapınağa girmeye cesareti yoktu.

"Düşüncen bir mum, onunla başka birinin mumunu

yakabilirsin, bunun için ateşe ihtiyacın var," diye düşündü Sofronije. Ama bu ateş hâlâ yerin altındaydı.

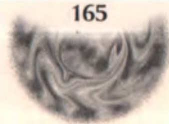
Öyle de kaldı, ta ki günün birinde tüccar onları tekrar çaya davet edene kadar. Uzun zamandır onlara göstermek istediği şeyi ele geçirmişti. Dükkanına indiklerinde boynunun etrafında kaytan olan adamı orada buldular. Abanoz kokuyordu, tüccar onlara bunun yaşlı adam terinin kokusu olduğunu söyledi.

"Kulakları terliyor. Ama teri en azından bir buçuk asırlık," diye ekledi tüccar, türbanından bir para çıkarıp avcunun içinde onlara gösterdi.

"Cehennemde basılmış para," diye fısıldadı ve para sanki sözlerine karşılık verir gibi ışıldamaya başladı. Tezgahın altından bir kova su çıkarıp önlerine koyan tüccar Jerisena'dan parayı suya atmasını istedi. Para batmıyordu. Jerisena şaşırmıştı ama Sofronije parayı ilk kez görmesine rağmen, içinde Kutsal Hikmet'in gölgesiyle paranın bakır, gümüş ve cam karışımından yapıldığını anlamıştı. Gerçekten de parayı ağzına aldığında içinde gümüş cevherinin uğultusunu ve yeraltı ateşinde yapılmış camın şıngırtısını duydu. Bakır bir borazan sesine benzer bir ses de bu uğultuyu bastırıyordu.

"Böyle iki para daha var," dedi olan biteni izlemekte olan mason.

"Onunla yarınını satın alırsın, ötekilerle bugününü ve geçmişini," dedi Sofronije'ye; Jerisena bunun Sofronije'yle masonun ilk karşılaşması olmadığı, birbirlerini önceden tanıdıkları hissine kapıldı, sanki tam burada Mısır Çarşısın-

da buluşmak için gizliden gizliye anlaşmışlardı.

Genç Opujiç sanki onun düşüncelerini doğrular gibi tek kelime etmeden parayı aldı. Ertesi gün de dosdoğru Aya Sofya'ya gitti.

Tapınağa girer girmez aslında kubbeli kilise olan devasa karenin içinde kendini kaybolmuş hissetti. İçerideki her şey, sadece kocaman anahtar deliklerinden sızan ışıkla bölünen karanlığa sarılıydı. Tapınaktaki sütunlara baktı ama hiç bakır levha görmedi. Sütunlardan birinin üzerinde tek parlayan şey göz hizasında bir güneş ışığıydı. Daha yakına gittiğinde bu ışık hüzmesinin altında delikli kalkanı gördü. Sanki kocaman bakır bir borazanın deliğiymiş gibi başparmağını içeri soktu ve eliyle bir daire çizdi, gizli arzusunu mırıldanarak. Ama hiçbir şey olmadı.

Sofronije Opujiç kendisiyle ilgili meselelerin anında farkedilebilecek kadar çok değişeceğini hiç ummamıştı. Ama hiçbir şey hissetmemek ona tuhaf geldi. Eve gittiğinde Jerisena'ya işi hallettiğini söyledi. Jerisena ona sarıldı, pencereye gidip sırrı taşıyan taşı Boğaziçi'ne tükürdü.

"Artık gizli saklı yok! Artık her şey düzelecek. Nasıl, uyanmak gibi miydi?"

Jerisena sanki tatilmiş gibi davranıyordu, çiçek şekerlemeleri çıkardı, tatlı yağa batırılmış gül ve yaseminler, kocaman pencereye oturdular, aslında burası evin top lombarıydı ve *Binbir Gece*'yi ve kendi hesaplarını hatırladılar.

"Belki Şehrazat'ın hangi gece hamile kaldığını ve o gece anlattığı hikâyenin hangisi olduğunu hesaplayamadığımız için çocuğumuz olmuyordur," dedi Jerisena Sofronije

Opujiç'ine bakıp aşkın onu yaşlandırdığını hissederek.

"İnsan bazı gerçeklerin ölmesine yardım eder," dedi. "İnsanın kendisi de ölen bir gerçektir. İnsanlık hep 17 yaşındadır ama ben artık değilim!"

O gece Sofronije'nin kocaman köpek kılı battaniyeyi üzerinden attığını duydu. Uzamış sakallarının yastığı yırttığını işitti ve çenesinde göbek deliği gibi bir gamze görerek şaşırdı. Sabahleyin ona şöyle dedi:

"Bütün büyük aşklar bir nevi cezadır."

"Biliyorsun hepimizin Tanrıyla anlaşması var. Sahip olduğumuz ya da yaptığımız her şeyin yarısı, zamanın, gücün ya da güzelliğin yarısı, işlerimizin ve seyahatlerimizin yarısı bize kalıyor, öteki yarısı Tanrıya gidiyor. Aşkta da bu böyle. Aşkımızın yarısı bize kalıyor, öteki yarısı onu Yaratana gidiyor ve orada, daha güzel bir yerde kalıyor, sonsuza kadar, aşkımızın bizdeki yarısına ne olursa olsun. Bunu güzel ve neşeli bir şey olarak düşün!"

Ama hepsi boşunaydı. Artık o yanında olduğunda ya da kendisine dokunduğunda vücudu şeftali kokmuyordu, Jerisena artık memelerini dudaklarıyla aynı renge boyamıyordu. Kocasına, kendisine ne anlattığını anlamadan baktı. Sofronije'ye gelince tıpkı bir zamanlar Jerisena'ya müthiş bir hızla yaklaştığı gibi, şimdi de bir takımyıldız gibi aşırı bir hızla ondan uzaklaşmaya başlamıştı. Tıpkı o amansız çekime karşı koyamadığı gibi şimdi de telafisi mümkün olmayan bu başdöndürücü uzaklaşmaya karşı koyamıyordu.

Sonra Jerisena şöyle dedi:

"Haklıydın! Büyük aşk insanı aptallaştırıyor. Biz de ap-

tallaştık. En azından ben. Artık uçamıyorum. Değil odada rüyalarımda bile. Belki aşk insanı öldürebilir."

Ve şöyle düşündü:

"Belki başka bir adamdan çocuk sahibi olabilirim."

21. Anahtar
DÜNYA

1813'te İstanbul'a gelişinden kısa bir süre sonra Fransız elçisi konutunda bir garden parti vermeye karar verdi. Falcılarla dansçılar konukları eğlendiriyordu, konuklar çocukelçinin heybetli evine gelmeye başladıklarında müziği de hazır buldular. Yüzbaşı, sanki bütün gece ağlamış gibi görünen Dunja'yla gelmişti, saçına gümüş tozu serpmiş olan Bayan Rastina Kaloperoviç oğlu genç Kaloperoviç'le gelmişti ve geniş salonda birisini ararken öteki odaya bakan

oval bir pencere görünce şaşırmıştı. Çerçevesi altın yaldızlı bir çelenk şeklindeydi, bu da pencerenin resim gibi görünmesine neden oluyordu. Sofronije'ye Trieste'deki baba evinin oturma odasındaki pencereyi hatırlattı. Dışarıda bahçede yüzbaşının süvarileri halay çekmeye başlamışlardı, en öndeki dansçı adımlarını o kadar hızlandırmıştı ki topuklarının nerede başlayıp parmaklarının nerede bittiğini görmek zordu. Jerisena fısıldadı:

"Halay bir labirenttir."

Konuklar gelmeye devam ediyorlardı, ev sahibi nişansız, kumru mavisi bir ceket giymiş, mavi ipek saçlar takmış ve her zamanki gibi beline ipek bir kuşak bağlamıştı, sekreteri siyahlar giymişti, giysileriyle kemerinin gümüş tokaları vardı. Yüzündeki endişe, yanında duran mavili çocuğa endişesizliğin yakıştığı kadar yakışıyordu ona, ama çocuğun yerlerini arayan çizmelerinde endişe vardı. Birden oda karardı ve resim/pencerede canlı bir resim gibi bir nü belirdi, kalçasının etrafına bir tül sarılmıştı. Göğsünün çıplak olmasına rağmen cinsiyetini söylemek zordu. Kadınlara göğüs erkek göğsü gibi, erkeklere küçük kız göğsü gibi görünüyordu. Dans bittiğinde görüntü, çerçevesi içinde canlı bir resim pozuna büründü. Bir bacağı dizden bükülü bir biçimde durdu ve bu duruş genç Opujiç'e yüzbaşı Tenecki'nin emriyle ağaca asıldığında gövdesinin aldığı vaziyeti hatırlattı. Ama bu görüntü asılı değildi, ayaktaydı.

Birden bir düzine çingene kızı eve ve bahçeye daldı, eteklerindeki ziller çıngırdıyordu, kartlardan misafirlerin geleceklerini okumaya başladılar. Yüzbaşı bağırdı:

"Tarokki! Tarokki!" Oğlunu elinden tuttuğu gibi bah-

çede bir falcının yanına götürdü.

"Kartlar bir dil gibidir, efendim. Ama dikkatli olun, büyük bir sır mı istersiniz yoksa küçük bir sır mı? Ayrıca benden kimin geleceğini okumamı istiyorsunuz?"

"Aynı kartlardan ikimizin de geleceğini oku," dedi yüzbaşı.

"Büyük bir sır," dedi Sofronije.

"Peki efendim. Ben kartları okurken gülmeyin yoksa zarar görürsünüz. İkinizin de birer soru sormanız lazım ama birbirinize sorun da ben duymayayım."

Kadın önüne bir eşarp serdi, "Taşın üzerinde bakmak iyi değildir," dedi, deri bir keseden 22 kart çıkardı "ısıtsınlar" diye Opujiçlere verdi. Kartlar karıştırıldığında Sofronije onları kesti ve Haralampije üzerlerinde haç işareti yaptı. Çingene sol eliyle kartları eşarbın üzerine haç şeklinde yaydı, ortaya da dik duran bir kartın üzerine yanlamasına bir kart yerleştirdi. Onları açıp genç Opujiç'e şöyle dedi:

"Baban öldürülmüş. Sen de büyük bir sır saklıyorsun."

"Babam öldürülmedi," diyerek güldü genç Opujiç. "Burada karşımızda."

Bunun üzerine falcı dehşetle yüzbaşı Opujiç'e baktı, kartlarını topladı ve tam misafirler yemeğe çağırılırken evden kaçıp gitti.

*

Yemeklerinin son lokmalarıyla ve bastıran rehavetle Fransız elçisinin konukları müzik dinliyorlardı. Asteğmen Kaloperoviç sanki büyülenmiş gibi gözlerini ayırmadan

üvey kardeşi Dunja'ya bakıyordu ki annesi bakışını görüp birdenbire şöyle dedi:

"Umarım sözünü hatırlıyorsundur. Üzerine düşeni yaptın mı? Onu düzdün mü?"

"Kimi, Dunja'yı mı? Evet. Daha handayken."

Madam Rastina acı acı güldü.

"Benim hesabımla," dedi oğlunun kulağına, "verdiğimiz sözün yerine gelmesi için çok az bir şey kaldı. Benim hâlâ iki adımım var senin de bir."

"Bir mi?" dedi genç Kaloperoviç endişeyle ama annesi onu gümüşsü gözleriyle okşadı.

"Sonuncu," dedi öylesine, "ortak adımımız olacak."

Tam o sırada birisi Yunanca usul usul "***Anılar Ruhun Teridir***" şarkısı söylemeye başladı ama Sofronije'yle Jerisena'nın kendi şarkıları olarak sevdiği şarkının aynısıydı bu.

Sonra Sofronije hayatının en tayin edici adımını attı. Şarkıdan etkilenerek yanında oturan karısıyla göz göze gelmeye çalıştı. Ama başaramadı. Jerisena karşıya bakıp derin derin nefes alarak şarkıyı dinliyordu. Sonra gözlerini kaldırdı. Saçlarını dalgın dalgın parmaklarıyla tarayarak yakınlardaki bir binanın karanlık penceresine baktı, pencerenin arkasında karanlığa sarmalanmış bir duvar vardı ve onun ardında da su ve ot dolu uçsuz bucaksız bir gece hüküm sürüyordu. Bu yüzden de bakışı önce pencereye çarptı, sonra karanlığa sarılmış duvara ulaştı, sonra daha da ileri uzandı, gerçi Jerisena artık orada bir şey görmüyordu. Bakışı ağaçların arasından dosdoğru Doğuya ilerledi, Karadeniz'in

üzerinden kaydı, Odesa'dan geçti, stepleri aştı, gece ağ atmış Hazarlı bir balıkçıyı ıskaladı, Kafkas dağlarını, Pamir'i geçti ve bir an Çin Seddinde durakladı, bitkinlikten değil, bakışının başa çıkabileceğinden daha büyük bir engel olduğu için ama Jerisena görmek istediği şeyi göremediği için o tarafa bakmaktan vazgeçti. Sonra dinlediği şarkıdan titreyerek gözleri yan masadaki yüzbaşı Haralampije Opujiç'i, kocasının babasını buldu ve bütün vücudu şeftali kokmaya başladı.

Sofronije korkuyla Jerisena'ya baktı, bu sırada Jerisena heyecanla babasına bakıyordu. Bir iki saniye kımıldamadan öyle oturdular, sonra Sofronije Jerisena'nın memeleriyle dudaklarını tekrar aynı renge boyadığını fark etti, küçük gümüş pabuç da artık boynunda değildi. Jerisena üçüncü pabucu çıkarmıştı.

"Benimle yapamadığı çocuğu babamla yapacak," diye düşündü.

Tam o anda senelerdir Sofronije Opujiç'in kalbi altında küçük bir ağrı gibi büyümekte olan açlık büyük bir acıya dönüştü. Ona acı vermiş her şey yeni baştan acı vermeye başladı, vücudundaki bütün eski yaralar ve ruhu hayat buldu, bütün çocukluk bereleri de uyanıp tekrar azdı ve siyah saçla kızıl saç gövdesinden düştü. On yedi yıldan sonra cinsel organı çöktü, sağ çizmesi ayağını vurmamaya başladı, dinleme gücü yokoldu ve yeraltını duymamaya başladı. Bütün o koca dünya önünde açıldı. Dehşetle geri çekilmek, parmağını çekmek istedi ama çok geçti. Ondan uzaklarda bir yerlerde sakladığı arzusu en iyi şekilde gerçekleşiyordu, onu dikkate almadan hatta ona rağmen işliyordu ama yıkıcı

bir bedel karşılığında. Her şeye kadir biri isteğini yerine getiriyor ama onu Jerisena'nın aşkından mahrum bırakıyordu. Bir yerlere, kim bilir nerelere (Sofronije korkuyordu), insaf işaretleri gelmeye başlamıştı, girdap gibi ilerliyorlardı, hem etrafında hem içinde bir şeylerin değiştiğini, gelecekteki kararları kolaylaştıran bir kararın alındığını hissediyordu. Takımyıldızların onun şerefine yeni isimler aldıklarını ve kendi burcunun Teraziden Akrebe dönüştüğünü işitti, bu da ağzındaki mantarlı geyik eti tadını değiştirdi. Varolmuş, bildiği her şey birden yabancı ve tuhaf bir hal almıştı ve varolmayan, bilmediği her şey tanıdık ve net bir hale bürünmüştü. Sanki kaderinin her kartı, Arkana Majör'ü ters çevrilmiş gibi, hayatı tepetaklak olmuştu, hisleri tersine dönmüş ve yeraltından evrene yönelmişti.

"Tanrı en sevdiklerine aynı anda hem büyük talih hem de büyük talihsizlik verir," diye düşündü, tam ağlamak üzereydi ki babasının sesini duydu:

"Gülücüklerin bile kelimeler gibi tercüme edilmesi gerekir, hanımefendi! Mesela bir Fransız gülüşünü Yunan gülüşüne tercüme etmek zordur. Bir Yahudi gülüşünün tercümesi mümkün değildir ve Almanlar şakanın üzerinde bir fiyat etiketi görmeden gülmezler. . ."

Yüzbaşı muhabbet ederken, Sofronije Opujiç oturmuş karısına bakıyordu, karısı babasına, başka biri de Sofronije'ye. Çıngıraklı yastığı kollarında tutan Madam Rastina Kaloperoviç onu gözleriyle yiyordu. Çünkü Sofronije, Dunja'nın sevgilisi olup da onun yatmadığı son kişiydi. Verdiği sözün son basamağıydı, ancak ondan sonra söz tutulmuş ve son bir adımla da taçlandırılmış olacaktı. Onun ve Ar-

senije'nin son adımı. Kısacası Sofronije Opujiç Madam Rastina'yla oğlu Arsenije Kaloperoviç'in yatağı arasındaki son engeldi.

Bayan Kaloperoviç'in bakışı bir an, kadehine bıçağıyla vurup Fransız elçisi şerefine kadeh kaldırmak için ayağa kalkan yüzbaşı Opujiç'e kaydı. Sonra akla hayale gelmeyecek bir şey oldu.

İstanbul'da Fransız elçisinin bahçesinde herkesin gözü önünde, yüzbaşı Haralampije Opujiç bardağıyla birlikte hiç iz bırakmadan ortadan kayboldu. Ertesi sabah uşakların sandalyesi altında buldukları yegane şey bir çift kanlı mahmuzdu.

BÜYÜLÜ HAÇ — Tarot'ta kartların nasıl açılıp okunacağını gösteren en basit açılım yöntemidir.

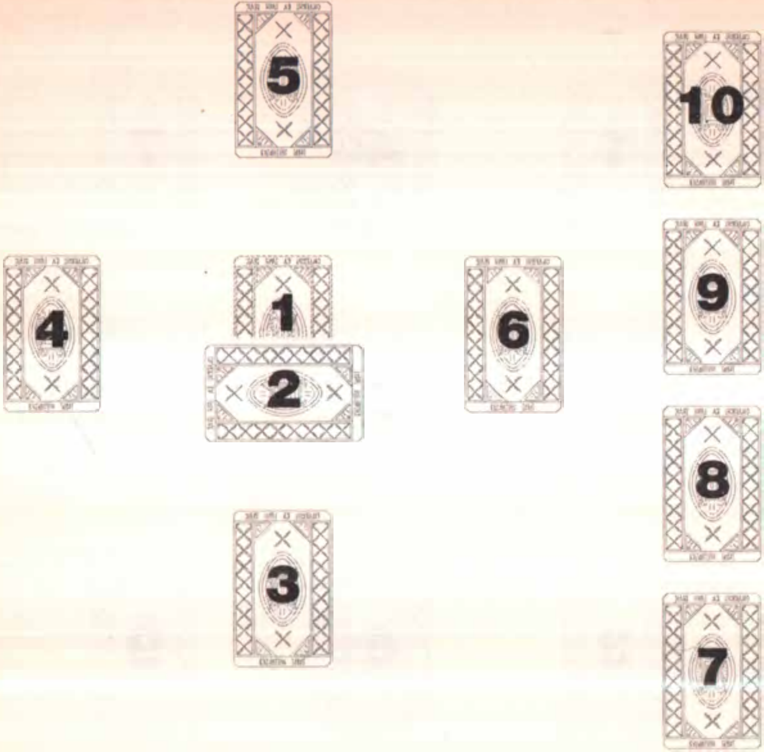

BÜYÜK ÜÇLÜ — kartların nasıl açılıp okunacağını gösterir. İlk üç kart niyetlinin geçmişini, sonraki üç kart şimdisini, son üç kart da geleceğini temsil eder.

KELT HAÇI — kartların nasıl açılıp okunacağını gösterir. Beşinci kart niyetlinin kaderini, öndeki dört kart geçmişi, arkadaki dört kart geleceği temsil eder. Onuncu kart falcının tavsiyesini temsil eder.

Çocukluğundan beri babası, Fransız süvari subayı Haralampije Opujiç'in birliğinde askerlik yapıyordu, at sırtında ateş ederken ya da sevişirken nefes vermenin nefes almaktan daha önemli olduğunu bilirdi, o muhteşem süvari üniformalarından giyer, kışın ortasında Rus tazısıyla enciklerinin içinde üstü kapalı arabanın altında karda uyumayı tercih ederdi ve savaşın ortasında sarı süvari çizmeleri mahvoldu diye ağlardı.

Babası onun ilk rüzgâr kadar aptal olduğunu ve uçurumun kenarında dolaştığını söylerdi, bir an annesine benzerdi, bir an sonra dedesine, bir an sonra henüz doğmamış oğluna ya da torununa.

Küçüklüğünden beri büyük, iyi gizlenmiş bir sırrı saklamıştı. Sanki bir insan olarak bir acayipliği olduğunu hisseder gibiydi. Bunu değiştirmek istemesi de doğaldı. Gizliden gizliye, fena halde istiyordu, sanki münasebetsiz bir ziyaretmiş gibi bu isteğinden biraz da utanarak istiyordu. Yüreğin altında bir ağrı gibi inleyen küçük bir açlık sancısıydı sanki, daha doğrusu ruhta açlık gibi kıpırdanan küçük bir acıydı sanki.

Milorad Paviç

2

İstanbul'da Son Aşk

ISBN 975-94321-4-5

